DE

časopis slovenskih delavcev

št. 28

Glavni urednik Marjan Horvat

Odgovorni urednik Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja: 321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 30. junija 1994, št. 28, letnik 53, cena 175 SIT

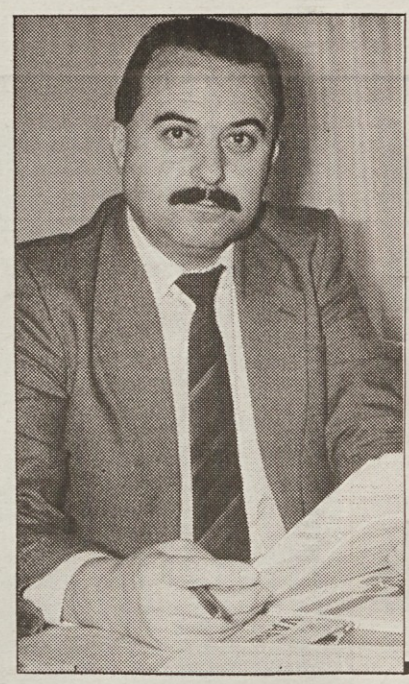

KONGRES SKEI

»Moram priznati (predvsem pa nam bodo pozneje priznali drugi), da smo bili v sindikatu redki, ki smo znali ločiti, kaj pomeni imeti lastno državo. Nam delavcem pa zna včasih biti mačeha…«

Gre za misel predsednika SKEI **Alberta Vodovnika** in izbrali smo jo iz njegovega uvodnega govora na kongresu v sredo, 29. 6. 1994.

O tej državi, položaju kovinarjev, njihovega sindikata in odnosih z inštitucijami države Slovenije govorijo delegati kongresa SKEI na 4. in 5. strani DE.

KO SO PRIMITIVCI NA OBLASTI

stran 3

Nobenega namakanja v Ljubljanico, kar elementarno kamenjanje

DE, sreda 14.00

Na seji stavkovnega odbora družb lokacije Štore dne 6. junija smo razpravljali o ključnih zadevah, ki bremenijo naše delavce ta trenutek. S tem v zvezi smo sprejeli nekaj sklepov, med katerimi sta za vse nas najbolj aktualna: pravočasno izplačilo plač za mesec maj in drugega dela regresa v enaki višini kot prejšnji mesec. Zahtevamo tudi regres za vse delavce v Izobraževalnem centru.

Na seji smo se opredeljevali do sindikalne kadrovske politike in sklenili, zdaj v času konferenc in kongresa, višjim organom predlagati naša zastopnika v občinskem in republiškem telesu. Povedali smo še, da nismo zadovoljni z načinom kadrovanja in zahtevamo spremembe oziroma reelekcijo v višjih kadrovskih vrhovih. Kadri, ki se tam niso izkazali v boju za pravice delavcev, naj gredo. Zamenjajo naj jih boljši.

Anton Motoh,
predsednik stavkovnega odbora

1942: GRAD GORI, GROF BEŽI
1994: NADŠKOF ŠUŠTAR VRNITEV BLAGOSLOVI

O lastninskih zapletih z Otočcem na 15. strani

NAŠA DRŽAVA

Največja prednost je mir – sicer pa nezaposlenost, socialne razlike, oblastna ignoranca, nezainteresiranost državljanov za politiko in stranke, centralizem drage, potratne države…

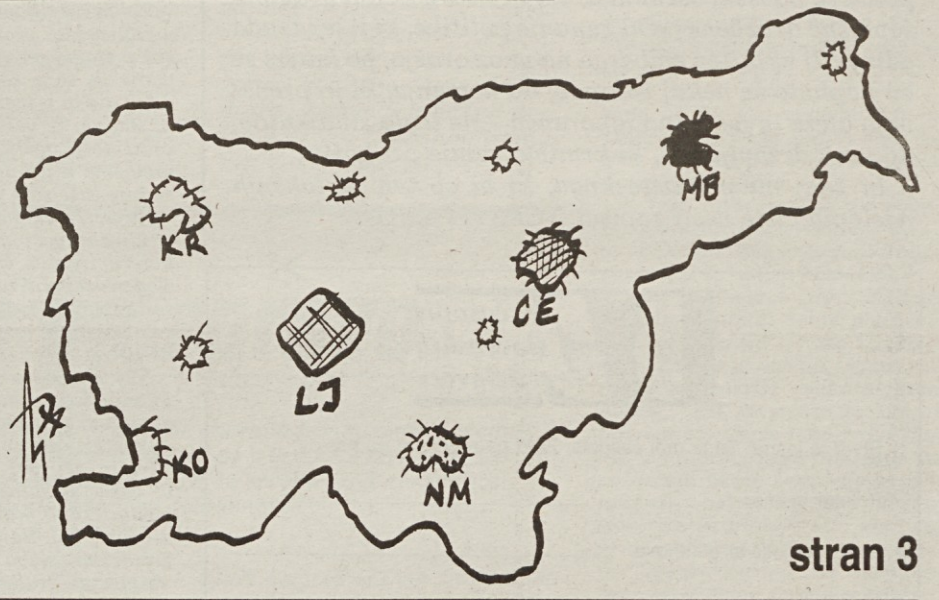

stran 3

SINDIKATI POSTAJAJO FALOTJE

Notranji minister »policizira« sindikalni boj

stran 15

NATOLCEVANJA S ŠTEFANOVE 2

stran 3

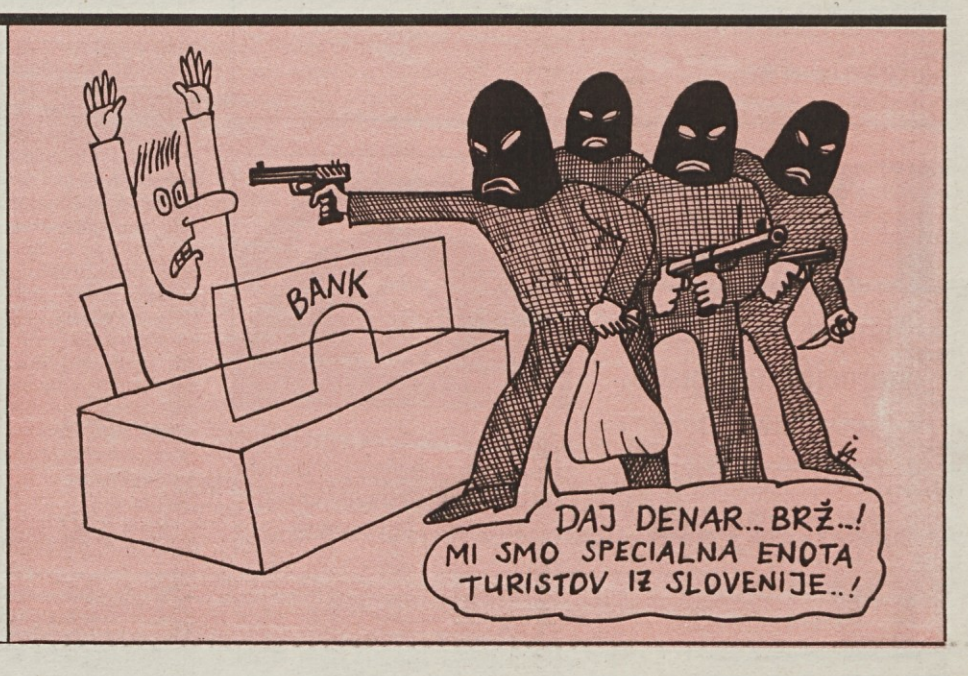

Nismo pozabili

Piše: Ciril Brajer

Kadar hoče časopis slovenskih delavcev kdo pohvaliti, se potrudi napisati nekaj vrstic, na roko, na pisalni stroj, računalnik, kakorkoli že. In vedno se podpiše.

Kadar komu ni všeč naše pisanje nasploh ali le posamezen članek, tudi piše. In se skoraj vedno podpiše.

Posebno vprašanje so le telefonski klici. V slušalko se redkokdo predstavi, tudi hvale so po žicah sila redke, zmerljivke pa takšne, da jih še tako kosmata ušesa težko prenesejo.

Nekaj klicev te vrste smo prejeli ta teden. Psovke pač iz stare orožarne – jugonostalgiki, boljševiki, balkanska zalega, rdeča banda, udbomafija, izdajalci...

Kaj za vraga smo vendar zagrešili? Proti narodnemu heroju Janezu Janši tokrat nič zlega, še pri Jelku Kacinu in njegovih avioblodnjah smo bili blagi. Kaj potem?

Ne boste verjeli – usuli so se očitki, da smo pozabili čestitati za dan državnosti, kar je greh, če pa smo voščilo spregledali nalašč, je greh že smrten.

Naj vse prizadete pomirim. Nismo pozabili in tudi tisti »nalašč« ni pravšen izraz, čeprav je še najbliže resnici. Primerna formualcija pa je, da se nam čestitanje ni zdelo okusno. Celo cinično bi zvenelo. Glede na vsebino prejšnje številke DE namreč.

KORITO JE SPRAVILO KRŠČENE IN NEKRŠČENE SVINJE je bil naslov, pod katerim smo pisali o igri novih, lačnih muh, ki so spodrinile prejšnje, že site. Neusmiljeno pijejo kri davkoplačevalcev, pa naj gre za stanovanja ali druge privilegije novih oblastnikov.

VSAKEMU SLOVENCU PROSLAVO, spet pomenljiv naslov in pod njim misli o hibridnih proslavah, filatelističnem zbiranju inflacijskih odlikovanj, državni filozofiji o kruhu in igrah, kar vse spet plačuje davkoplačevalec.

DEKORATIVNA MED SCILO IN KARIBDO je bil naslov članka o tragediji 359 delavcev, ki se odpravljajo na kolektivni dopust in niti eden ne ve, če se bo po njem še lahko vrnil na svoje delovno mesto.

NOVOGORIČANI: ZAKAJ BI LE GARALI IN PLAČEVALI DAVKE je bil naslov, ki menda ne potrebuje komentarja.

DELODAJALEC NE MARA ŽENSK tudi ne, saj je takšnih delodajalcev, ki ne marajo nikogar razen svojega polnega žepa, vse preveč.

DRŽAVA SI POLNI NENASITNI VAMP in pod tem o stranpoteh privatizacijskega denarja.

Izbrali smo le nekaj najbolj sočnih naslovov le prejšnje številke Delavske enotnosti. Poleg tega je bila polna še povsem osebnih dram in tistih, ki jim pravimo »splošne družbene«. Od zunanje politike, ki ji je menda edini cilj ukinitev embarga na uvoz orožja, po kateri se bo naphalo še nekaj vampov, do notranje, ki jo prevevajo afere in oblastna ignoranca – ne le do sindikatov, do vseh državljanov, ki krmimo svinje pri koritu.

In zdaj mi pokažite koga, ki bi ob teh in takšnih naslovih čiste vesti zapisal: »ČESTITAMO«?!

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika:

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite (061) 321-255

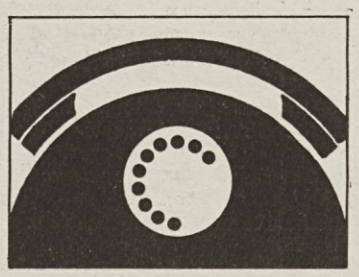

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

ODMEVI

Temu bi rekli

DE, št. 26, 16. 6. 1994

Različna razmišljanja o policiji so nujen element pri oblikovanju strategije policijskega sistema. Ni pa prav, da nekdo, ki se šteje za strokovnjaka, manipulira z javnim mnenjem. In prav to se je zgodilo v članku Temu bi rekli hinavščina... (DE, 16. 6. 1994).

Rezultati preiskave so nedvomno pokazali, da se kriminalistična služba ni šla nikakršnih »obveščevalnih igric« v obrambnem ministrstvu, kot je zapisal v članku gospod Pavle Čelik, je pa uporabljala sodelavca pri odkrivanju težkih kaznivih dejanj, kot je na primer preprodaja orožja, s katero naj bi se ukvarjali nekateri posamezniki, zaposleni v ministrstvu za obrambo.

Ločitev varnostno-informativne službe od notranjega ministrstva je narekovala zahteva po drugačni naravnanosti in organiziranosti obveščevalne službe, ki ni več politična policija, temveč sodobna obveščevalna služba, ki nima policijskih nalog, pač pa le zbira in obdeluje podatke za zaščito interesov države.

Čelikove izjave o kriminalistični službi so protislovne, saj na eni strani trdi, da se ta ne ukvarja »s težkimi kaznivimi dejanji«, na drugi pa, da zasnova kriminalistične službe ustreza kriminalno najbolj obremenjeni državi. Kritike z ničimer ne utemeljuje, še manj pa argumentira trditev »poniževanje uniformiranega dela službe javne varnosti na raven 'pendrekašev'«. Vizija sodobnega slovenskega policista ni prav noben »pendrekaš«, pač pa želimo skupaj z javnostjo (kar smo že velikokrat poudarili) oblikovati policijo, ki bo skupaj z državljani reševala varnostna vprašanja.

To je eden izmed ciljev preobrazbe policije in sestavina tako imenovanega projekta javne varnosti. Želimo oblikovati takšno policijsko organizacijo, ki se bo v zadovoljstvo javnosti uspešno spoprijela s preprečevanjem in preganjanjem nezakonitosti in bo pri tem racionalno uporabljala razpoložljive vire.

Snovanje preobrazbe se je začelo takoj po osamosvojitvi in gradiva pričajo o navedenih ciljih. Priložnosti za sodelovanje pri oblikovanju nove podobe je še dovolj. Kritizerski odnos do idej (zasnova je prav v nasprotju s tistim, kar piše Čelik), napadi na posameznike in uporaba napačnih podatkov (sedanji predsednik sveta višje šole za notranje zadeve ni bil nikoli namestnik ministra) škodijo tako policiji kot javnosti.

Božo Truden,
Predstavnik MNZ RS

Čelikov osebni zločin

Fašizem in nacionalni socializem je Slovenija poznala 4 leta (1941–45), ko ni šlo samo za okupacijo, ampak tudi za kolaboracijo domače politične elite oziroma njene desne polovice z okupacijskimi oblastmi. Komunizem (»ljudsko fronto«, »samoupravni socializem«) smo imeli naslednjih 45 let (1945–1990). Imeli bi ga še dandanes, v njegovi naslednji dialektični razvojni stopnji, ki se ji je že reklo »pluralizem interesov«. Da do tega ni prišlo, je zaslužna predvsem moskovska centrala, kjer se je v letih 1989–91 sesul. Dokončni šok za slovenske komuniste je bil tisti, ki se je zgodil na dan prenoviteljskega partijskega kongresa. Romunski dogodki so pokončali tudi slovenski komunizem. To zgodovinsko ozadje je potrebno vedno znova ponavljati, kajti vsi našteti partijsko-policijski režimi so si v svojem totalitarizmu sorodni in podobni, ne glede na to, da so eni izšli iz poenotenja politične levice, drugi pa iz istega procesa na desnici.

*Treba je reči, da se je levica na Slovenskem vsaj začela obnašati, kakor da je demokracija. Desnica pa v veliki meri boleha za boljševiškim sindromom, saj je njej demokracija demokratična le v toliko, kolikor se da postaviti enačaj med demokracijo in jasno prepoznavno oblastno garnituro. Če je demokratična Evropa z gnusom odklonila Italijansko socialno gibanje (MSI), pa čeprav se je pod prenovljenim **Rinijevim** vodstvom preimenovalo v Narodno zavezništvo (AN), se moramo vprašati, zakaj z enakim gnusom ne odkloni slovenskih, poljskih, madžarskih, litvanskih in kar je še podobnih »postkomunistov«? Če odštejemo paranoidni in genocidni Hitlerjev nacizem (nacionalni socializem), z lahkoto postavimo enačaj med recimo španskim, portugalskim, italijanskim fašizmom in našim Titovim komunizmom.*

Slovenski problem je seveda v tem, da antikomunisti niso nujno tudi demokrati, podobno kakor slovenski antifašisti med NOB niso bili demokrati. Če pa so bili, so jih po vojni odstranili enega za drugim; naj naštejem samo Kocbeka, pa generala Ambrožiča-Novljana, pa Dušana Bravničarja... Naj naštejem samo nekaj postaj komunizma, ki ga definitivno diskreditirajo: izvensodna justifikacija vrnjenih domobrancev, brez izjem, roparska nacionalizacija po vojni (odstranitev »buržoaznih elementov«), dachauski procesi (odstranitev predvojnih komunistov, ki še niso bili povsem »boljševizirani« v smislu direktiv iz leta 1937), Goli otok (odstranitev borcev, partizanov, ki so jih vzgojili v pokorščini do Stalina), udbovske likvidacije politične opozicije (Pučnikov proces, Perspektive, razne fizične likvidacije), zatrtje nacionalne volje (Kavčičeva odstavitev) in demokratičnih zahtev (procesi v sedemdesetih: Blažič, Miklavčič). In še bi se kaj dalo dodati.

Zločinskost komunizma ni samo v njegovi nedemokratični naturi. Zločinskost je že v sami ideji »avantgardnosti partije«, ki se v praksi vedno prevede kot vladavina partijcev nad nepartijci. Komunizem je dokaz, da je apartheid možen tudi med samimi belimi, južnoafriška različica pa je bila očitno ponesrečena izjema. Zločinskost komunizma je v tem, da se je narodu na hrbet povzpela neka elita, ki je nihče ni izvolil, ampak ki si je ta privilegij pridobila s silo in s prevaro. Obdrži si ga lahko samo z demagogijo, pa če se še desetkrat prelevi. Nezaposlene, socialno šibke, skrite in neuveljavljene talente, marginalne skupine in pereče težave ne bo obračun s komunistično preteklostjo oviral pri uresničitvi njihovih zahtev. Konec koncev je 150.000 delavcev na cesti zaradi poloma prejšnjega režima. In dokončni zločin komunizma je ta, da je komunizem vzgojil take demokrate, kakršne imamo!

*Ni res in ne drži tista, da so sposobni ljudje lahko naredili kariero, če so se vpisali v Partijo. Že samo dejanje vpisa v neko stranko, s čigar idejo se nisi strinjal, je lomila in zlomila hrbtenice tudi najbolj pokončnim. Tistim, ki se nikoli nismo hoteli vpisati vanjo, pa so onemogočili normalno življenje. In to je razlika med namišljenimi, sponzoriranimi in med dejanskimi marginalci. Maščevalnost komunistične, partijsko-policijske elite je neskončna. Naj končno popišem, kako je bilo videti »združevanje socialdemokracije« v resnici? Nismo bili v opoziciji in nismo bili oporečniki zato, da bi odobrili prelevitev komunistov v domnevne socialdemokrate danes, naslednji dan pa da bi šli z njimi skupaj na **Mačkov** in **Avbljev** pogreb; nismo govorili o zaresni socialdemokratski perspektivi zato, da bi nekdanjim udbovcem pisali na osmrtnice »Slava mu!«. Oziroma – če Avblju in Mačku, potem tudi Rupniku in Rožmanu! To je točka, kjer taka gesta združenega listja presega pripoznavanje »lastne zgodovine«. Če je njihova, prav, moja ni! In če ni moja in tistih, ki smo komunizem doživljali drugače, kakor s »komandnih pozicij«, potem tudi združitve za tako ceno ne more biti. Listarska elita – **Kocijančič, Ribičič C., Kreft, Bekeš, Lokarica, Prosenc, Potrč** – tega očitno ni sposobna dojeti. Deklaracijo SDP-SKS »Da se ne bi ponovilo!« je s tem dokončno dezavuirala in pokazala, da je njihova politika navadna špekulacija, daleč od tiste »igre oblasti« (power game), ki je politično normalna. Kajti situacija je bila 45 let nenormalna.*

*Če pa že govorimo o partijsko-policijskem režimu, kar je vsak totalitarni režim že po svojem bistvu, potem naj omenim še policijo. Bilo je prav zabavno videti dezorientirane šefe, ki so služili prejšnjemu totalitarnemu režimu, kako si pri dovčerajšnjih oporečnikih iščejo nove gospodarje in se jim opravičujejo, če so jih prehudo zafrkavali v »tistih časih«. Toda nekega majhnega zločina ne bom odpustil nikoli. Ko sem bil še urednik Tribune, so poslali nekega **Čelikovega** kadeta spraševat k meni domov, preverjat, kot se je izrazil, če stanujem doma. Majhna, kapilarna, pretanjena represivna poteza. Če sem kdaj kaj storil, sem storil sam. In zato kifeljca še ni bilo treba pošiljati k staršem. **To, vidite, je osebni zločin gospoda Čelika,** komandanta kadetnice in pozneje komandanta policije. To ni profesionalizem. To je obnašanje, ki ga lahko vidimo v filmih o nacizmu. In v nacionalnem socializmu je jugokomunizem tudi krvavo končal, prav zato, ker iz takih majhnih dejanj, iz takih vdorov v intimo, rastejo velika dejanja, ko nič več ni sveto, niti življenje, kakor v nepravnem začetku komunizma, v sramotnih pobojih tudi niso bila. Ko bi komunizem še bil opravičljiv kot diktatura v nekem trenutku po vojni, ni moglo biti opravičljivo nepravno stanje vseh 45 let oz. kot so komunisti rekli, stanje »revolucionarnega prava«.*

Pravo je, pravna država je ali pa je ni. In ko policaji hodijo ropat, ko policija, izvzeta iz vseh prejšnjih omejitev in komand, osamosvojena počne, kar se ji zahoče, potem vidimo, kakšen režim smo prenašali pod masko komunistične ideologije. Če bo slovenska demokracija samo igra med črnimi in rdečimi, če bo samo njihov trenutni dogovor do dokončnega obračuna, potem smo še vedno tam! In zato ni stvar v tem, v imenu katere ideologije nekateri danes govorijo o »zločinskem komunizmu«. Vsa Evropa ve, da je bil prav tak in vsa dejstva tudi povedo prav to. Predvsem tisti neobremenjeni moramo reči, kakšna zločinska združba je komunizem bil. Samo tako se dajo preseči nasprotja. Za demokracijo je nevaren molk, prikrivanje in zamolčevanje dejstev (»Pustimo jih zgodovinski stroki!«).

Mladen A. Švarc

Vsak zakaj ima svoj zato!

Zakaj se Slovenci potapljamo v življenjsko prakso, ki nas potiska v trajno mesebojno obračunavanje in se z vsemi močmi trudimo, da bi v svetu izgubili ugled, ki smo ga že večkrat v (življenju) preteklosti imeli, še več, sproti izničujemo klice ugleda, ki nam ga zadnje čase svet priznava?

Najbolj površna ocena človeka iz ulice in vasi ne more mimo nekaterih resnic. Prva je ta, da je slovenski politični in oblastni vrh sestavljen iz ljudi, ki jih delijo docela nekatera nekompatibilna stališča.

Naj navedem nekaj primerov: Ekonomisti se ne morejo zediniti niti o eni pomembni Gospodarski odločitvi, čeprav je 2 + 2 vedno štiri in če tudi so vsi študirali v času socialističnega eksperimenta. Tako, kar trdi Mencinger ni dobro za Bajta, dvomljivo za Drnovška, slabo za Černeta itd. Vsi pa se trudijo, da bi zvarili omako za k krompirju brez klobase, ki ga morajo žal jesti mnogi Slovenci. Za sociologe, psihologe in druge »eksperte«, ki jih je zlasti v DRŽAVNEM ZBORU mnogo, velja že pozabljen izrek; da če pride na filozofsko fakulteto pameten fant, gre iz nje še bolj pameten mož, če pa pride v to visoko šolo manj pameten, gre iz nje norec. Tako se ne smemo čuditi, če je bil pri nas proglašen konec državljanske vojne, šele 25 let potem, ko so se sinovi in hčere med seboj sprtih belih, črnih in rdečih staršev medseboj poženili, sedaj pa doktorji te ugledne fakultete vlagajo svoje videnje in znanje na odkrivanju dejanj, ki se jih Slovenci lahko opravičeno pred svetom sramujemo in temu svetu dokazujejo, da smo edina država v kateri se še danes ne ve kdo se je boril proti okupatorju in obratno.

Pravniki, borci za pravice državljanov, soavtorji in tolmači naše ustave in predlagatelji nove zakonodaje, so povečini ljudje s kameleonsko kožo. Prilagodljivi so in ostri kadar jim to ustreza, lisičje pohlevni, ko gre za njihove stole in ledeno mrzli ter molčeči, ko gre za njihove sedanje in pretekle grehe.

Mar ni lokalna samouprava produkt v katerem se ZRCALI njihov smisel za večno pravdo, ki se je ne da zaključiti, se pa da ob njej dobro živeti? Naši najbolj bojeviti politiki so v povojnih letih enoumja videli mnogo napak, ki jih sedaj s pridom ponavljajo. Naj navedem nekatere: Imeli smo demokratični centralizem, protežirali smo člane edine stranke, trudili smo se, da odpravimo vse tisto, kar je dišalo po prejšnjem sistemu, neglede ali je bilo dobro ali slabo. Ljudem smo trdili, da so za vse neuspehe krivi zastareli in preživeli pojmi, da je nujno spremeniti miselnost, da ne more biti pravega razvoja socializma dokler so na pomembnih mestih ljudje starega kova itd. Seveda pa nismo poznali naziva »UDBO MAFIJA«, ki je sedaj v modi kot odlični nadomestek za nesposobnost vodenja. Le kaj od vsega tega sedaj nimamo?

Kako pa naš slovenski cerkveni vrh? Ta ima svojo škofovsko konferenco, ki strelja znatno dlje kot njen poglavar nadškof in metropolit dr. Šuštar. Njihovi cilji in nameni so jasni in razumljivi, manj razumljivi pa so večini poštenih vernikom. V tej veliki dirki za oblast so njihove duše postranskega pomena. Sedaj so pomembni gozdovi in podpora nekaterim strankam, ki morajo zagotoviti oblast in uvesti pravila, ki bodo ustrezala le eni resnici.

Ideološki spori med pametnimi Slovenci so že davno v zatonu, toda brez njih naša politika in cerkev ne moreta živeti, saj je težko ljudem – volilcem govoriti, da gre za boljšo in pošteno družbo, če ne omenjaš posledic divje liberalizacije v ekonomiji, grenke izkušnje cerkvenolastniškega obdobja v zgodovini in seveda boljševizma, ki nam »baje« zopet preti. In če tudi imajo verujoči pri nas sedaj vse tiste svoboščine, ki jih potrebujejo za zadovolitev svojih teženj po zveličanju, je vendar cerkev poleg strank pozicije in opozicije v ofenzivi za ključna mesta v šolstvu, kulturi, politiki in gospodarstvu, pa tudi obratno! Mnogi naši visoki izobraženci, pesniki, pisatelji in drugi razumniki, vidijo svojo, in seveda našo perspektivo v tem, da bi uspeli mimo izvoljenih politikov, mimo cerkve, strank in navadnih smrtnikov, postati glavni in edini orbiter za pravico in resnico o pravni »brezmadežni« demokraciji.

Komunistična ideologija je bila dogma v katero večina članov komunistične stranke ni nikoli verjela. Čisto drugi razlogi, predvsem pa verovanje v boljšo družbo, so rekrtutirali njene vrste, pa tudi mnogi »komolčarji so se vključevali«. Komunistični sistem ni nikoli razpadel, ker ni nikoli obstojal. Tisti redki komunisti, ki so verjeli, da bo možno živeti brez lastnine, denarja, policije, vojske in itd, so že davno zapustili stranko ali pa so legli k večnemu počitku.

Ideologija večnega življenja je prav tako dogma in srečni so tisti, ki v to dogmo lahko verujejo, toda teh je sorazmerno malo. Praksa nam kaže, da imajo vsi ljudje raje 100 kot le 50 in jim še na pamet ne pride, da bi se ravnali po Kristusovem nauku po katerem naj bi delili svoje bogastvo z reveži. Vse nas ima v krempljih prirojeni egoizem, ki ga uveljavljamo po raznih poteh, verskih, političnih, nacionalističnih in tudi z nadmočjo vojaške, ekonomske in druge sile in prisile. Zato nam ideološki spori pridejo prav le takrat in pa zato, da uveljavljamo druge večkrat umazane cilje.

Ljudje na slovenskem državnopolitičnem in cerkvenem vrhu s strankarskimi veljaki, bi se morali zavedati, da so ti problemi v njihovih rokah, da tu ne morejo storiti ničesar mali ljudje. Njihova demokratična pravica je zreducirana na to, da lahko volijo potem, ko so jih skozi javna občila prižnice in zborovanja, opijanili z nečem, kar se na zunaj kaže bleščeče, dejansko pa je le naložena odgovornost in jamstvo volilcem za vse kar bodo pozneje izvoljeni storili. Pri tem ne kaže pozabiti, da je HITLER prišel na oblast z demokratičnimi volitvami.

Skrajni čas je, da se v Sloveniji združijo vrhovi kulture, politike, oblasti in cerkve in zaustavijo pot, ki nas pelje v še večjo tragedijo od tiste, ki smo jo imeli v letih 1941–1946. Vsi naši sosedje čakajo na priložnost, da nam bi pomagali krvaveti.

Verni in neverni ljudje iz vasi in ulic ne potrebujemo sprave, ki je zasejala nova sovraštva, potrebujemo človeško spoštovanje. Zavračamo politične igre strank, ki nimajo nič skupnega z interesi slovenskih državljanov.

Klovni so vsakemu cirkusu potrebni. Naš slovenski parlament pa ni cirkus, zato tja klovni ne spadajo, če tudi so bili izvoljeni na demokratičnih volitvah.

Justin Andlovic,
Gradišče 40, Vipava

Pripis uredništva

Spoštovali smo vašo željo in objavili brez popravkov.

DE časopis slovenskih delavcev

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 ● DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije ● Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 ● Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 ● Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 1316-163, 313-942 ● Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (Kažipot), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956 ● Naročnina: 321-255 ● Posamezna številka stane 175 tolarjev ● Žiro račun: 50101-603-46834 ● Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana ● Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

arena

NATOLCEVANJA s Štefanove ul. št. 2

● Novi notranji minister je obljubil, da se bodo lopovi začeli bati policajev. V skupino, ki se je pogajala s predstavniki nezadovoljnega sindikata cestnega prometa Slovenije, je vključil tudi najvišji vrh slovenske uniformirane policije. Pa ne, da bi na ta način plašil sindikate?

● Tednik »Mladina« je razkril skrivnost nestrankarstva nekaj vodilnih funkcionarjev v ministrstvu za notranje zadeve: postajajo katoliki.

● Iz časnikov je moč sklepati, da so nekdanji prekaljeni partijski kadri v ministrstvu za notranje zadeve postali pobožnjaki, odkar tam kraljujejo krščanski demokrati. Vprašanje je, kdaj so bili iskreni, prej ali sedaj.

● Iz nezaupnih virov prihajajo vesti, da so za nekatere na ministrstvu za notranje zadeve zelo iskana nova potrdila: krstna, birmanska, poročna...

● Nekateri s črnimi plašnicami na glavi se vztrajno prizadevajo dokazovati, da je vernost pogoj za varnost.

● V Rusiji se divizija Dzeržinski pripravlja na obračun s tamkajšnjimi faloti. Ali bodo pri nas to vlogo prevzeli nekdanji gojenci vojaške akademije v Beogradu?

● Srbski rek pravi, da prične nezaposleni pop krstiti celo kozličke. Slovenski javnosti se obeta ta različica: nezaposleni specialec začne odhajati v Celovec.

● V oddaji Moped šov so naše policiste že prekrstili v Šterne. Ob tem sem se spomnil na ravnatelja, ki je rad uporabljal primerjavo: zabit kot farovška šterna.

● Videti je, da so Domžale nesrečne tudi za kriminaliste. Nedavno jih je sodišče ocenilo za amaterje na področju novih metod zatiranja zlorab mamil.

● Mitja Klavora je padel zaradi nespretnih obveščevalnih prijemov v obrambnem ministrstvu. Sedaj je postal šef urada za mednarodno sodelovanje policije. Pa ja ne bo tudi sedaj obveščevalno deloval?

● Pravijo, da mora policaj poznati svoje kliente. Zato ni na mestu očitek »Slovenca«, zakaj je Marjan Starc postal namestnik poveljnika naše policije. Morda se bo uspešno spoprijel s korupcijo v lastnih vrstah?

Boža Gloda

Ko so primitivci na oblasti

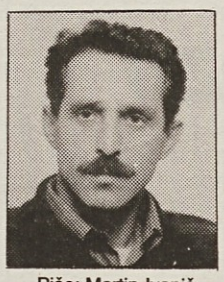

Piše: Martin Ivanič

Če morda slovenske politike (s tem mislim na vse državnopolitične zajedavce z ministri in poslanci vred), muči občutek majhnosti, tedaj moramo priznati, da so zanesljivo veliki vsaj v eni stvari:* v svoji koruptnosti in skorumpiranosti. *V tem pogledu niso prekosili le sami sebe, marveč tudi velike malopridneže velikih dežel. Dokaze so nam ponudili z nizom škandalov, ki so se vsi po vrsti dogajali z njihovo neposredno udeležbo ali pa »zgolj« režijo oziroma blagoslovom.

Poenostavljeno bi bilo reči, da je višek njihove malopridnosti, zavoljo katere jih je treba – ne namakati v Ljubljanico, temveč kamenjati na najbolj elementaren način ljudskega besa, stanovanjski škandal. Prav v vsakem škandalu si je več ali manj politikov napolnilo žepe. Nikogar nimam posebej na piki. ***Vsi brez izjeme so mi sumljivi ali pa so vsaj sokrivi,*** *ker so preveč preračunljivi, da bi razkrinkali druge. Vsakdo namreč v grehu drugega gleda pokritje za svojo lopovščino, ki jo je že ali pa jo šele bo naredil.*

Za ***Ignaca Polajnarja*** *je npr. znano, da je v času, ko je bil arhivar v Metalki, ves čas hodil v dveh puloverjih. Danes je velik gospod, v glavnem po zaslugi poslanske plače in dodatka, na svoji krščanski vesti pa ima masten in kajpak ugoden stanovanjski kredit. Neki novopečeni slovenski general je svojčas s kopico otrok in slabo plačo ob vsej svoji pridnosti komaj shajal, vedno znova ostajal brez službe (v svoji pravičnosti je bil vedno znova žrtev krivic), vmes celo pogorel, a po zaslugi svojega angažmaja v slovenski »demokraciji« se je dokopal do hiše na imenitni in vsekakor dragi lokaciji. S skromno državno plačo!*

*Sicer pa z naštevanjem tratim zgolj prostor. Kamorkoli se obrneš, boš naletel na kričača, ki je grozno trpel pod partijo, se povzpel med politikante in naredil »kariero«. Lahko je to tudi sin ali zet politika (****F. Bučar*** *kaže presenetljivo mero osebne poštenosti, a po govoricah sodeč gre tudi v njegovem primeru za ne preveč etično posredno zvezo z ljubljanskim »premierom«* ***Vidmarjem****).*

Ko se pogovarjaš z ljudmi, zlahka opaziš, da jih po svoje najbolj prizadene dejstvo, da take reči počno povzpetniki, ki so se silili v ospredje s šibanjem različnih, tudi domnevnih in ne le dejanskih privilegijev ljudi starega režima. Tisti, ki še vedno druge napadajo predvsem na račun njihove nedoslednosti in domnevne vpletenosti v pokvarjene posle, denimo ***Janez Janša****, med ljudmi še vedno uživajo dobršno mero zaupanja. Ko se v stvar malo natančneje poglobiš, pa vseeno opaziš, da gre v bistvu samo za stil javnega nastopanja.* ***Kučana*** *je Janša doslej skušal očrniti predvsem zavoljo nemoralnega nakupa hiše, vendar se zdi, da to ni stvar, ki bi mu jo ljudstvo najbolj zamerilo. Kaže, da razume, da je bil takšen nakup po veljavnih zakonih legalen in da ne gre za očitno zlorabo. Pač pa vam bo marsikdo dejal, da Janšo, kadar javno nastopa, povsem razume, medtem ko Kučana prav nič. To bi moral biti tudi za državnega predsednika opomin, da mora v svojem sicer pretehtanem nastopanju povedati stvari bolj naravnost, s kratkimi in jasnimi stavki. S svojim zamotanim in vsaj na videz vsa dejstva upoštevajočim načinom obravnavanja javnih zadev njegovi nastopi izgubljajo prepričljivost in udarno moč. Podobno neučinkovit je s svojimi nastopi* ***Drnovšek****, ki vzbuja videz, da vse male svinjarije sploh niso pomembne, da je bistvena tista magistralna pot slovenskega razvoja, ki je očitno samo njemu doumljiva, da je vse to, kar se dogaja spotoma, zgolj nepomembno nujno zlo, ki mu on reče, da prav vsem ljudem pri nas res še ne gre ravno najbolje. Najsi misli še tako resno, vtis je, kot da bi bril iz državljanov norca, ker se zaganjamo v nepomembnosti, noče pa videti bistvenega: državljane manj moti materialna stiska, hudo pa jih jezi nemoralnost in nenačelnost, ki jo skoraj brez izjeme in s skrajno brezsramnostjo izpričujejo politiki.*

S tem razočaranjem je povezana še neka druga reakcija, v kateri bi lahko našli zrno soli. Prejšnjo oblast so mnogi kritizirali kot sistem, v katerem lahko vladajo primitivci zaradi svoje politične lojalnosti, da ne rečemo kaj hujšega. ***Žal pa je sedanji sistem naplavil na površje enako žlahtno pasmo, med katero so se skoraj povsem utopili že tako redki ljudje moralnih, profesionalnih in političnih načel.*** *Obnašajo se kot tolovaji v velemestu, ko zmanjka elektrike in grabijo vse, kar jim pride pod roko. Zato torej ni brez podlage prepričanje, da »nemaničev« ne bi smeli pustiti na oblast (torej jih ne voliti) oziroma, da bomo imeli normalno politično elito šele tedaj, ko bodo v politiko posegali premožni ljudje, ki ne bodo iskali samo koristi, temveč jim bo javno, politično delo tudi stvar ugleda, prestiža, pravih političnih ambicij, da se zares s čim zapišejo v zgodovino nacije.*

Ta optika sicer je idealizirana, ima pa svoj smisel. Bogataši tako ali tako prihajajo; če so že tu, tedaj je bolje, da politiko vodijo oni kot pa ceneni karieristi, grabežljivci in pridaniči, ki v svojem mandatu vidijo le priložnost za hiter gmotni vzpon, nimajo pa pojma, kako funkcionira nacionalno gospodarstvo, kultura, kako se dela diplomacija. Ko si dovolj nagrabijo, zlahka ponudijo odstop.

Drnovšek mora vedeti, da nas ne zanima ***Kozinčev*** *odstop, on je že prej bil nula; zanima nas, kako bodo popravljene lumparije.*

Naša država

Piše: Jože Smole

Pričakovanja so vedno večja od tistega, kar se dejansko doseže. V našem protifašističnem narodnoosvobodilnem boju smo računali na uresničitev programa Združene Slovenije. To pa smo samo delno dosegli. Tudi pri oblikovanju samostojne slovenske države smo pričakovali veliko več od današnje stvarnosti. Toda to ne zmanjšuje pomembnih dosežkov. Obvezuje pa nas k večjim prizadevanjem za vsestransko napredno državo, v kateri se bodo vsi ljudje zares dobro počutili.

Največja pridobitev je vsekakor mir, *ki ga uživamo. Tega se zavedamo toliko bolj, ko vsakodnevno gledamo prizore krvave morije v našem neposrednem sosedstvu.*

Kljub trenutnim izgubam južnih trgov smo uspeli oživeti gospodarstvo. Še posebej pomembno pa je, da se je v samostojni Sloveniji obrzdala inflacija in zagotovila notranja konvertibilnost našega denarja. Tega se v Jugoslaviji, tudi zaradi velikih razlik med severom in jugom, nikdar ni dalo doseči.

V oči pa bodeta zlasti visoka nezaposlenost in vse večje socialne razlike. *Pričakovali smo, da bo rast gospodarstva v samostojni državi zagotavljala politiko polne zaposlenosti. V zadnjem času so se sicer postopno začela odpirati nova delovna mesta, toda še vedno smo daleč od tega, da bi se nezaposlenost pričela zmanjševati.*

Majhen sloj ljudi postaja vse bogatejši, večina pa se mora preživljati s skromnimi sredstvi. Razlike v gmotnem in socialnem položaju državljank in državljanov Slovenije so vse večje. To kaže na poskuse uvajanja starega izkoriščevalskega kapitalističnega sistema. Trenutno se na delu še odmikamo od zamisli o socialni državi, ki bo v pogojih tržnega gospodarstva zagotavljala socialno varnost ljudi.

Normalno je bilo pričakovati, da bodo v samostojni Sloveniji njeni državljani in državljanke imeli velik vpliv na vse pomembne odločitve. Žal do tega ni prišlo in smo v primerjavi s prejšnjim sistemom celo nazadovali. Državljani lahko uveljavljajo svojo voljo samo v času volitev, sicer pa nimajo nobenega dejanskega vpliva na odločitev v parlamentu in na delo vlade ter državnih organov. Odločanje na volitvah, ki so vsaka štiri leta, pa je odločno premalo. ***Najbolj grob primer ignoriranja državljanov*** *pa je obnašanje ljubljanske vlade, ki ne čuti nobene odgovornosti niti do mestne skupščine.*

V opredelitvi za večstrankarski sistem v samostojni Sloveniji so ljudje računali, da se bo razvijala zdrava konkurenca idej in predlogov, kar bi zagotavljalo optimalen razvoj. Močno so razočarani, kajti pri nas prevladujejo najslabše plati večstrankarstva: politikanstvo, demagogija, zaplotništvo in strankarske zdrahe. Prav zaradi takšnega negativnega dogajanja se je interes ljudi za politične stranke zmanjšal.

Ves čas smo se borili proti centralizmu, dobili pa smo zelo centralizirano slovensko državo, *ki je bistveno omejila vlogo občin. Lokalni samoupravi se ne piše nič dobrega. Zaradi zapletov pri ustanavljanju novih občin se nekateri politiki ukvarjajo celo z mislijo o odlaganju lokalnih volitev. To bi bila groba kršitev demokratičnih pravic državljanov in državljank.*

V prejšnjem političnem in družbenem sistemu je Socialistična zveza v vseh bivalnih okoljih povezovala vse krajane pri konkretnih programih skupnega reševanja življenjsko pomembnih vprašanj. Danes ni več takšne povezovalne sile. To je eden od razlogov, da velik ustvarjalni potencial ljudi ne more priti do prave veljave. Resno je potrebno razmišljati o uvajanju novih povezovalnih nadstrankarskih instrumentov, ki bodo v vseh okoljih zagotavljali kar najbolj uspešen vsestranski razvoj.

Slovenska država je postala draga in potratna. *Tudi v tem pogledu se niso uresničila pričakovanja državljanov, kajti njihove obvezne dajatve so danes precej večje, kot so bile prej. Porajajo se megalomanske ideje na vojaškem kompleksu, kjer naj bi se na primer z nakupom zastarelih vojnih letal porabilo ogromno skupnega denarja, dejanska varnost naše državne skupnosti pa se s tem ne bi nič povečala. Pri takšni potratni državi pa se pogosto išče možnost zmanjšanja sredstev na povsem napačnem področju, konkretno z zniževanjem dosežene stopnje socialnih pravic.*

Skrb zbujajoče je tudi to, da se samostojna slovenska država ne gradi dosledno na temeljih protifašističnega narodnoosvobodilnega boja. *Velikega moralnega kapitala, ki ga daje dejstvo, da je slovenski narod prispeval svoj delež pri zmagi svetovne protifašistične koalicije, naša država dozdaj ni znala pravilno uveljavljati niti v naših notranjih niti v mednarodnih odnosih.*

Spomin na spravo

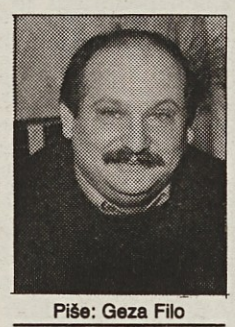

Piše: Geza Filo

Pravijo, da je na tem svetu že vse rečeno, da skoraj nihče ne more povedati kaj novega, ne v družbeno-političnem in tudi ne v verskem življenju. Le tehnika je tista, ki odkriva vedno kaj novega, in seveda pred njo znanost, vsaj na nekaterih področjih človekovega delovanja.

Istočasno pa tudi pravijo, da ni na svetu nič dorečeno, torej ni nič povsem gotovo, končno, nič ni takega, da ne bi lahko bilo drugače in seveda tudi bolje. Mislim, da tudi to velja in da kristjani pri tem nikakor nismo izvzeti.

Ker je torej na tem ljubem svetu toliko nedorečenega, v zadnjem času (v času slovenske samostojnosti) zelo veliko slišimo o spravi, tako od nekaterih politikov in tudi drugih o umiritvi oziroma o pomiritvi. Ta sprava, ali sedaj spomin nanjo, naj bi pomenila prelom z »včeraj«, z vsem tistim, kar smo si Slovenci v minulih petdeset in nekaj letih slabega storili. Mnogo tega slabega je še ostalo zakritega, in to bodo morali nepristranski zgodovinarji še naprej odkrivati, spravljalci pa tudi na to pomisliti. Gotovo je tak poziv k spominu na spravo – ne samo poziv, temveč vendarle že udejanjenje sprave, ne samo zadnjih nekaj let, kot smo si Slovenci zaslužili. ***To bi bil znak človeške zrelosti, tudi humanosti, kajti takšen majhen narod, kot smo Slovenci, se vendar ne more nenehno prepirati zaradi svoje lastne preteklosti.*** *Kljub temu sprava ne more biti tako imenovana »kolektivna«, skupna, ker skupne, kolektivne sprave preprosto ni! Tako kot ni kolektivne, skupne krivde, čeprav se o njej rado govori.*

Grozodejstva nikoli ne povzroča cel narod. Povzročajo jih posamezne skupine, posamezni fanatiki, zaslepljeni s tako ali drugačno ideologijo, posamezne ustanove... Šele z osvetlitvijo grozodejstev in krivic, pa ne zaradi maščevalnosti, ampak zaradi zgodovinskih dejstev, bo pot k spravi in spomin nanjo odprt. To bo sprava vsakega posameznika, in sicer najprej s samim seboj in s svojim bližnjim, ne glede na to, kateri stranki, cerkvi, družbenemu sloju danes pripada.

Kristjani smo tukaj v nenehni prednosti, ker poznamo še eno spravo, namreč tisto med bogom in človekom, kot nam je to povedal apostol Pavel: »Bog nas je po Kristusu spravil s seboj, nam pa naložil službo sprave« (2. Korinčanom 5, 18).

Ta krščanska prednost pa takoj zbledi, kajti če k veri spada tudi božja sprava z nami, potem so grozodejstva, potem so krivice, ki smo jih storili in jih delamo kristjani, dvakrat težje od onih, ki te sprave ne poznajo. *Prednosti torej nima nihče, možnost pa imamo vsi, da začnemo gradi skupnost med seboj spravljenih ljudi. To ne odpravlja različnosti, tudi ne odpravlja demokratične kontrole, odpravlja pa maščevalnost in nestrpnost.*

Za močan SKEI in močno Zvezo svobodnih sindikatov

»Štiriletno delo SKEI je bilo tesno povezano s spremembami v svetu, Evropi in bivši Jugoslaviji. V tem obdobju smo dobili novo mlado državo, ki se je do delavcev pogosto obnašala kot mačeha. Pred delavstvom in sindikati pa bodo morale polagati račune zlasti politične stranke, ki so obljubljale blaginjo tržne ekonomije in pozabljale na socialno državo. Prav zato smo se za socialno državo tolkli zlasti in skoraj edino sindikati.

V sindikatu kovinske in elektroindustrije smo bili prvi prisiljeni uporabljati metode protestnih shodov in stavk, ker smo prvi občutili podiranje slovenskega gospodarstva, predvsem kovinske in elektroindustrije.

Spreminjanje družbe iz socialistične v kapitalistično je potekalo na ramenih delavcev. Projekt sanacije slovenskih podjetij, ki naj bi ga opravila Sklad in Agencija, je neučinkovit in zgrešen. Ogromno kapitala je šlo za socialo namesto za usposobitev proizvodnje in ustvarjanje novih delovnih mest. Bojim se, da bo lastninjenje povzročilo ponovno naraščanje nezaposlenosti. Slovensko oblast opozarjamo, naj ne ponavlja napak pri izvajanju privatizacije, ki so se zgodile v Nemčiji, Angliji in ZDA. Posebej poudarjamo, da naj tudi denacionalizacijski upravičenci dobijo certifikate in listine. Tako mislimo, ker delavci ne morejo dobiti ničesar drugega.

Kovinarji smo marca 1991 podpisali kolektivno pogodbo za kovinsko in elektroindustrijo, železarne in livarne. Podpisali smo jo v prepričanju, da bomo z njo zaščitili delavce, ki so ostali brez zakonske zaščite. Zdaj ugotavljamo, da moramo pravice delavcev iz kolektivne pogodbe uveljavljati celo z ustavnim sporom. Na njegovo rešitev čakamo več kot 6 mesecev. ***Če nas bodo prevarali, bomo tožili za našo lastnino. Če ne bo šlo po tej poti, pa nam preostanejo le še skrajna sredstva sindikalnega boja, zlasti stavke.***

Ne pristajamo na diktat iz splošne kolektivne pogodbe. *Predstavniki delodajalcev se morajo zavedati, da socialna država ni le sinonim za poceni delovno silo, ob tem ko je delo zelo drago zaradi visokih dajatev državi.*

Povezanost v mednarodne sindikalne organizacije je za SKEI vsaj tako pomembna kot povezanost v Zvezo svobodnih sindikatov. *Mednarodni kapital namreč ne pozna meja in je izjemno sposoben izkoriščati slabo organizirane delavce. Sindikat kovinske in elektroindustrije in njegovo članstvo pa ima že mnogo prijateljev tako v Evropi kot v svetu.*

Nekateri naši bivši sodelavci sedaj zastopajo kapital in spretno manipulirajo s sindikalnim pluralizmom. Tako oni kot nekateri drugi nas skušajo prepričati, da smo ustvarjeni za hlapce. Temu se bomo odločno uprli in v prid delavcev izkoristili tudi zakon o soupravljanju. Sveti delavcev morajo postati organ delavcev, ne pa sredstvo za manipulacijo poslovodstev z delavci in sindikatom.

Omeniti moramo tudi podtikanja drugih sindikatov, ki smo jih v SKEI doživljali vselej, ko smo se odločali za radikalizacijo naših aktivnosti. ***Tudi ministrstvo za gospodarstvo in nekatere menedžerske organizacije zagovarjajo zakonodajo, ki naj bi zmanjšala vpliv sindikata v podjetjih.*** *Pravijo, da bodo podjetja na ta način postala bolj fleksibilna. V omenjenem ministrstvu celo državni sekretar deluje proti interesom kovinske in elektroindustrije Slovenije.*

Današnji kongres je kongres kontinuitete in krepitve sindikata na vseh ravneh njegove organiziranosti. *Predlagam popolno solidarnost našega sindikata, zlasti ko gre za ohranitev delovnih mest v Iskrinih podjetjih. Če bo potrebno, bomo sprožali tudi kadrovske zamenjave zlasti tam, kjer podjetja nimajo lastninskih projektov.*

SKEI mora državo prisiliti k vlaganju v proizvodnjo, v nova delovna mesta in v skrb za socialno državo. Z našo bitko za socialno pravičnost, delovna mesta in solidarnost se bo okrepila tudi naša kadrovska sestava.

Nove socialne konflikte bo SKEI preprečil zlasti z bitko za nova delovna mesta. ***Naš resen sovražnik pa je liberalni kapitalizem, ki ga uvajajo stranke, parlament in vlada ter nova slovenska buržoazija. Rad bi vas spomnil tudi na procese oživljanja nacionalizma, fašizma in desnega radikalizma. Zgodovina je dokazala, da so vsi našteti procesi največji sovražnik delavcev in sindikatov.*** *Opozarjam tudi na vojne, ki so v naši bližini in katerih breme pada v največji meri na delavce in njihove družine. Predlagam, da kongres pošlje poziv za prenehanje vojne vsem sprtim stranem in mednarodnim organizacijam.*

Kovinarji potrebujemo močan sindikat, sindikati pa močno zvezo. Naša naloga je graditi močno in odprto Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Za našim kongresom bodo še kongresi drugih sindikatov in tudi kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Prepir lahko sindikatom le škodi. Potrebujemo solidarnost med sindikati in delavci. Prepričan sem, da bomo kovinarji poiskali prave rešitve za uresničitev gesla:

»S SKEI-em za socialno državo, za nova delovna mesta in za spoštovanje kolektivne pogodbe.«

(Poudarki iz uvodnega govora Alberta Vodovnika na 2. kongresu sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije)

Problemi delavcev narekujejo sindikalno delo

(Iz pozdravnega govora Dušana Semoliča)

Delo Svobodnih sindikatov in SKEI so diktirale velike stiske delavcev, zlasti tistih, ki so izgubljali zaposlitev. Naj omenim Elektrokovino in TVT iz Maribora, kjer smo lahko le s pomočjo ministrstev delavcem zagotovili plače. Drugačen položaj je v tekstilni industriji, kjer morajo delavci delati tudi nadurno za zelo nizke plače. K nam prihajajo po pomoč tudi anonimni delavci. Kriterij za oceno naše uspešnosti je le konkretna pomoč, ki jo lahko nudimo ljudem. Številke o nezaposlenosti so grozljive. V statističnih podatkih so skriti tako mladi kot strokovnjaki in tudi starejši delavci, ki nimajo možnosti nove zaposlitve. Zaradi vsega tega smo Svobodni sindikati morali tudi na ulice, zborovali smo tudi pred Metalko. Tudi na ulici smo morali povedati, kaj mislimo o položaju delavcev in o odgovornosti vlade in drugih. Nekaj mesecev kasneje se je nezaposlenost v Sloveniji začela zmanjševati. Mogoče tudi po naši zaslugi.

Oblastnikom in direktorjem smo skušali dopovedati, da nizke plače ne omogočajo razvoja. Dopovedovali smo jim, da niso problem plače, ampak cena kapitala. Prav zaradi visoke cene kapitala v Evropi nismo konkurenčni. Kolektivna pogodba za kovinsko in elektroindustrijo ima dobre rešitve o neizplačanih plačah. Ko naj bi listine iz 62. člena KP uveljavili pri lastninjenju, pa o tem nočejo nič slišati. Tolkli se bomo še naprej.

Zakon o samoupravljanju je rezultat dela Svobodnih sindikatov. Nasprotovali bomo vsakemu zmanjšanju pravic delavcev, čeprav nekateri mislijo, da je ta zakon vir vsega zla v gospodarstvu.

Sindikatom ni bilo nič podarjeno. Pripravljeni smo za nove konflikte in tudi spopade. Probleme bi radi rešili v korist Slovenije in njenih ljudi po načelih socialnega partnerstva. Če bo pri vladi in delodajalcih več razumevanja, bo za delavce in sindikate življenje prijaznejše.

Marsikaj je odvisno tudi od razvoja sindikatov. Dolžni smo se usposobiti za še boljše delo. Naša osnovna naloga je pomoč sindikalnim zaupnikom. Močni morajo biti tudi sindikati dejavnosti. Prednost Svobodnih sindikatov pa so organizacije na območjih in naši kolegi, ki nastavljajo hrbte, ko gre za zaščito delavcev.

KOVINARJI ZAHTEVAJO PRAVNO IN SOCIALNO DRŽAVO

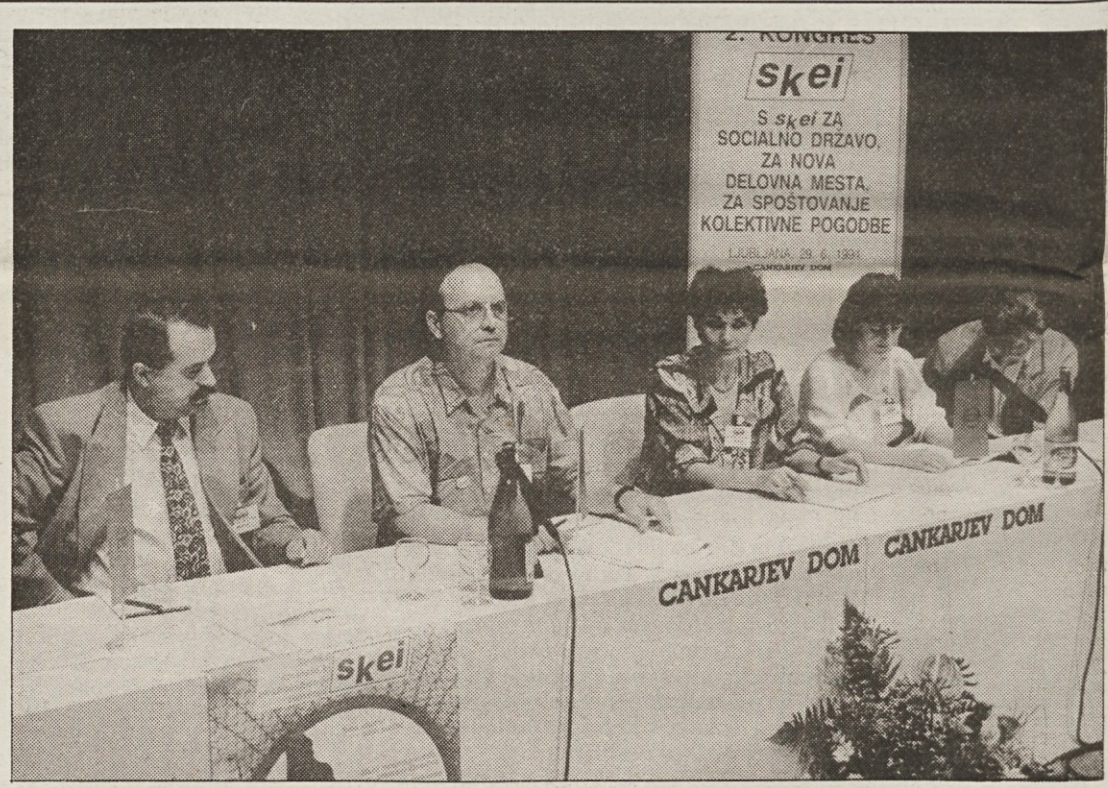

Kongres je vodilo delovno predsedstvo v sestavi: Branko Medik, Tatjana Molan, Majda Podjavoršek, Marjan Pirc in Albert Vodovnik

Pozdravi gostov

Gostje so kongresu zaželeli uspešno in plodno delo. **Franci Gerbec iz strokovnega združenja elektrokovine pri Gospodarski zbornici Slovenije** je k temu še dodal, da *»tokrat ne bo udrihal čez državo, ker ste to temeljito storili že vi«*. Svoj nastop je ubral na bolj optimistične strune, *»češ da se počasi le dvigujemo iz pepela in da vse skupaj le ni tako slabo, kot je sprva izgledalo«*.

Alojz Omejc je sporočil pozdrave **Sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije,** ki v tej državi doživlja enako usodo kot SKEI. Zato je zborovalce pozval, naj skupaj z njimi strnejo vrste v boju za državo, ki zanemarja, če že ne zapostavlja industrijske dejavnosti.

Aleksa Kiprovski, predsednik **Sindikata kovinarjev Makedonije,** in **Ivica Jakopčević,** predsednik **Sindikata kovinarjev Hrvaške,** sta pritrdila, da se tudi »metalci« iz njunih držav srečujejo z enakimi težavami kot slovenski kovinarji. Ne glede na različne družbenopolitične ureditve teh držav pa morajo kovinarji držati skupaj, saj še vedno velja: skupaj smo močnejši.

Različne države, isti problemi

Valdiju Catalanu, predstavniku FIOM CGIL iz Furlanije-Julijske krajine (Italija), je bilo žal, da se v otroštvu ni naučil slovenščine, čeprav je naše matere sin. Je pa sindikalna govorica po njegovem povsod enaka; uporabljati jo je treba predvsem v tovarnah, kjer se dosegajo najpomembnejše zmage za sindikat in njegovo članstvo.

»Za socialno državo, za delovna mesta in za spoštovanje kolektivne pogodbe – s temi besedami, ki ste si jih izbrali za moto kongresa, se dnevno ubadamo tudi mi v Avstriji,« je povedal predstavnik **avstrijskega kovinarskega sindikata Manfred Rasser.** In ker so to očitno tudi internacionalni problemi, bi kazalo stopiti skupaj in se jih lotiti z združenimi silami.

Takšnega mnenja je bil tudi **Paul Erik Olsen,** predstavnik **Mednarodne kovinarske federacije (IMF).** Po pozdravu je delegate seznanil z listino enakega imena, kot je geslo II. kongresa SKEI. V IMF namreč ugotavljajo, da ta problematika ni le slovenska, pač pa pesti že ves svet. *»Z zmanjševanjem pravic gredo ponekod že tako daleč, da delavci ne morejo več kupovati tistega, kar proizvajajo,«* je dejal. *»Zaradi zmanjševanja števila delovnih mest pa za nameček prihajamo še v razmere, ko začenja propadati tudi trg delovne sile.«* Zato je naloga sindikatov, da se uprejo vsemu temu; to pa tako, da se povezujejo in najdejo skupno pot k temu cilju. Svoj nastop je zaokrožil z upanjem, da bo listina IMF tudi predmet razprav SKEI in da se bodo njihovi predstavniki potem lahko dobro oboroženi udeležili simpozija o tem, kako se izogniti revščini, kako zagotoviti produktivno zaposlenost, ki bo pod okriljem OZN prihodnje leto v Nemčiji.

Vabilo kot priznanje

Daleč največjega aplavza med vsemi gosti pa je bila deležna **Jožica Puhar, bivša ministrica za delo, družino in socialne zadeve.** *»Moram priznati, da sem povabilo na vaš kongres vzela kot priznanje za svoje delo; kaže, da ste ga občutili kot dobrega,«* je povedala uvodoma. Nato je duhovito opisala težave, s katerimi se je srečevala, odkar je pred štirimi leti prevzela ta vladni resor. Zavedala se je, kaj nas čaka in kakšne, dotlej neznane travme bodo doživljali delavci, da pa je hkrati vedela, da je ta proces neizbežen. Vsa ta spoznanja so ji pomagala, da se je pravočasno pripravila, si zagotovila sredstva in – ukrepala, četudi včasih v na videz brezizhodnih situacijah: vojna, razpad jugoslovanskega tržišča itd. *»Če pogledam nazaj, moram priznati, da me je bilo nemalokrat prav strah, da bo počilo, ko ste organizirali štrajke. A smo nekako le prišli skupaj…«* Na koncu je opravičila svojo naslednico Rino Klinar, ker se zaradi (pre)zasedenosti ni mogla udeležiti kongresa. Nato je še obljubila, da si bo na svojem novem delovnem mestu prizadevala pomagati slovenski kovinski in elektroindustirji.

Kaj smo dosegli?

Vinko Banovšek (Ferralit Žalec) je menil, da na takšne težave, kot so nas doletele po osamosvojitvi, niso bili pripravljeni ne delavci, ne sindikati, ne direktorji. Zato da jih ta generacija ne bo mogla nikoli pozabiti. *»Kaj smo dosegli? me sprašujejo delavci. Odgovorim jim lahko le: Da ne bi bilo še huje!«* je med dru-

Udeleženci kongresa

Na 2. kongresu SKEI je sodelovalo 175 od 206 vabljenih delegatov. Udeležba je bila 85-odstotna. Iz tujine so na kongres prišli vsi vabljeni: predstavljali so IMF in nacionalne sindikate Italije, Nemčije, Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Makedonije.

Kongresu so prisostvovali tudi sekretarji združenj Gospodarske zbornice in sekretarka združenja delodajalcev. Zaradi ujme zadržanega predsednika vlade Janeza Drnovška je skušal nadomestiti minister Maks Tajnikar. Največji aplavz za udeležbo pa je požela bivša ministrica za delo Jožica Puhar.

Albert Vodovnik, dosedanji in novi predsednik SKEI

gim dejal in si zaželel, da bi sprejeli takšno strategijo in taktiko, da bi lahko bili na naslednjem kongresu že bolj zadovoljni.

Anton Hribernik (Železarna Štore) je delo SKEI in njegovega vodstva v minulem obdobju ocenil s plusom, nezadostno oceno pa je dodelil posameznim pododborom, ker se kljub težavnim razmeram menda še nikoli niso sestali. Pri njih v Železarni izvršni odbor sindikata že leto dni deluje kot stavkovni odbor. *»Če kje, potem smo ravno v Štorah najbolj občutili prehod iz socializma v kapitalizem,«* je zagrenjeno pripovedoval. *»Senatorji so prepolovili število zaposlenih, nas preostale pa državni sekretar Banič prodaja kot ovce. Biti brezposeln pa v našem okolju pomeni tudi – biti nezaposljiv.«* Dodal je, da so v tem času štorski železarji izgubili tudi večino premoženja, ki so ga ustvarili sami z delom po šihtu ali ob praznikih, in pozval SKEI, naj jim pomaga ohraniti vsaj še tisto malo, kar je ostalo. Ob koncu se je zahvalil slovenskim novinarjem, predvsem Delavski enotnosti, za tenkočutno poročanje o njihovih težavah.

Bogdan Ivanovič je malce kršil poslovniško določilo o petih minutah in razpravo – govoril je namreč v »dveh imenih«:

***»Kot predsednik sindikata Metalne** vam povem, da so se v času mojega mandata zamenjale štiri ekipe top menežmenta. Prva je zagotovila, da tehnoloških viškov ne bo, še na novo da bomo zaposlovali. Sindikat pa je opozarjal, naj se loti nujnih ukrepov za deblokado.*

Zato so šefi jurišali na sindikat – blokada pa je še dandanašnji! Ko smo se pogajali o razvrščanju v tarifne razrede po kolektivni pogodbi, so si pogajanja predstavljali tako, da ima kolegij toliko glasov, kolikor je članov, torej 24. Za sindikat pa naj bi veljal le 1 glas, moj.

Tudi druga ekipa je napadla sindikat, da izsiljuje pogajanja in grozi s stavko. Nesmisel, nepoznavanje funkcije sindikata ali popolna ignoranca!

S tretjo in četrto ekipo ni bilo nič bolje. Napadli so sindikat zaradi tega, ker je delal, kar je moral delati in ker sami niso postorili niti promila tistega, kar je bila njihova dolžnost narediti.

***In moj drugi glas** – pogajanja so tako zabredla, da je bila grožnja s stavko nujna. Saj brezplodno tečejo že dve leti! Tečejo pa tako, da se partnerji ne približamo kompromisu niti za korak, ampak se, nasprotno, oddaljujemo.«*

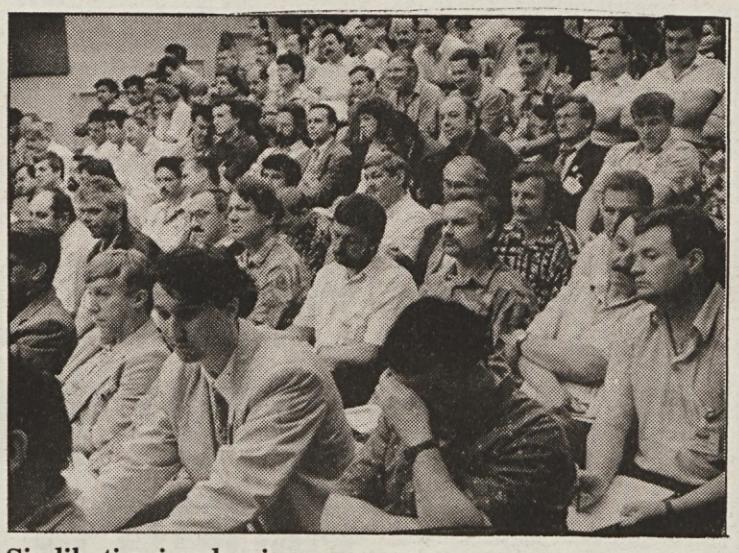

Sindikati naj podprejo vladna prizadevanja za preusmeritev s političnih na gospodarska vprašanja

Gost na kongresu minister **Maks Tajnikar** je razpravo začel z optimističnimi ugotovitvami o rasti bruto družbenega proizvoda v lanskem in letošnjem letu. Ta rast je ena največjih v evropskih deželah. Zatem je Tajnikar govoril o urejanju odnosov s tujci in o odplačilu dolgov, omenil je tudi sanacijo bančnega sistema. Vlada bo nasprotovala podaljšanju roka za lastninjenje podjetij, razen takrat, ko gre za denacionalizacijske zahteve.

Vlada pa ugotavlja, da so kljub uspehom ostali tudi veliki problemi, kot npr. TAM, Metalna, Splošna plovba, Slovenske železarne in Gostol. Gre za velike gospodarske bolnike, ki jih bo verjetno treba zdraviti hitreje. Ministrstvo na leto razpolaga le z 1,6 milijarde tolarjev, medtem ko TAM potrebuje vsak mesec za plače po 300 milijonov tolarjev. Tajnikar misli, da bi bilo treba dolgove velikih bolnikov prenesti na vse davkoplačevalce in jih ozdraviti, v nasprotnem primeru bodo sedanja velika podjetja zelo okrnjena in izgubila bodo veliko delovnih mest. Izračuni o sanaciji oziroma ukinitvi Splošne plovbe kažejo, da se je treba odločiti za sanacijo.

Tajnikar je svoj pozdravni govor končal z mislijo, naj sindikati podprejo napore nekaterih ministrstev za preusmeritev družbe od političnih h gospodarskim vprašanjem. Tajnikar je med svojim delom spoznal delo SKEI in misli, da so njegovi funkcionarji pogosto reagirali povsem pravilno in da so opravljali zelo odgovorno delo. V nekaterih primerih pa je nepravilno delo sindikatov vodilo tudi k razsulu podjetij. Svoj govor je sklenil z mislijo, da če bodo uspešni sindikati, bo lažje tudi vladi.

Odnosi z delodajalci

Edinemu, vendar nepravnemu predstavniku kapitala in lastnikov, to je Gospodarski zbornici so se pridružila nova združenja, ki predstavljajo prave lastnike. Odnosi in pogajanja z njimi bodo potekala v drugačnih okoliščinah in pripravljeni bomo z vsemi sredstvi braniti naša izhodišča. Nove oblike dogovarjanja in pogajanj bodo zahtevala pravočasno strokovno in argumentirano delo. *(Odlomki iz programa dela SKEI za obdobje 1994–1998)*

Novo vodstvo

Delegati so z javnim glasovanjem potrdili člane republiškega odbora, ki jih objavljamo v posebnem okvirju. S tajnim glasovanjem je bil za predsednika SKEI izvoljen Albert Vodovnik, ki je dobil 166 od 170 glasov. Za podpredsednike pa so bili izvoljeni Tomaž Trobiš, Drago Gajzer in Jožica Hercog.

Novo statutarno komisijo sestavljajo Bogomir Košnik, Edmund Ozimič, Stane Pugelj, Ivan Sotošek in Brane Štanc.

V novi nadzorni odbor pa so izvoljeni Anton Hohnec, Andrija Kuzmanič, Anton Motoh, Angelca Obrulj in Valter Zavec.

Takoj po končanem kongresu je RO SKEI opravil konstitutivno sejo in izvolil Vladimirja Bizovičarja za sekretarja.

Tomaž Trobiš, podpredsednik SKEI

Jožica Hercog, podpredsednica SKEI

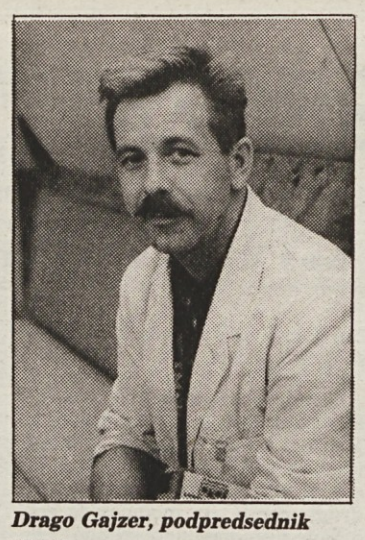

Drago Gajzer, podpredsednik SKEI

Kongresne odločitve

Delegati so najprej z glasovanjem sprejeli poročilo o delu v preteklem obdobju. Zatem so glasovali za spremembe in dopolnitve statuta, kot jih je predlagal predsednik statutarne komisije Edmund Ozimič. Kongres je potrdil tudi program dela za obdobje 1994–1998 in novemu republiškemu odboru naložil, naj pri njegovem izvajanju upošteva tudi kongresne razprave.

Trditve vlade za Podravje ne veljajo

Z ministrom Tajnikarjem je prvi polemiziral **Edo Ozimič.** Povedal je, da politika, ki jo vodi gospodarsko ministrstvo, uničuje podjetja in povzroča prepolovitev števila zaposlenih. TVT in nekatera druga podjetja odpuščajo delavce tako, da jim predlagajo prekinitev delovnega razmerja in sklenitev delovnega razmerja z drugim podjetjem. Takoj zatem pa gre to drugo podjetje v stečaj in delavci ostanejo brez odpravnin in nadomestil. Ozimič je govoril tudi o stečajih, ki trajajo v nedogled, o tujcih, ki poceni kupujejo podjetja in goljufajo delavce. To velja tudi za nekatere novopečene podjetnike iz Slovenije. Na koncu svojega govora je ministru Tajnikarju predlagal, naj se sestane s sindikalisti iz Podravja in jih dobro posluša ter se skuša z njimi pogovoriti o reševanju perečih problemov.

Še bolj goreč je bil **Ivan Selinšek** iz TVT. Začel je z ugotovitvijo, da poslanci dobijo za malico skoraj toliko, kot znaša nadomestilo delavcev, ki čakajo na delo. Sindikati so po Selinškovem mnenju amortizer med delavci na eni strani in vlado ter delodajalci na drugi strani. Država je dolžna poskrbeti, da bodo delavci lahko živeli od dela. Sindikat jim s svojo članarino tega ne more omogočiti. Če SKEI ne bi delal, pa bi bilo za delavce veliko hujše. Selinšek je govoril tudi o pomanjkanju denarja v gospodarstvu in o dragem denarju v bankah. Omenil je tudi napačno orientacijo na gostinstvo in na koncu pribil: ***»SKEI se mora tolči za socialno in pravno državo, ker je zdaj nimamo.«***

S Tajnikarjem je polemiziral tudi **Pavle Blažič** iz Impola. Omenil je, da morajo delavci plačevati davke celo za zaslužek, ki ga niso dobili. Vse to, kar se dogaja, pomeni po njegovem mnenju igro oblastnikov z delavci. V Mariboru pa je 26.000 brezposelnih, ki ne morejo nikjer dobiti novih delovnih mest. Pavle Blažič je svojo razpravo končal s predlogom, naj kongres vladi določi 120-dnevni rok za uresničenje zahtev SKEI in Svobodnih sindikatov.

Oglasil se je tudi **Josip Humek** iz podjeta W & G nekdanjega Gradisovega podjetja, v katerem je Valter Wolf postal večinski lastnik. Novi lastniki so že odpustili 100 delavcev in znižali plače. Direktorji nameravajo delavce vprašati, ali podpirajo lastnike ali sindikat. Če se bodo odločili za lastnike, bodo plačo dobili, sicer pa se lahko zanjo obrišejo pod nosom. Humek meni, da ni tako samo v njegovem podjetju, ampak tudi drugje, kjer so tujci postali večinski lastniki. Krivdo za takšne probleme pa Josip Humek pripisuje predsedniku vlade.

V drugem delu kongresa sta razpravljala tudi **Jožica Hercog** in **Branko Amon** iz Gorenja. Hercogova se je zavzela za enotnost sindikata, ki še naprej pridobiva zaupanje članstva. Amon pa je govoril o kritikah na račun panožne kolektivne pogodbe. Menil je, da so za vse težave odgovorni delodajalci in država, ki se je vmešala v delitveno področje.

Valter Zavec iz Ljubljane je dejal, da je tudi položaj v nekaterih ljubljanskih podjetjih podoben kot v Mariboru. Posebej je omenil Avtomontažo, ki ne more dobiti denarja za financiranje proizvodnje. Valter Zavec je parlamentu in vladi očital pomanjkanje strategije v gospodarstvu, kar povzroča ukinjanje velikih podjetij, zato da so poplačani upniki, med katerimi je tudi država. Omenil je tudi visoke obresti, ki povzročajo potapljanje industrijskih podjetij. Na račun podjetij pa bogatijo nove paradržavne strukture.

Vladimir Kotnik iz Železarne Ravne pa je polemiziral s kongresnimi opredelitvami o soupravljanju. Dejal je, da so ravenski železarji zavrnili vsiljene volitve v svete delavcev zato, ker bi zmanjšale vlogo sindikata. Predlagal je, naj zakon razmeji soupravljanje od sindikata. Svoje predloge je utemeljil z razmerami v sindikatih in z nezmožnostjo njihovega poenotenja. S Kotnikom je takoj polemiziral **Albert Vodovnik,** ki je menil, da je treba zakon o soupravljanju obdržati in ne korakati nazaj. SKEI pa ne bo pristal na potiskanje sindikatov iz podjetij zaradi svetov delavcev.

Poročajo:
F. K., C. B. in D. K.
slike: S. B.

SPOSTOVANI GOSPOD VODOVNIK,

ZAHVALJUJEM SE ZA VASE VABILO NA 2. KONGRES SINDIKATA KOVINSKE IN ELEKTROINDUSTRIJE SLOVENIJE, KI POTEKA DANES, 29.6.1994 V CANKARJEVEM DOMU.

ZAL SE ZARADI NEPREDVIDENIH OBVEZNOSTI OSEBNO NE MOREM UDELEZITI TEGA POMEMBNEGA SRECANJA, UDELEZENCE PA BO V MOJEM IMENU POZDRAVIL DR. MAKS TAJNIKAR, MINISTER ZA GOSPODARSKE DEJAVNOSTI.

ZELIM VAM USPESNO DELO 2. KONGRESA SKEI TER SE VELIKO USPEHOV V PRIHODNJE IN VAS LEPO POZDRAVLJAM.

DR. JANEZ DRNOVSEK

Člani novega republiškega odbora SKEI

S Koroške: Marjan Žagar (Rudnik Mežica), Jože Šajbler (Livarna Vuzenica), Zvonko Topler (TRO Prevalje), Ludvik Prikeržnik (Metal, Ravne), Jože Kolar (Stroji, Ravne)

Iz Pomurja: Milan Vajs (Radenska Steinle, Radenci), Vinko Klemenčič (Tehnostroj, Ljutomer), Jožef Lonec (Logo, Lendava)

Iz Podravja: Branko Medik (Mariborska Livarna, Maribor), Pavel Blažič (Inpol, Slovenska Bistrica), Vlado Čuček (TBP Lenart), Bogdan Ivanovič (Metalna Maribor), Stanko Podlesnik (TDR Ruše), Franc Stepišnik (TVT, Tirna vozila Maribor).

Iz Zasavja: Leopold Očko (Strojegradnja Trbovlje), Brane Medija (ETI Elektroelement Izlake),

Iz Posavja: Tatjana Molan (Iskra IE Kostanjevica), Marjan Krapež (Inkos Krmelj)

Iz Celja: Vinko Banovšek (Ferralit Žalec), Samo Lah (Elektrokovina Laško), Rudi Špes (Zlatarna Celje), Stojan Stojanovič (Jeklo Štore)

Z Dolenjske: Marjan Riosa (Iskra Hipot Šentjernej), Roman Zagrabec (Tesnila TMT Trebnje)

Iz Posočja: Bogdan Likar (Vozila Gorica), Vlater Bensa (Avtoelektrika Gorica), Jože Toplikar (Iskra AET Tolmin)

Iz Ljubljane in okolice: Marjan Pirc (Litostroj Holding) Adriana Stokič-Golob (Iskra servis Ljubljana), Stane Kušar (Rog Ljubljana), Jože Mušič (Saturnus Avtooprema Ljubljana), Borivoj Zeilhofer (Titan Kamnik), Zlatko Zulič (Iskra sistemi Ljubljana)

Z Notranjske: Janez Žnidaršič (Kovinoplastika Lož), Dušan Perko (Liv Postojna)

Z Gorenjske: Franc Žaberl (Domel Železniki), Štefan Gubič (Toko Tržič), Brane Rupar (Veriga Lesce), Dušan Thaler (Železarna Jesenice), Jože Vilfan (Iskra Števci Kranj)

Iz Velenja: Branko Amon (Gorenje servis Velenje), Emil Krušič (Gorenje GA Velenje), Peter Glinšek (ESO Oprema Velenje)

Iz Bele krajine: Jure Kobe (Iskra Semič)

S Ptuja: Ivan Potočnik (Talum Kidričevo)

Iz Grosupljega: Ivan Sever (Kovinastroj Grosuplje)

Iz Idrije: Bojan Sever (Kolektor Idrija)

Novi republiški odbor ima 47 članov, ki so jih izvolili območni odbori sindikata. Člani republiškega odbora so tudi predsednik, trije podpredsedniki in sekretar.

OTIŠKI VRH UKINJA OBRAT V DOBROVNIKU

Na nedavnem zboru delavk in delavcev obrata Tekstilne industrije Otiški Vrh v Dobrovniku pri Lendavi je direktorica Anica Goltnik delavke in delavce seznanila, da bo moralo podjetje zaradi pomanjkanja dela in naročil odpustiti skoraj vse delavce.

Matično podjetje je sicer iskalo nadomestni program, pa jim ga ni uspelo najti. To tudi zaradi tega, ker večina zaposlenih v Dobrovniku nima ustrezne kvalifikacije za delo v tekstilni industriji. Zaenkrat ima zagotovljeno delo samo nekaj delavcev in delavk, ki delajo v programu moških nogavic.

Na zboru delavk in delavcev sta bila tudi sekretarka lendavskega krajevnega odbora ZSSS Zdenka Bobovec in predsednik izvršnega sveta skupščine občine Lendava Štefan Gjerkeš. Bobovčeva se je zavzela za strogo spoštovanje zakonodaje pri ugotavljanju presežnih delavcev, predsednik lendavske vlade pa je dejal, da bo tudi občinska vlada iskala nadomestni program. Ali ji ga bo uspelo najti ali ne, je seveda vprašanje. Vodstvo podjetja bo zato lendavski občinski vladi poslalo tudi cenilni elaborat, saj bi morda kakšno podjetje v Lendavi obrat v celoti celo odkupilo.

Kmalu po zboru sta predsednica svobodnih sindikatov v obratu v Dobrovniku Olga Mataič in Zdenka Bobovec dobili iz Otiškega vrha spisek delavcev, ki naj bi odšli na zavod za zaposlovanje. Na spisku je 36 delavk in delavcev, saj od predvidenih 50 presežnih delavcev 14 delavcev ščiti zakon. Vendar pa imajo v Dobrovniku in Lendavi na spisek več pripomb. »V prvi vrsti ne gre za program razreševanja problemov trajno presežnih delavcev, pač pa samo za spisek presežnih delavcev,« pravi Bobovčeva in dodaja, da sta med delavkami, ki jih ščiti zakon, tudi nekdanja in sedanja predsednica sindikata v obratu, kar je vodstvo podjetja očitno prezrlo.

Okoli 50 delavk in delavcev obrata v Dobrovniku, ki nimajo dela, je trenutno doma na čakanju, seveda z ustrezno zmanjšanimi plačami. Na zboru delavcev so se dogovorili, da bodo čakajoči delavci od 27. junija do 15. julija na rednem letnem dopustu, kar pomeni, da bodo za ta čas dobili 100-odstotne plače. Kaj delavce čaka po dopustu, pa še ni povsem jasno. Čeprav vse kaže, da bo morala velika večina zaposlenih na zavod za zaposlovanje, v mnogih delavkah in delavcih še vedno tli upanje, da se bo vendarle našla še kakšna zanje ugodnejša rešitev.

Tomaž Kšela

BRESTOV BOJ Z LJUBLJANSKO BANKO

Sto dni po imenovanju je v.d. direktorja Bresta *Stanislav Lužar* sklical tiskovno konferenco in predstavil potek in rezultate sanacije. Pri načrtovanem projektu prisilne poravnave Brestove matere in devetih hčera se je zataknilo, ker največji upniki pogojujejo soglasje s prevzemom vseh Brestovih nepremičnin. Pogajanja še trajajo, glasovanje o materi je predvideno za 30. junij, o hčerah pa nekaj dni kasneje. Usoda 1360 delovnih mest v sistemu Brest je najbolj odvisna od Ljubljanske banke, ki ima več kot 40 odstotkov glasovalnih pravic. Pomembno besedo pa bodo imeli tudi zastopniki Petrola Trgovine, Impola Montala in IKEE. Nesoglasje s prisilno poravnavo pomeni takojšnji stečaj Bresta matere in tudi večina hčera bi morala na isto pot.

Stanislav Lužar je kljub temu pritisku upnikov optimist. Če smo ga prav razumeli, računa na kompromis, o katerem javno ni mogoče izvedeti ničesar. Zdi se, da razmišlja o možnosti, da bi banka prevzela le premoženje, ki ni nujno potrebno za ohranitev osnovnega lesarskega programa. Stanislav Lužar in njegova ekipa pa tudi po našem mnenju ne more pristati, da bi upniki prevzeli le premoženje, ne pa tudi pravnih oseb skupaj z obveznostmi do zaposlenih delavcev Bresta.

Projekti prisilnih poravnav pomenijo ohranjanje osnovne proizvodnje in velike večine delovnih mest. Postopek prisilne poravnave bi predvidoma omogočil saniranje in normalno poslovanje hčera: Pohištvo, Masiva, Gaber in Tapetništvo. V prodajo in dokapitalizacijo pa bi šle: Iverka, Marof, Jelka in Mineralka. Število zaposlenih v krovnem podjetju bi se zmanjšalo s 140 na 40. Celoten sistem Bresta bi v najslabšem primeru ohranil vsaj tisoč delovnih mest. Presežnih delavcev pa bi bilo le 280, zlasti zato, ker nimajo nobene izobrazbe.

Brestovo družbeno premoženje je neuradno ocenjeno na 35 do 38 milijonov DEM. Dolgovi znašajo okrog 20 milijonov. Več kot polovica tega zneska je v lanskem letu ustvarila ekipa Darka Lesarja.

Lužarjeva ekipa je začela delati po odstranitvi prejšnje ekipe in v obdobju, ko so plače krepko zamujale in ko so v več tovarnah delavci stavkali. Današnji položaj je bistveno boljši. Plače dosegajo v povprečju 70 odstotkov izhodiščnih plač po kolektivni pogodbi, vendar so redne. Nekaj zapletov je bilo le v tovarnah, ki so regres izplačale v bonih. Lužar pravi, da si je poslovodstvo že na začetku mandata s sindikalisti nalilo čistega vina in da so zato odnosi kooperativni.

Velika posebnost Bresta so lastninski odnosi, o katerih je po Lužarjevem mnenju več neznanja kot sporov. Več kot 90 odstotkov premoženja, ki je še vedno družbeno, je namreč preneseno na Brestovo mater, ki je v zameno za to prevzela dolgove svojih hčera. Lužar meni, da bo po prisilni poravnavi in reviziji SDK mogoče razmišljati tudi o vračanju premoženja z matere nazaj na hčere.

Probleme Bresta je treba in jih je tudi mogoče rešiti. Če so številke, o katerih je govoril Stanislav Lužar, prave, so prejšnji šefi zapravili le polovico premoženja nekdanjega velikana lesarske industrije. **Če bi premoženje prevzele banke in drugi upniki, bi to pomenilo podobno kot stečaj in sledila bi razprodaja po bančnem scenariju. Če je stečaj Bresta matere res nujen, naj o njem odloči sodišče, ki je dolžno upoštevati tudi nujnost ohranjanja hčera in proizvodnje, saj edina ustvarja novo vrednost.**

Franček Kavčič

BO MILAN GRAH PREJEL NAJVIŠJE DRŽAVNO ODLIKOVANJE?

Prejšnji teden se je vseh 360 zaposlenih v tovarni konfekcije Caprice v Lenartu v stečaju prijavilo na zavodu za zaposlovanje. Če bo vse po sreči, bodo sedaj že nekdanji delavci Capricea prejeli v juliju denarno nadomestilo za čas brezposelnosti. S tem se bo končala njihova agonija, saj niso prejeli plače za januar, februar, marec, april, maj in junij, torej že šest mesecev.

Večina delavk in delavcev Capricea je bila zadnjih nekaj mesecev doma na čakanju. Vratar **Milan Grah** pa je ves ta čas pridno prihajal na delo in varoval prazno tovarno, čeprav ga za to ni nihče plačal. Doma je iz Svete Ane v Slovenskih goricah, kjer preživlja ženo in tri otroke. Da je prihajal šest mesecev brezplačno čuvat tovarno Capricea (novi v.d. direktorja mu je za zadnji mesec dal skromno nagrado), je moral seči tudi v svoj žep, saj avtobus od Svete Ane do Lenarta ne vozi brezplačno.

Milana Graha smo povprašali, zakaj pravzaprav prihaja na delo, če mu pol leta nihče ni dal plače. »Nekdo vendar mora čuvati našo tovarno,« je dejal preprosto Milan Grah.

Milanu Grahu in njegovim trem otrokom bi se lahko država vsaj skromno oddolžila za veliko odgovornost in neutrudno šestmesečno brezplačno delo pri varovanju družbenega premoženja. Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan bi mu lahko na predlog predsedniak slovenske vlade dr. Janeza Drnovška in predsednika državnega zbora Hermana Rigelnika podelil najvišje državno odlikovanje.

Sicer pa javno sprašujemo: Kdo je moralno odgovoren, da delavke in delavci Capricea šest mesecev niso prejemali plač? Poslanci državnega zbora, ki so odgovorni za kaos v naši delovnopravni zakonodaji? Vlada, ki ne predlaga ustreznih sprememb v zakonodaji? Ministri in poslanci bi zagotovo hitro pripravili in sprejeli času primerno delovnopravno zakonodajo, če bi sami pol leta ostali brez plač.

Tomaž Kšela

PRIVATIZACIJA OGROŽA DELOVNA MESTA ENERGETIKOV

Konference energetikov srednje Evrope se je udeležilo vseh 12 povabljenih sindikatov iz devetih dežel. Sekretar sindikata delavcev energetike **Ivo Miglič** meni, da je konferenca omogočila medsebojno informiranje in spoznavanje med sindikalisti različnih dežel in da je zato uspela. SDE je obnovil povezave s sindikalnimi kolegi iz Italije, Madžarske in Hrvaške, nove povezave pa naj bi nastale s kolegi iz Nemčije, Poljske in Avstrije. Tudi drugi udeleženci so konferenco izkoristili za vzpostavitev neposrednih stikov.

Udeleženci konference, ki so dva dni zasedali v Kranjski Gori, so ugotovili, da imajo sindikati dežel v srednji Evropi zelo različen položaj in da so različno usposobljeni za delo.

Osrednja tema vseh razprav je bila privatizacija energetike. Medtem ko so kolegi iz Nemčije utemeljevali svobodno konkurenco tudi v oskrbi z energijo, so drugi menili, da modelov iz ene države ni možno neposredno prenašati v druge dežele. Večina sindikalistov je menila, da privatizacija energetskih podjetij ne sme ogroziti delovnih mest in zmanjšati socialne in materialne varnosti zaposlenih. Posebej so poudarili, da država ne sme energetskega področja prepustiti le zasebnikom.

Sindikalisti iz dežel, ki prehajajo iz socialistične v kapitalistično ureditev, pa so opozarjali na posledice liberalizacije energetike. Najbolj prizadeti so zaposleni v premogovništvu. Na Madžarskem je ostala brez dela polovica rudarjev. Podobno je v drugih deželah nekdanjega socialističnega bloka. Razvite zahodne dežele pa so ta proces opravile že pred leti.

Sindikalisti so veliko govorili tudi o nuklearni energiji. Udeleženci iz Nemčije so povedali, da v tej deželi prevladuje mnenje o postopnem zmanjševanju proizvodnje nuklearne energije. Sindikati, ki se morajo tolči tudi za delovna mesta, so zaradi tega v velikem precepu.

Sindikalisti so govorili tudi o cenah posameznih vrst energije. Menili so, da bo poviševanje cen energije iz vzhodnih dežel omogočilo zviševanje življenjske ravni delavcev v teh deželah. Sindikalisti pa so izrazili tudi strah, da bi veliki proizvajalci energije iz zahodnih dežel uničili delovna mesta na vzhodu.

Kot nam je povedal Ivo Miglič, je konferenca izzvenela v sporočilo, da energetski delavci vzhodne Evrope ne smejo živeti v utvari, da bo njihov položaj rešila razvita Evropa.

Konferenca je sprejela tudi resolucijo, s katero obsoja vojno v Bosni in Hercegovini in kolege poziva k solidarnosti z bosanskimi delavci.

F. K.

RESOLUCIJA

KONFERENCE SINDIKATOV ENERGETIKE SREDNJEEVROPSKIH DRŽAV

Na konferenci sindikatov energetike srednjeevropskih držav 23. in 24. junija 1994 v Kranjski Gori so se zbrali udeleženci iz 12 sindikatov delavcev energetike:

AVSTRIJA – Oesterreichischer Gewerkschaftsbund Gewerkschaft Metall-Bergbau-Energie

ČEŠKA REPUBLIKA – Odborovy svaz UNIOS in Odborovy svaz energetiku

HRVAŠKA – Samostalni sindikat energetike, kemije i nemetala Hrvatske in Hrvatski elektrogospodarski sindikat

ITALIJA – Federazione Nazionale Lavoratori Energia CGIL

MADŽARSKA – Villammosenergiaipari dolgozok szakszervezeti szoevetzege in Banyaipari dolgozok szakszervezeti szoevetzege

NEMČIJA – ÖTV

POLJSKA – Konfederacija Zwiazkow Zawodowych Energetykov

SLOVAŠKA REPUBLIKA – Slovensky Odborovy zvaez energetykov

SLOVENIJA – Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije

Sindikati so na konferenci obravnavali energetsko politiko in skupno sodelovanje med različnimi evropskimi državami z namenom, da bi dosegli skupen razvoj in integracijo ter skrbeli za varstvo okolja, interese prebivalstva in delavcev.

Spregovorili so o nevarnostih politike neoliberalistov v nekaterih državah, ki se nagibajo k brezpravni privatizaciji na račun kakovosti električnih storitev, zaposlitve in sindikalnih pravic.

Konferenca je poudarila pomen te primerjalne metode in potrebo po uporabi teh izkušenj tudi v prihodnje, da bi tako gradili koordinirano strategijo pri problemih gospodarskega in socialnega razvoja. Dalje je poudarila potrebo po pridobitvi moči vsak v svoji državi v zvezi s procesi internacionalizacije, ki so v teku. Poleg tega bo treba ustvariti pogoje za enotno politično navzočnost sindikatov energetike na sedežih evropskih sindikatov.

Udeleženci konference so obsodili vojne grozote v številnih krajih po svetu; še posebej je prava sramota za človeštvo vojna na Balkanu in ogroža varnost in demokracijo v Evropi. Tudi v prihodnje bodo izražali svojo solidarnost in pomagali prizadetemu prebivalstvu. Združene narode so pozvali k intervenciji, ki naj bo učinkovitejša in naj z upoštevanjem resolucij generalnega sveta OZN vzpostavi mir.

Udeleženci konference niso mogli razumeti, da njihovo srečanje ne zanima slovenskih novinarjev (DE je bila velika izjema).

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

- **več avtorjev**
  MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU
  Cena 350,00 SIT
- **Mira Becele**
  STANOVANJSKO RAZMERJE PO NOVEM
  Cena 520,00 SIT
- **Bogdan Kavčič**
  DELAVCI IN UPRAVLJANJE
  Cena 460,00 SIT
- **Stane Uhan**
  PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI
  Cena 400,00 SIT
- **Emil Rojc**
  KARIERA KOT SPREMINJANJE
  Cena 850,00 SIT
- **Več avtorjev**
  SOCIALNA DRŽAVA
  Cena 600,00 SIT
- **Aleksej Cvetko**
  ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM
  Cena 580,00 SIT
- **ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI**
  Cena 1.800,00 SIT
- **KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM**
  Cena 950,00 SIT + 5% p. davek

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Moje pravice na
..... izv. ● Stanov. razmerja
..... izv. ● Delavci in uprav.
..... izv. ● Zakon o last.
..... izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Kariera kot...
..... izv. ● Socialna država...
..... izv. ● Zdrav. zav...
..... izv. ● Kol. pog. za negosp...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št. in kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: ..... Žig ..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 1310-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 311-956.

ZAKON O VARSTVU POTROŠNIKOV PRESTAL »PRVO BRANJE«

Po dolgotrajnem cincanju je zakon o varstvu potrošnikov prišel v državni zbor in, kot pravimo, uspešno prestal »prvo branje«. Z omenjenim zakonom bomo zaščitili potrošnike in jim zagotovili pravice in storitve, ki so v razvitem svetu z učinkovito mrežo potrošniških organizacij nekaj vsakdanjega. Gre pravzaprav le za to, da bi bili ljudje oziroma potrošniki končno zavarovani pred nepoštenimi posamezniki in organizacijami, ki hočejo živeti na tuj račun.

Za pravice potrošnikov naj bi skrbel poseben urad za varstvo potrošnikov, pomembno vlogo pa bo imela seveda tudi Zveza potrošnikov Slovenije, ki ji bo treba zagotoviti denarno pomoč. Prav od nevladnih in neodvisnih organizacij namreč lahko pričakujemo, da bodo imele vedno in v vseh sporih pred očmi le pravice potrošnikov in ne koga drugega.

Ena izmed novosti na področju varstva potrošnikov bo uvedba objektivne odgovornosti proizvajalca za škodo, ki jo povzročijo njihovi proizvodi. Prav tako naj bi novi zakon uredil področje garancij za brezhibno delovanje proizvodov. Določil pa bo tudi pogodbene pogoje, med drugim v tem smislu, da bodo vse pogodbe, ki bodo vsebovale nepoštene pasti, nične oziroma brezpredmetne.

Seveda bo novi zakon o varstvu potrošnikov podrobneje uredil vsa vprašanja reklamacij izdelkov, dokaj sporne prodaje od vrat do vrat, pa tudi prodaje po pošti. Potrošnik bo imel pri nakupih na omenjeni način pravico pogodbo odpovedati v sedmih dneh. Zaradi slabih izkušenj in številnih tožb v zvezi z zakupi turističnih zmogljivosti (časovni zakup) obravnava zakon tudi ta način prodaje in omogoča odstop od že sklenjene pogodbe.

Novost, ki bo sestavni del varstva potrošnikov, bo skupinska tožba. Te možnosti doslej ni bilo, zato so sodišča obravnavala vsak primer posebej, pa čeprav je šlo za isto stvar. Ko bo uzakonjena možnost skupinske tožbe, bodo lahko potrošniki hitreje uveljavili svoje pravice, sodišča pa bodo imela manj dela.

V zvezi z novim zakonom o varstvu potrošnikov so poslanci sprejeli več sklepov. Tako mora vlada za drugo branje zakona natančneje opredeliti obveznost podjetij, da svoje kupce seznanijo v pravilni slovenščini z lastnostmi izdelka in navodili. Vse te informacije in napotki ne bodo smeli biti le kratki povzetki, temveč v obsegu, ki ustreza originalnim navodilom. Prav tako bo treba natančneje opredeliti vlogo varuha potrošnikov: to bo poseben organ ali pa bo deloval skupaj z varuhom človekovih pravic.

Ob obravnavi zakona o varstvu potrošnikov je bil sprejet tudi predlog, da bi vlada s predpisom določila, koliko časa bo moralo podjetje za proizvod, ki ga bo prenehalo izdelovati, zagotavljati vzdrževanje in nadomestne dele.

A. U.

Slovenska ljudska

Kje so tiste stezice,
ki drže do resnice?
Spet vprašuješ prezgodaj,
spet je megla na prodaj!

Pavel Lužan

16. KOLESARSKO TURISTIČNO POTOVANJE

Športna unija Slovenije bo prvi vikend v juliju poskrbela kar za dve prireditvi v okviru akcije »Brazde vzdržljivosti«.

V soboto, 2. julija, bo 16. Kolesarsko turistično potovanje (nekdanji Pohorski maraton). Start bo med šesto in osmo uro zjutraj v Limbušu (Maribor) izpred Marlesa.

V nedeljo, 3. julija, pa bo start za Kolesarsko turistično potovanje ob osmih zjutraj, in sicer pred gradom Betnava (Maribor). Obe športni prireditvi bosta pod pokroviteljstvom zavarovalne družbe Adriatic d.d. Informacije: tel. (062) 35 495.

CERTIFIKATI IN ZASEBNA PODJETJA

Kot vemo, v zasebno podjetje certifikatov ni mogoče vložiti. Lahko pa to storimo posredno. Kako?

Najprej moramo zamenjati svoje lastniške certifikate za delnice podjetij, ki imajo družbeni kapital in se sedaj lastninijo. Druga možnost je, da vložimo svoje certifikate v delnice podjetij, ki se odločijo za javno prodajo delnic, ali v delnice pooblaščenih investicijskih družb. Skratka, svoje lastniške certifikate moramo najprej »pretopiti« v vrednosten papirje.

Po določenem času bomo lahko svoje delnice vnovčili in gotovino vložili kamorkoli, med drugim tudi v svoje zasebno podjetje. Ko bomo prišli do denarja, glede naložb ne bo več nikakršnih omejitev.

Če s certifikatom sodelujemo pri interni razdelitvi ali notranjem odkupu podjetja, teh delnic po zakonu ne smemo prodati prej kot po dveh letih. Če pa smo certifikat zamenjali za delnice podjetja, ki se je odločilo za javno prodajo delnic, z njimi trgujemo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev. Če najdemo kupca za svoje delnice, lahko pridemo do gotovine prej kot v dveh letih.

Delnice pooblaščenih investicijskih družb naj bi se na borzi pojavile v enem do dveh letih. Takrat se bo oblikovala tudi njihova cena.

A. U.

Sandi Bayer se je pognal proti Triglavu točno ob polnoči

NEVSAKDANJI PODVIG

Štiriindvajsetletni **Sandi Bayer** iz Novega mesta je že pred dvema letoma v počastitev dneva državnosti opravil nevsakdanji podvig. Kolesaril je od Novega mesta do doline Vrat, potem tekel na vrh Triglava, se spustil v dolino in se s kolesom vrnil domov. Za prvi podvig je potreboval 16 ur in pol, lani je za isto pot porabil 15 ur in 17 minut, te dni pa je svoj rekord izboljšal kar za dve uri in deset minut.

Iz Novega mesta se je odpeljal točno ob polnoči, 15 minut pred 5. uro je bil že v Vratih. Za vzpon na Triglav po Tominškovi poti je potreboval dve uri in dvajset minut, za sestop pa neverjetno uro in deset minut. V Novo mesto je prikolesaril po slabih 13 urah.

Letos je imel **Sandi Bayer** tudi izzivalca, leto dni mlajšega **Andreja Dolinarja** iz Ljubljane. Ta je startal uro pozneje kot Sandi, a ga je vseeno »veteran« premagal s polurnim naskokom.

J. Ž.

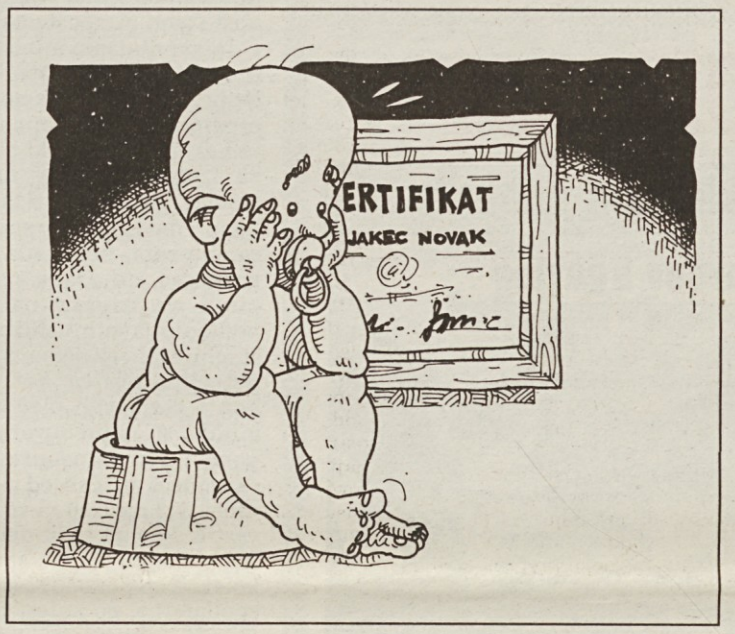

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 26

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101–601–92077 – Atris.

Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Rogla apartmaji z opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, kopalnica, skupno za 4 osebe. Cena 52 DEM v tolarski protivrednosti in 5% davek. Termini v juniju.

2. Pokljuka apartmaji – za 4 osebe 54 DEM, za 2 osebi 35 DEM, prijavna taksa 1,5 DEM, turistična taksa 1,10 DEM v tolarski protivrednosti. Najkrajši termin tri dni. Prosti termini po 10. juniju.

PONUDBA MOŽNOSTI ZA LETNI DOPUST

Borza sprejema prijave za letni dopust. Ob potrjeni rezervaciji se vplača 40% odstotkov, znesek pa mora biti v celoti poravnan 10 dni pred odhodom na dopust, v republiki Hrvaški 15 dni pred odhodom. Možnost plačila v dveh obrokih ali s turističnim kreditom.

1. PENZIONI V FIESI – sobe za 3 do 4 osebe s kopalnico, predprostorom in teraso, penzionska ali polpenzionska od 2. julija do 26. avgusta. Cena penziona za odrasle 49 DEM, za otroke do 10. let 37 DEM v tolarski protivrednosti. Cena polpenziona za 4 DEM nižja. MOŽNA OBROČNA VPLAČILA. Termini po sedem dni: zamenjave vsako soboto.

2. POČITNIŠKE SOBE V FIESI – triposteljne sobe, etažni tuš, WC. Penzion za odrasle 40 DEM, za otroke do 10. leta 35 DEM. Termini sedemdnevni.

3. POČITNICE NA POKLJUKI – V DVO- ALI ŠTIRIPOSTELJNIH APARTMAJIH: od 2. do 9. julija trije apartmaji po 4 osebe, od 9. do 16. julija trije apartmaji po 4 osebe in od 27. avgusta do 1. oktobra. Cene velikega ap. 56 DEM, malega ap. 37 DEM v tolarski protivrednosti. Termini vsako soboto. Turistična taksa ni vključena.

4. POČITNIŠKI DOM V BOHINJU – šest ap. za štiri in dva ap. za osem oseb, cena 60 oz. 120 DEM za večjo enoto. Termini od 20. do 30. avgusta.

5. APARTMAJI V LANTERNI, NASELJU PICAL, APARTMAJI LUNA

Od 9. 7. do 19. 8.		Ap. za 3 osebe	za 4 osebe	za 6 oseb
LANTERNA	CENE	70 DEM	82 DEM	111 DEM
PICAL	CENE	80 DEM	87 DEM	108 DEM
LUNA	CENE	80 DEM	90 DEM	

POLPENZION

Hotel Kristal	2. 7. do 15. 7.	48 DEM	v 1/2 sobah
	16. 7. do 18. 8.	56 DEM	v 1/2 sobah
Hotel Diamant	2. 7. do 15. 7.	49 DEM	v 1/2 sobah
	16. 7. do 18. 8.	56 DEM	v 1/2 sobah
Hotel Neptun	2. 7. do 15. 7.	41 DEM	v 1/2 sobah
	18. 7. do 18.8	49 DEM	v 1/2 sobah

Ta hotel priporočamo aktivnejšim gostom.

Hotelsko naselje SPLENDID

2. 7. do 15. 7.	36 DEM
18. 7. do 18. 8.	42 DEM

AKCIJA ATRISA AKCIJA ATRISA AKCIJA

HOTEL TAMARIS POREČ – visoka B kategorija, lasten bazen, teniška igrišča, padala, vodni športi.

Polpenzion v dvoposteljnih sobah 46 DEM na osebo, po 16. juliju pa 56 DEM na osebo. Termini po lastnem izboru. REZERVACIJE SPREJEMAMO DO 10. JULIJA.

6. GARSONJERE V ČERVARJU – za štiri osebe, opremljena kuhinja. CENA 48 DEM. Termini od 1. do 19. 7.

7. HIŠICE NA ROGLI – za štiri osebe, termini 7 ali 10 dni, cena dnevnega najema 58 DEM. Prosto od 28. 7. do 5. 8.

8. KOPER – garsonjere za 4 osebe, termini do 24. 7. in od 31. 7. dalje. Cena 35 DEM.

9. OTOK PAG – enosobno stanovanje od 30. 6. do 10. 7. in od 19. 8. do 29. 8. Cena 45 DEM.

10. Postavitev prikolic na VRANSKEM, brezplačna uporaba bazena. CENA: celoletna najemnina prostora 500 DEM.

11. Prikolica za 5 oseb v ANKARANU – dnevni najem 72 DEM.

12. Prikolica v Martuljku – za štiri osebe, prosti termini v juliju, cena 32 DEM na dan.

13. Prikolica za pet oseb v ČATEŽU – od 1. do 22. 7., termini po sedem dni, cena 65 DEM.

14. Komfortni dvosobni stanovanji v VALDOLTRI – posamezni termini od 5. do 15. z. in od 22. do 30. 8. Vsako stanovanje ima dnevni prostor, spalnico, kuhinjo, kopalnico, balkon. Možna uporaba terase. Do morja je 5 minut. CENA 52 oz. 55 DEM.

POČITNICE V ITALIJI – KALABRIJA

1. STELLA MARINA – družinski hotel, bivanje v dvoposteljnih sobah. Sedemdnevni paket, s polpenzionom od 315 000 do 595 000 lir, odvisno od termina, polnim penzionom pa od 364 000 do 665 000 lir.

2. LIMONETO – družinski hotel, bivanje v dvoposteljnih sobah. Sedemdnevni penzion od 469 000 do 651 000 lir, polovični penzion 35 000 lir manj.

3. ROCCA DI VADARO – apartmaji z eno, dvema ali tremi sobami za dve, tri do osem ležišč. CENE NAJEMA ZA SEDEM DNI OD 385 000 DO 1 036 000 LIR V MESECU JULIJU. Uporaba lastne posteljnine.

Ponudba je širša, kot je predstavljena. Več informacij dobite na ATRISU. Za skupine nad 30 oseb odhod avtobusa vsak petek.

POSAMEZNI TERMINI ZA ODDIH

DAJLA – BUNGALOV ZA 4 OSEBE, dnevna soba, spalnica, kuhinja, TWC, terasa, parkirni boks, prodaja na tri obroke.
OD 2. 7. DO 9. 7. IN 17. 7. DO 23. 7. CENA 48 DEM

ATOMSKE TOPLICE	OD 20. DO 30. 8.	CENA 89 DEM
	OD 6. 8. DO 13. 8.	CENA 79 DEM
ČATEŽ (šest oseb)	OD 28. 7. DO 4. 8.	CENA 110 DEM
ČERVAR (garsonjera)	OD 9. 8. DO 28. 8.	CENA 46 DEM

STANOVANJE NOVIGRAD – trisobno stanovanje za 6 oseb, trije obroki

OD 5. 7. DO 15. 7.	CENA 48 DEM
OD 2. 9. DO 15. 9.	CENA 40 DEM
BARBARIGA OD 3. 7. DO 10. 7.	CENA 53 DEM
OD 30. 7. DO 9. 8.	CENA 48 DEM
OD 19. 8. DO 29. 8.	CENA 48 DEM

MAREDA – dvosobno stanovanje za pet oseb NAJEM

OD 15. 7. DO 20. 7.	CENA 50 DEM
OD 14. 8. DO 24. 8.	CENA 53 DEM, 3 OBROKI
OD 24. 8. DO 31. 8.	CENA 53 DEM, 3 OBROKI
OD 31. 8. DO 9. 9.	CENA 45 DEM
OD 9. 9. DO 19. 9.	CENA 45 DEM

MIHOLAŠČICA – GARSONJERE ZA 4 osebe

OD 1. 7.DO 11. 7.	CENA 48 DEM 2 app.
OD 22. 7. DO 1. 8.	CENA 51 DEM
OD 21. 8. DO 28.8.	CENA 51 DEM
OD 2. 7. DO 28. 8.	CENA 51 DEM

DUGA UVALA pri Puli – garsonjera za štiri osebe
TERMINI 7 ALI 10 DNI OD 27. 6. DO 30. 8. CENA 48 DEM

IZOLA – garsonjera za 4 osebe
OD 15. 7. DO 20. 7. CENA 52 DEM

NEREZINE, OTOK CRES – ap. za 4 osebe
OD 10. 8. DO 20. 8. CENA 74 DEM

OTOKI BRAČ, VIS, KORČULA, HVAR – PENZION, cene 23 do 37. DEM, PREVOZ NI VKLJUČEN, JE PA ORGANIZIRAN. NAJEM APARTMAJEV
OD 34 DEM ZA 3 OSEBE
DO 86 DEM ZA 6 OSEB

TERME ŽREČE –

PETDNEVNI POČITNIŠKI PAKET	300 DEM POLNI PENZION
DESETDNEVNI POČITNIŠKI PAKET	530 DEM POLNI PENZION

RATEČE PLANICA – PRIVATNI PENZIONI OD 15. 7. DO 15. 8. 1994

CENE: APARTMA ZA 2 OSEBI	50 DEM
ZA 4 OSEBE	70 DEM
ZA 6 OSEB	100 DEM

KRANJKSA GORA – garsonjera za 4 osebe od 23. do 30. 7., cena 47 DEM

BLED – turistični apartmaji 1. kategorije za 4 ali 8 oseb, cena 70 oz. 130 DEM. Nočitev z zajtrkom 35 DEM.

B SEJEMSKA PONUDBA

1. **PARIZ, mednarodni sejmi mode PAPF in SEHM,** sejem ženske konfekcije od 2. do 5. septembra in moške ter deške mode od 3. do 5. septembra.
2. **MILANO MODIT,** tridnevni ogled mednarodnih sejmov od 30. 9. do 4. 10. CENA 360 DEM.
3. **MILANO, sejem orodjarskih strojev,** tridnevni ogled od 29. 9. do 4. 10. CENA 360 DEM.
4. **PARIZ EUROPLAST,** sejem plastike, izdelkov iz gume, surovine, stroji in obdelave. Štiridnevni ogled od 2. 10. do 6. 10. CENA 664 USD.

KONCERTI

1. Rock koncert **PINK FLOYDI**, Dunaj, 19. 8. cena 130 DEM.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. Počitniške hišice v ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ali MORAVSKIH TOPLICAH.

2. Počitniške zmogljivosti v Slovenskem primorju in v Istri. POSEBNO SE ZANIMAMO ZA STANOVANJA V MAREDI IN BARBARIGI, na otoku LOŠINJU. Ponudba je lahko penzionska ali pa kot najem opremljenih apartmajev.

K ponudbi vabimo tudi lastnike vikendov ali počitniških stanovanj v Izoli, Luciji, Piranu in v ISTRI OD KANEGRE do ROVINJA.

PRODAMO NEPREMIČNINO

1. Trisobno stanovanje z garažo v Ljubljani, 72 m², prodamo za 105.000 DEM.

2. VEČ KONTEJNERJEV v Lanterni, prodamo po 3.000,00 DEM. Kontejnerji so opremljeni za štiri osebe in v celoti komunalno opremljeni: voda, elektrika, kanalizacija.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami razrešujemo sporazumno.

ARTIS je povsod, kjerkoli ste.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste
Metod Zalar, direktor borze

sindikalni ZAPNIK

Sindikalna lista

Prvi del

	junij 1994 SIT
1. Dnevnice	
– cela dnevnica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	2.900
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.400
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.000
2. Kilometrina (od 1. 4. 94 dalje)	**21,60**
3. Ločeno življenje	28.550
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	1.000
5. Regres za prehrano	6.000

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje januar '94 do marec '94 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od januarja '94 do marca '94 znaša 52.461,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	26.231,00
– za 20 let	39.346,00
– za 30 let	52.461,00
2. Nagrada ob upokojitvi	157.383,00
3. Solidarnostne pomoči	52.461,00

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat delavcev trgovine

Predstavnika delodajalcev **Valter Drozg** in **Aleš Ilc** sta skupaj z zastopnikoma delojemalcev **Francem Wernerjem Petkom** in **Antonom Mijatovičem** 23. junija podpisala novo kolektivno pogodbo za trgovce. Pogodba bo veljala za skoraj 60 tisoč zaposlenih v trgovskih organizacijah. Načelno naj bi veljala tudi za zaposlene pri zasebnih trgovcih. Obrtna zbornica se je izognila podpisu kolektivne pogodbe zaradi njene vsebine in razmer v gospodarstvu.

Metka Potočnik, sekretarka Združenja trgovine, ki je bila v času pogajanj v primežu zagretih sindikalistov, pa je želela, naj v DE objavimo, da je vseh 29 članov Združenja trgovine osebno soglašalo s podpisom kolektivne pogodbe.

Sindikat delavcev gostinstva in turizma

Tudi gostinci podpisali novo kolektivno pogodbo

Predstavniki delodajalcev in delojemalcev iz gostinstva so že decembra podpisali novo kolektivno pogodbo, vendar brez tarifne priloge. Slednjo so podpisali prejšnji teden in jo zato objavljamo v celoti. Najpomembnejši dosežek za sindikaliste so 10 odstotkov višje plače, kot jih določa tarifna priloga splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. **Darko Bizjak,** predsednik združenja, in **Renata Martinčič,** predsednica sekcije delodajalcev, menita, da je tarifna priloga dober kompromis, ki je ugoden tako za podjetnike kot za zaposlene delavce. Kolektivna pogodba bo veljala za 16.000 gostincev iz družbenega sektorja. **Lojze Raško** in **Ludvika Foški,** ki sta pogodbo pisala v imenu delojemalcev, pa upata, da se bodo po njej ravnali tudi zasebni gostinci, ki po neuradnih podatkih zaposlujejo 5000 natakarjev in kuharjev.

Tarifna priloga

1. Izhodiščne plače iz 46. člena kolektivne pogodbe delavcev gostinstva in turizma Slovenije so po posameznih tarifnih razredih za april 1994 naslednje:

Tarifni razredi	Izhodiščne bruto plače v SIT za polni dleovni čas
I. enostavna dela	39.410
II. manj zahtevna dela	43.352
III. srednje zahtevna dela	48.492
IV. zahtevna dela	53.992
V. bolj zahtevna dela	61.086
VI. zelo zahtevna dela	72.209
VII. visoko zahtevna dela	82.762
VIII. najbolj zahtevna dela	98.527
IX. izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	118.232

Delavski svet oziroma organ upravljanja v podjetju na predlog direktorja oziroma delodajalca odloča o znižanju osnovnih plač. Te so lahko do 10 % nižje od izhodiščne plače, določene za posamezni tarifni razred v naslednjih primerih:

- če je podjetje med letom z obračunom poslovanja izkazalo izgubo ali z letnim obračunom poslovanja izkazalo nekrito izgubo in izvaja sanacijski program;
- če posamezna samostojna obračunska enota izkaže nekrito izgubo, se znižajo izhodiščne plače samo v tej enoti;
- v drugih primerih, ko se o njih pogodbeno dogovorita sindikat in delodajalec.

Odločitev na podlagi teh kriterijev, sprejme direktor podjetja s soglasjem pristojnega organa in s poprejšnjo pridobitvijo mnenja sindikata.

Podjetje oziroma delodajalec, ki bi take odločitve sprejel, v času trajanja te odločitve, ne sme odpuščati delavcev.

ODRINJENI NA OBROBJE

Člani konference Sindikata delavcev republiških upravnih organov so na svoji zadnji seji (spet) z ogorčenjem ugotovili, da se njihov socialni položaj vse bolj slabša, saj so njihove plače v obdobju april '93 – april '94 realno padle za okroglih 20 odstotkov! Ker pa so se privilegiranim skupinam v enakem obdobju plače dvignile za realnih 8 odstotkov, so s seje poslali pismo predsedniku vlade dr. Janezu Drnovšku. Podpisal ga je Drago Ščernjavič, sekretar republiškega odbora Sindikata delavcev državnih in družbenih organov Slovenije.

»Predsednika Drnovška smo v pismu seznanili z nekaterimi dejstvi: da se je zaposlenost v republiški upravi v lanskem letu povečala za 20 odstotkov; da uprava kot strokovna dejavnost sploh ni upoštevana; da v državi nimamo ministra za upravo; da ni strokovne ekipe, ki bi znala racionalno organizirati upravo; da sicer je nekaj delavcev, ki skrbijo za izobraževanje v upravi, vendar so vsem prizadevanjem navkljub prepuščeni samim sebi, ker vlada nima koncepta, itd. Dalje smo zapisali, da priprave na zakonodajo o javnih uslužbencih stagnirajo, sprejemajo pa se parcialne rešitve, kot je zakon o razmerjih plač s pravilniki o napredovanju, ki ponovno širijo neupravičene razpone v plačah od nekdanjih 1:7,2 na 1:15 in več. Obvestili smo ga tudi, da vlada kot delodajalec ne spoštuje kolektivne pogodbe za negospodarstvo, po kateri bi bila dolžna obveščati sindikat o nameravanih ukrepih, ki zadevajo socialno-ekonomski položaj zaposlenih. Ne moremo se tudi strinjati, da so sindikati uprave in negospodarskih dejavnosti izločeni iz socialnega partnerstva…

– Bodi dovolj naštevanja. Nabralo se vam je, skratka, za celo kopico vprašanj, ki terjajo nedvoumne odgovore.

»Seveda, saj pričakujemo, da bo vlada resno jemala načelo socialnega partnerstva, da bo sprejet optimalen, strokovno utemeljen enotni koncept organizacije državne uprave in da bodo ob tem lahko delavci racionalno in učinkovito delali, ne pa da plače padajo že pod raven preživetja, posamezni resorji pa neusklajeno in amatersko organizirajo upravo in neracionalno povečujejo zaposlenost. Zato smo v pismu pozvali predsednika, naj sprejme našo delegacijo in ji prisluhne.«

– Ste morda že prejeli odgovor?

»Že, iz kabineta predsednika vlade so nam odgovorili že kar naslednji dan. Odpisali so, da naj bi nas najprej sprejel generalni sekretar vlade Mirko Bandelj. Zdaj pa razmišljamo, ali bi šli na pogovore k njemu ali ne, saj, prvič, on po našem mnenju ni pristojen za upravo in v njej zaposlene delavce, drugič je pa član Kozinčeve stanovanjske komisije, ki se je ‚izkazala' z nemoralnim in nezakonitim delovanjem.«

– Ko smo že pri stanovanjski aferi: kako gledate nanjo?

»V republiškem odboru našega sindikata niti nismo preveč presenečeni nad poplavo škandalov, nepravilnosti in nezakonitosti pri nekaterih nosilcih funkcij v izvršni in zakonodajni veji oblasti. Nasprotno: v zadnjem letu dni smo vlado večkrat opozarjali na razne nepravilnosti, ki se dogajajo v posameznih ministrstvih, vendar brez uspeha. Zato zdaj ponavljamo, da se mora vlada kot delodajalec delavcev, zaposlenih v državni upravi, in socialni partner resno zamisliti nad svojim profesionalnim in etičnim značajem, saj to, kar se dogaja, dela nepopravljivo škodo in povzroča izgubo vsakršne moralne kredibilnosti. Po eni strani delodajalec drži delavce na nizki izhodiščni plači 27.560 tolarjev, znižani masi za stimulacije in zavlačuje sprejem pravilnika o napredovanju z argumentom, da v proračunu ni denarja. Po drugi strani pa ne deli usode z ostalimi zaposlenimi, ampak niza in ustvarja različne sisteme plač, stimulacij, funkcionalnih dodatkov, stanovanjskih posojil in drugih bonitet. Vse to ustvarja med delavci dodatno nezadovoljstvo. Zato tako porabo proračunskih sredstev in delovanje stanovanjske komisije obsojamo kot nezakonito in nemoralno.«

Drago Ščernjavič

– S kom naj bi se potemtakem pogovarjala vaša delegacija, če Bandlja zavračate, Kozinc je odstopil, Drnovšek pa očitno ne kaže nobenega pravega interesa?

»Saj, problem je v tem, da že poldrugo leto nimamo pravega sogovornika. Vlada namreč trdi, da ni delodajalec, čeprav po zakonu nedvoumno je; minister Kozinc pa se je ves čas otepal dialoga z nami, češ da je pristojen samo za provosodje, ne pa tudi za upravo. Mi pa menimo, da bi za 27.000 zaposlenih v vseh upravnih organih v Republiki Sloveniji vlada morala določiti pristojnega ministra, ki bi skrbel za plače, izobraževanje, stanovanjska vprašanja in drugo problematiko teh ljudi. Danes tega ne počne nihče, zato se delavci čutijo odrinjene na obrobje…«

Damjan Križnik

Kaj prinaša novi zakon o delovnih in socialnih sodiščih? (X)

PORAVNAVA – TEMELJNI NAČIN REŠEVANJA DELOVNIH SPOROV

Novi zakon o delovnih in socialnih s odiščih je tu. Zgolj od njegovega sprejema in uveljavljanja pa v praksi še ne moremo v kratkem času pričakovati velikih rezultatov.

Največji problem prvega obdobja uveljavljanja zakona bo seveda, kako pripeljati do konca veliko število še pred sodišči združenega dela začetih delovnih sporov. Teh je po nepreverjenih podatkih okrog 14.000. To pa je ogromno število in res bo moralo preteči nekaj let, da bodo ti postopki pravnomočno končani.

Čeprav zakon z nekaterimi določbami otežuje »pravdanje zaradi pravdanja«, pa bo le potrebno v sindikalnem delovanju uveljaviti dve načeli:

1. Brez sindikalnega sodelovanja, to je pisnega mnenja ali soglasja, če je le-to določeno z zakonom ali kolektivno pogodbo, ne bi smela biti v podjetju, zavodu ali pri delodajalcu sprejeta nobena odločitev o pravici, obveznosti ali odgovornosti delavca. Sindikat je lahko najbolj učinkovit takrat, ko svoje znanje in svoj vpliv uveljavi v postopku sprejemanja odločitev, to je, preden je odločitev sprejeta. Zatak način delovanja sindikalnih zaupnikov se le-ti morjo ustrezno usposobiti, seveda pa je pogoj za to tudi zagotovitev vseh pogojev za sindikalno delo, ki so določeni s kolektivnimi pogodbami, še zlasti s splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo.

2. Delovne spore, do katerih kljub temu pride, je treba reševati predvsem s poravnavo, ne pa s sproženjem sporov pred delovnimi sodišči. Poravnava mora postati temeljni način reševanja teh sporov. Na ta način so spori lahko bistveno hitreje rešeni in z bistveno manjšimi stroški. Tudi zakonske določbe skušajo kar najbolj uveljaviti izvensodno reševanje delovnih sporov.

Za učinkovitejše delovanje na področju delovnih sporov pa bo potrebno tudi temeljiteje spremeniti in dograditi zakon o delovnih razmerjih. Svobodni sindikati si bomo prizadevali, da bi v novem zakonu določili, da je vsak odpust delavca nezakonit, če delodajalec oz. pristojni organ v družbi ali zavodu ne bi upošteval mnenja sindikata oz. sveta delavcev (če bo svet delavcev dobil pristojnosti na področju delovnih razmerij). In takega nezakonitega odpusta delodajalec ne bi mogel izvršiti vse do pravnomočne sodne odločbe. Tak postopek bomo skušali uveljaviti tudi v primerih razporeditev delavcev, za varstvo starejših delavcev, invalidov, mater samohranilk in drugih primerih, ko bo šlo za grobe posege delodajalcev v pravice delavcev.

Konec marca je državni zbor sprejel težko pričakovani zakon o delovnih in socialnih sodiščih, ki je začel veljati 13. maja 1994. Že pri pripravi osnutka, nato pa v vseh fazah sprejemanja je pri njegovem oblikovanju sodeloval Gregor Miklič (na sliki), ki bo v nekaj zaporednih sestavkih novi zakon raztolmačil tudi našim bralcem.

Prav tako so za učinkovitejše varstvo pravic **izjemno pomembne kolektivne pogodbe.** Za njihovo pripravljanje in sklepanje se je treba strokovno veliko bolj pripraviti, kot je bila praksa do sedaj. Zato so tudi marsikatere določbe kolektivnih pogodb nejasne ali nedorečene in tako omogočajo različno prakso pri njihovem izvajanju. Še zlasti je takšen resen pristop potreben pri panožnih kolektivnih pogodbah.

Zakon je sicer uvedel kolektivne delovne spore, vendar nam ti ne bodo velko pomagali, dokler se bomo predvsem v naših pravnih službah ukvarjali z zahtevki delavcev zaradi stečajev, premalo izplačanih plač in drugih osebnih prejemkov, trajnih presežkov. V vseh teh primerih morajo delavci svoje zahtevke reševati v individualnih delovnih sporih. Seveda pa bo mogoče v prihodnje tudi nekatere zadeve reševati s pomočjo kolektivnih delovni sporov zaradi kršitve kolektivnih pogodb, zaradi medsebojne neskladnosti kolektivnih pogodb in podobno.

Za učinkovito udejanjanje zakona o delovnih in socialnih sodiščih pa mora država zagotoviti tudi normalne prostorske, materialne in kadrovske pogoje za delo teh sodišč. Tako je vlada že določila število sodnikov in sodnikov porotnikov za delovna in socialna sodišča, na druge ukrepe pa še čakamo. Upam, da bodo sprejeti kmalu, ker bo **le z učinkovitim delom teh sodišč mogoče zagotoviti višjo raven pravne varnosti kot sedaj. S tem pa se bomo na tem, za delavce izjemno pomembnem področju približali uveljavitvi ustave določbe o Sloveniji kot socialni in pravni državi.** *(konec)*

POZOR, ODPRTI TELEFON! 313-942

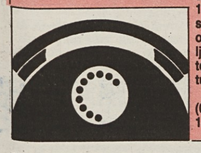

Potrebujete kakšen nasvet, ki ni le delovnopravne narave, ampak se tiče tudi temeljnih lastninskih razmerij in civilnega prava naspoh?

Pomislili smo tudi na vas! Odslej boste lahko vsak četrtek od 16. do 17.30 ure na našo telefonsko številko 313-942 priklicali odvetnika Janeza Keka iz Ljubljane in mu povedali, kaj vas teži. Odgovore bomo objavljali tudi v DE.

Ne pozabite torej na številko (061) 313-942 vsak četrtek med 16. in 17.30 uro!

Vprašanje:

Zanima me, kdaj se lahko uporabi določilo zakona, da za obveznost družbe z omejeno odgovornostjo odgovarjajo poleg družbe tudi družbeniki takšne družbe, upoštevajoč določila, da za obveznosti d.o.o. odgovarja družba sama z vsem svojim premoženjem.

Odgovor:

V takšnem primeru, ki ga opredeljuje zakon o gospodarskih družbah, govorimo o spregledu pravne osebnosti, ko poleg družbe kot pravne osebe (če njeno premoženje ne zadošča za poplačilo upnikov ali pa če premoženja družbe sploh ni) za obveznosti odgovarjajo tudi njeni družbeniki z vsem svojim premoženjem, in sicer v posebej določenih primerih, ki jih določa 6. člen zakona o gospodarskih družbah: če so družbo kot pravno osebo zlorabili za to, da bi dosegli cilj, ki je zanje kot posameznike prepovedan, če so pravno osebo zlorabili za oškodovanje upnikov, če so v nasprotju z zakonom ravnali s premoženjem pravne osebe kot s svojim lastnim premoženjem in če so v svojo korist ali v korist kake druge osebe zmanjšali premoženje družbe in so vedeli ali bi morali vedeti, da ta ne bo sposobna poravnati svojih obveznosti tretjim osebam.

Treba pa je poudariti, da je potrebno spregled pravne osebnosti uveljaviti v pravdi, ker je drugače izvršba oz. sklep o izvršbi naperjen samo proti družbi kot pravni osebi. Šele če se spregled pravne osebe ugotovi v pravdi (seveda ob ugotovitvi primerov, ki so taksativno našteti v 6. členu zakona o gospodarskih družbah), se na podlagi zatevve upnika izda sklep o izvršbi na osebno premoženje družbenikov takšne družbe.

Vprašanje:

Zanima me, kako je s priznanjem in izvršitvijo tuje sodne odločbe, konkretno sodbe o razvezi zakonske zveze, ki jo je izdalo sodišče v Novem Sadu. Sprašujem predvsem zaradi trenutne politične situacije in embarga, uvedenega proti Zvezni Republiki Jugoslaviji.

Odgovor:

Načeloma kljub politični situaciji ne bi smelo biti problema s priznanjem takšne sodne odločbe in z njeno izvršitvijo na območju Republike Slovenije, če se ugotovijo vsi pogoji, ki jih za to določa zakon o mednarodnem zasebnem pravu. Tuja sodna odločba se prizna, če je pravnomočna, če v tej zadevi ni bilo izključno pristojno sodišče v Republiki Sloveniji, če obstaja materialna vzajemnost, ki se za odločbe sodišč z območja bivše SFRJ domneva, če sodna odločba ne nasprotuje pravnemu redu Republike Slovenije in če je bilo tistemu, zoper katerega je bila izdana odločba, osebno vročeno vabilo ali odredba, s katero se je začel postopek ali se je ta na takršen koli način spustil v postopek. Tuja sodna odložba pa se ne prizna, če je o isti stvari, o kateri je odločila tuja odločba, ki naj bi se priznala oziroma izvršila, že odločilo slovensko sodišče, pa tudi v primeru, če obstaja v RS litispendence (obstoj iste pravde med istima strankama) v isti zadevi, preden se je začel postopek, ki je pripeljal do tuje sodne odločbe.

O tem odloča višje sodišče v nepravdnem postopku. Pri tem se ne spušča v meritornost presoje pravilnosti same sodne odločbe, tako da ni nobenih ovir za priznanje takšne sodne odločbe, tudi če izvira z območja bivše Jugoslavije, konkretno iz Novega Sada iz ZRJ. Res gre sicer za državo, ki je RS ni priznala, vendar v konkretnem primeru to nima nobenega vpliva, saj gre ne glede na to, da je odločbo izdal organ druge države, za sodno odločbo zasebnopravne narave, za odnos med fizičnimi osebami, ne pa za odnos med državami, tako da takšno priznanje ne vključuje tudi mednarodnopravnega priznanja ZRJ.

Vprašanje:

Ali lahko pri izvršbi za poplačilo denarne terjatve kot upnik zasežem tudi nepremične stvari, ki niso v lasti dolžnika?

Odgovor:

Zakon o izvršilnem postopku določa, da je mogoče za izvršitev denarne terjatve predlagati izvršbo z rubežem na premične stvari dolžnika, in sicer določa, da se smejo zarubiti stvari, ki jih ima v posesti dolžnik, kot tudi njegove stvari, ki jih ima v posesti upnik. Zakon torej ne govori o lastništvu stvari, ampak o posesti, ki pomeni dejansko oblast na stvari, tako da se lahko dolžniku zarubijo tudi stvari, katerih lastnik ni on, če jih ima v posesti. Dalje zakon določa, da se smejo dolžnikove stvari, ki jih ima v posesti kdo tretji, zarubiti samo s privolitvijo le-tega.

Vprašanje:

Imam podjetje, in sicer d.o.o., ki pa nikoli ni poslovalo, saj sem bil na delu v tujini. Podjetje sem ustanovil kot »rezervo« za zaposlitev, če bi mi v tujini odpovedali delo. Sedaj pa so me obvestili, da moram podjetje ali »likvidirati« ali pa dokapitalizirati z zneskom 1.500.000 tolarjev. Ker s podjetjem ne nameravam delati, bi ga najraje likvidiral. Kakšen je postopek?

Odgovor:

Sodišču lahko predlagate izbris podjetja iz sodnega registra skladno z zakonom o gospodarskih družbah, ki je začel veljati 10. 7. 1993. S predlogom sodišča za izbris podjetja, boste sodišču morali posredovati tudi sklep o premehanju podjetja, ki mora biti sestavljen v obliki notarskega zapisa, in izjavo, da jamčite za vse eventualne obveznosti podjetja, ki bi morebiti obstajale oz. bi nastale kasneje.

Ura zamujena…

Po več kot polletnem premoru so te dni spet izšle Informacije, ki jih izdaja Območni svet ZSSS Ljubljane in okolice. V zajetnem zvezku (81 strani!) je poleg aktualnih informacij, podatkov, pravnih nasvetov in tekočih zadev objavljena še vrsta opozoril, ki bodo predvsem sindikalnim zaupnikom v veliko pomoč pri vsakdanjem delu.

Iz novih Informacij povzemamo nekaj zgovornih številk, ki bi utegnile zanimati tudi širšo sindikalno javnost.

● Temeljno sodišče v Ljubljani je letos oklicalo tri stečaje: 3. marca nad podjetjem **Oprema Kočevje,** 25. marca nad podjetjem **Pletenina Ljubljana,** 26. aprila pa nad podjetjem **Hoja – Stavbno pohištvo Ljubljana.**

Z uvedbo teh treh stečajev je izgubilo delo 1.100 delavcev. Koliko se jih bo lahko ponovno zaposlilo, je pa že drugo vprašanje, na katerega najbrž nihče ne ve točnega odgovora. Niti država ne, ki je pristojna za politiko zaposlovanja…

● Temeljno sodišče v Ljubljani je oklicalo tudi tri prisilne poravnave: 22. aprila za podjetje **Iskra Feriti Ljubljana-Stegne,** 16. maja za podjetje **Plutal Ljubljana** in 23. maja za podjetje **Nastro Ljubljana.**

Prisilna poravnava nad podjetjem je ugodnejša za zaposlene delavce, saj ne izgubijo zaposlitve, razen če se kot ena od metod finančne reorganizacije ne predvidi zmanjšanje števila delavcev. V tem primeru pa v 30 dneh preneha delovno razmerje vsem, ki so v finančnem načrtu opredeljeni kot presežki. **Tem delavcem ostanejo vse pravice iz naslova zakona o zaposlovanju (nadomestila za čas brezposelnosti itd.), nimajo pa pravice do odpravnine kot trajno presežni delavci, čeprav je njihov status enak.**

Ker v Območni organizaciji ZSSS Ljubljane in okolice že v kratkem pričakujejo nove primere prisilnih poravnav, opozarjajo vse sindikalne zaupnike iz ogroženih podjetij, naj se v takih primerih nemudoma obrnejo na sekretarje odborov dejavnosti ali na službo pravne pomoči, saj je **rok za prijavo terjatev v prisilni poravnavi samo 30 dni (in ne 60, kot je v primeru stečaja).**

D. K.

DE KANAL – DE

Izbira

Ameriški film Izbira se vrti okrog pretresljive teme: hendikepiranega mladeniča sooča s trdo realnostjo. Paul Carafates je prepričljiv v vlogi povprečnega visokošolca, ki se navdušuje nad rugbyjem in glasbo. Ko šolski zdravniki ugotovijo, da je delno gluh, izpade iz šolskega moštva. Fant reagira, kot da se mu ni prav nič zgodilo in da je razočaranju zlahka kos. Prav ta navidezna flegmatičnost pa ga zavede, da se pridruži razbijaški skupini vrstnikov.

Film, čeprav mestoma moralističen, je vsekakor prikazan tako, da gledalec vseskozi sočustvuje z mladim junakom. Na sporedu bo v nedeljo, 3. julija, ob 20.50 na TVS 2.

Namišljeni nasprotnik

Na planinah južne Kalifornije, kjer ima bolnišnica svojo planinsko kočo, se soočijo tri družine; v vsaki je eden izmed članov v zadnji fazi svoje smrtonosne bolezni. Tam jeločeni par, ki pa se še vedno čuti odgovornega drug do drugega, potem je tu poročeni par z najstniškim sinom, ob njih pa še nekoč privlačna in sedaj nekoliko odcvetela hčerka z umirajočo materjo. Njihovo skupno prebivanje daleč od civilizacije, sredi narave, naj bi jim olajšalo soočanje z bolezniijo in bližnjo smrtjo. Režiser Paul Newman nam skupaj z imenitnimi igralci tenkočutno zarisuje posamezne junake in odnose med njimi; z velikim razumevanjem in človeško toplino razume vse njihove stiske, spopade in obupavanja. Tako se film spremeni iz filma o smrti v film o življenju in smrti.

Namišljenega nasprotnika si boste lahko ogledali v sredo, 6. julija, ob 20.35 na TVS 1.

v območnih organizacijah

Zasavje

ROS naj pritisne na partnerje!

Predsednik Območnega odbora sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Zasavja **Mijo Popovič** je pretekli teden sklical redno sejo odbora, na kateri so med drugim obravnavali: priprave na skupščino sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije, aktivnosti za 2. kongres ZSSS, informacije o aktivnostih za podpis panožne kolektivne pogodbe in aktivnosti sindikata ob lastninjenju podjetij.

Posebej živa in kritična je bila razprava o aktivnostih za podpis panožne kolektivne pogodbe. Območni odbor ocenjuje, da je to nosilna naloga ROS, saj vsako odlašanje slabi pozicijo sindikata in blokira nadaljnji razvoj stimulativnega nagrajevanja v podjetjih.

Zato je odbor zavzel odločno stališče, naj organi ROS nemudoma proučijo takojšen sistem sindikalnega pritiska na drugo pogajalsko stran in o tem obvestijo širšo javnost, organe druge pogajalske skupine, GZS in sindikate podjetij.

V delu odbora je aktivno sodeloval **Jernej Jeršan,** sekretar SDGS.

Ciril Urek, sekretar

Podravje

Na tapeti (ne)zaposlenost

Na seji sveta območne organizacije sindikatov Podravja smo obravnavali problematiko zaposlenosti in brezposelnosti v Podravju.

Temeljna ugotovitev je, da je stanje v Podravju slabše kot v slovenskem merilu. Stopnja brezposelnosti je dosegla 22,3 %, nezaposlenih je približno 31.000 oseb, ki na zaposlitev zaradi neugodnih gospodarskih razmer čakajo do tri leta.

Statistično gledano se nezaposlenost sicer umirja, vendar ugotavljamo, da predvsem zaradi črtanja iz evidenc (državljanstvo, izguba pravic itd.). Verjetno ista statistika kaže pozitivne trende tudi v Sloveniji!?

Na seji smo obravnavali tudi vrsto »lastnih« problemov in finančno poslovanje, ki je neugodno zaradi velikega izpada članarine (nezaposlenost, nizki OD), finančno disciplino sindikatov itd.

Sprejeli smo tudi sklep o ukinitvi maloprodajne trgovine (zaradi denacionalizacijskega postopka) ter o začasni ustavitvi financiranja sklada za solidarnostne pomoči pri območni organizaciji, za katerega smo mesečno namenjali 5 % sredstev, ki so predvidena za delovanje območja.

Vsi sprejeti sklepi naj bi nam omogočili boljše preživetje tega leta – vsaj do kongresa. Potem pa na novo, a ne?

Vekoslava Krašovec, vodja strokovne službe

v samostojnih sindikatih

Policijski sindikat Slovenije

JAVNO VPRAŠANJE dr. JANEZU DRNOVŠKU O PRISTOJNOSTI ZA IZDAJO PRAVILNIKA O NAPREDOVANJU DELAVCEV V DRŽAVNI UPRAVI

Zakon o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih in organih lokalnih skupnosti (Ur. list RS, št. 18/94) v 14. členu določa, da pravilnik o napredovanju izda za javne zavode, državno upravo in pravosodne organe minister, pristojen za posamezno področje. V Republiki Sloveniji ni veljavnega predpisa, ki bi določal ministra, pristojnega za državno upravo, temveč je vsak minister pristojen za svoje ministrstvo. Kljub temu namerava minister za pravosodje izdati pravilnik o napredovanju zaposlenih v državni upravi.

Gospod predsednik!

Že nekaj mesecev izpodbijamo pristojnost ministra za pravosodje za izdajo takšnega pravilnika in opozarjamo na nezakonitost tovrstnega početja. Brez odziva in uspeha. Zato vas javno sprašujemo: »Na podlagi katerega veljavnega predpisa je minister za pravosodje pristojen za državno upravo in s tem za izdajo navedenega pravilnika?« Upamo, da ne boste dopustili ali celo podprli nezakonitosti v vladi, ki jo vodite in za njeno delovanje – tudi za zakonitost – odgovarjate.

Zdravko Malenšek, predsednik PSS

Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije

Naj miren začetek pouka ne bo vprašljiv

Vodstvo SVIZ Slovenije je na zadnji seji določilo predlog kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja Slovenije, ki ga poslija ministru za šolstvo in šport g. dr. Slavku Gabru v podpis. Po štirimesečnih pogajanjih s predstavniki šolskega ministrstva sicer še vedno niso usklajeni vsi členi KP – vendar vodstvo SVIZ Slovenije pričakuje, da bo šolsko ministrstvo pri odprtih vprašanjih iskalo skupne rešitve s sindikatom in da bo KP podpisana najkasneje do pričetka novega šolskega leta 1994/95; v nasprotnem primeru je – glede na razpoloženje med šolniki – miren začetek pouka zelo vprašljiv.

Vodstvo SVIZ Slovenije je s ponovnim protestom zaradi nezakonitega vladnega zavlačevanja sprejelo tudi mnenje k pravilniku o napredovanju zaposlenih v predšolski vzgoji in osnovnem ter srednjem šolstvu v nazive. Nazivi v vrtcih se uvajajo na novo, za napredovanje pedagoških delavcev v šolstvu pa se pravilnik le dopolnjuje. SVIZ Slovenije se zavzema, naj ostane pridobljeni naziv svetovalca trajen ter predlaga nekatere izboljšave kriterijev za pridobivanje točk za napredovanje v naziv svetovalec in svetnik. Glede na naraščajoče nezadovoljstvo med zaposlenimi v šolstvu in znanosti, kakor tudi v drugih družbenih dejavnostih, SVIZ Slovenije ponovno terja od vlade RS, naj takoj pripravi izhodiščno plačo v negospodarskih dejavnostih s sedanjih nesprejemljivih 27.560 SIT bruto. Vlado k dvigu vrednosti izhodiščne plače obvezujejo sporazum o postopnem približevanju izhodiščnih plač negospodarstva plačam v gospodarstvu, nenačrtovano visok dvig cen in življenjskih stroškov, dvig zajamčene plače za 6 % ter dvigi pokojnin in drugih socialnih prejemkov za še nekaj višje zneske. Po oceni vodstva SVIZ Slovenije tekoča gospodarska gibanja in stanje proračunskih sredstev vladi v celoti omogočajo aktivno izvajanje pogodbeno dogovorjenega postopnega dviga izhodiščne plače v negospodarstvu, ki je že od 1. januarja 1994 nespremenjena.

Ob spremembi v ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ter ob predvideni menjavi v vodstvu vladne pogajalske ekipe s sindikati negospodarstva je SVIZ Slovenije sklenil v pismu novi ministrici Rini Klinar zahtevati takojšnjo vzpostavitev institucionalnega telesa za dogovarjanje med vlado in zaposlenimi v družbenih dejavnostih za reševanje najbolj perečih vprašanj.

Vodstvo SVIZ Slovenije je sprejelo še program priprav na volilno skupščino, ki jo načrtuje v jeseni, ter sklep o pristopu k oblikovanju konfederacije sindikatov javnih služb – glede na to, da razdrobljenost sindikatov v negospodarskih dejavnostih omogoča vladi čedalje bolj omejevalno politiko pri plačah.

Vladimir Tkalec, glavni tajnik

Neodvisni sindikati Slovenije

Ali nov zakon o lastninjenju ali referendum!

Neodvisni sindikati Slovenije so v sodelovanju z opozicijskimi poslanci ga. M. Karner-Lukač, g. M. Podobnikom, g. Ž. Pregljem in g. M. Poljšakom vložili nov zakon o lastninjenju, ki govori, da bi se vrednost certifikatov, ki so jih dobili državljani Slovenije, povečala za 100 % ter da bi se podjetja, ki so v lasti sklada, lastninila enako kot druga podjetja. V primeru nesprejetja zakona bo zahtevan referendum. Zato bo treba zbrati 40.000 overjenih podpisov. Občane pozivamo, naj spremljajo lastninsko zakonodajo in v primeru nesprejetja zakona dajo svoje podpise za referendum, kjer se bo odločalo o 100-odstotnem povečanju vrednosti certifikatov. Akcija bo tekla v sodelovanju SLS, SDSS in Samostojne poslanske skupine. Vse nadaljnje informacije vam bomo sproti posredovali.

Rastko Plohl, predsednik

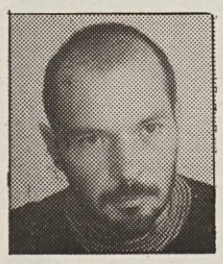

Piše: Franci Križanič

»Jo-jo« slovenske produkcije

Slovenska produkcija je začela upadati med hiperinflacijo leta 1989 in se nato nepretrgano zmanjševala do sredine leta 1992. Glede na neurejenost, ki je vladala v zadnjih letih obstoja Jugoslavije in je sama po sebi (mimo povpraševanja in zmogljivosti) vodila v zmanjševanje produkcije, zaposlenosti in standarda, je bilo po osamosvojitvi in normalni ekonomski politiki pričakovati izboljšanje gospodarskih tendenc. Po osamosvojitvi pa se je, zaradi napak v protimonopolni in tečajni politiki (obe sta bili pasivni, prva je omogočila nadaljevanje hitre inflacije zaradi visokih podražitev bencina in hrane, druga pa nadaljevanje upadanja produkcije in zaposlenosti) med oktobrom 1991 in junijem 1992, nered nadaljeval. Sredi leta 1992 je aktivna protimonopolna in tečajna politika znižala inflacijo in z njo obrestne mere, omogočila realno rast dohodkov in porabe, pa tudi povečanje konkurenčnosti našega gospodarstva na tujem. Pojavil se je gospodarski optimizem in produkcija je začela počasi naraščati.

Tako v drugem polletju leta 1992 kot sedaj je bilo jasno, da je za stabilno gospodarsko rast treba odpraviti indeksacijo, omejiti dolžniško krizo in voditi ustrezno stabilizacijsko, zunanjetrgovinsko in razvojno politiko. Kljub dobro razvidnim razmeram in bolj ali manj jasnim potezam, ki so jih te razmere terjale, pa se je naša ekonomska politika v prvem polletju 1993 zapletla v povečano regulacijo. Na eni strani je »zamrzovala« plače, na drugi pa začela s »sanacijami« in »garancijami« prelivati denar k zgubašem. Posledica je bil nihaj produkcije navzdol in po odpravi regulacije nazaj navzgor. Namesto stabilne rasti imamo tako svojevrsten »jo-jo«. Še pred uvedbo diskriminacijskih davkov na nadpovprečne plače ni bilo dvoma, da naša ekonomska politika ne bo kaj podobnega kot lani začela počenjati tudi letos. Na to je kazala njena brezbrižnost pri zaostajanju tečaja za inflacijo (od novembra 1993 dalje), nepripravljenost na resno deindeksacijo (tudi obresti in drugih pogodbenih zneskov) in tak način reševanja dolžniške krize, da se bo ta brez dvoma nadaljevala, morda pa celo poglobila.

Kljub temu, da je naša ekonomska politika zopet sprejela ukrepe, s katerimi skuša zavreti gospodarsko rast, moramo biti vendarle hvaležni, da tega ni storila že na pomlad 1994. Verjeten vzrok za to zamudo so aktualni prepiri, ki so očitno toliko zamotili nosilce slovenske ekonomske politike, da se niso utegnili »dovolj« ukvarjati z gospodarstvom. Običajno takšni prepiri povečujejo nestabilnost in vplivajo negativno na gospodarsko dejavnost in zaposlenost, pri nas pa je bilo ravno narobe. Protagonistom prepirov se moramo torej zahvaliti, da so nam podaljšali gospodarsko konjunkturo vsaj za pol leta. Tako ne bo več»veljalo«, da zadnje čase slovenska produkcija zaniha navzdol v prvem polletju vsakega leta. Nova teorija bo morala napovedovati nihaj gospodarske dejavnosti navzdol »sem in tja« – kakor pač nanese.

Osnovno vprašanje je, zakaj »tako nanese«. Možnih razlog je več. Po prvi svetovalci slovenske gospodarske politike ocenjujejo, da imamo v Sloveniji dan obseg produkcije, ki ga brez novih investicij ni moč povečati, vsi drugi problemi pa so v bistvu problemi intendanta – kako in kam z »blagovnimi skladi«. Če je tako, se naša oblast s svojo osnovno gospodarsko doktrino vrača v petdeseta leta. Po drugi možni razlagi svetovalci naše ekonomske politike sicer pričakujejo gospodarsko rast ob krepitvi neinflacijsko (torej ob omejitveni denarni politiki) finansirane porabe, vendar menijo, da se prevelik del družbenega produkta preliva v plače, da zaposleni nimajo prihrankov in ali jih niso sposobni tako dobro investirati, kot bi to namesto njih počela podjetja in država. Samuelson v svoji štirinajsti izdaji »Ekonomije« takšno razmišljanje (»zamrznitev« plač in cen ter investiranje tako zbranih sredstev v javne dobrine) razvršča pod radikalno ekonomsko znanost, ki je glede na glavni tok svetovne ekonomske misli ravno na nasprotni strani kot monetaristi. In končno je ravnanje slovenske ekonomske politike v njeni recesijski usmerjenosti moč razlagati tudi kot monetaristični pristop. Ta skuša ob dani količini denarja in blaga v obtoku (pri tem predpostavlja, da se ne ena ne druga ne spreminja, ves čas pa je enaka tudi hitrost tega obtoka) znižati plače in tako povečati zaposlenost.

Pokazatelj, katera od navedenih razlag je pravilna, je odnos naše gospodarske politike do sredstev, ki jih uspe zbrati oziroma preusmeriti s svojimi posegi (»zamrznitve«, dodatna obdavčenja, ipd.). Če jih preliva v podjetja za širjenje njihove dejavnosti in pokrivanje izgub, razmišlja kot »stara levica«; če jih usmerja v zaščito okolja, izgradnjo železnic, v zdravstvo in šolstvo, je »nova levica«; če pa sredstev ne razporeja, pač pa to prepušča delodajalcem, je »desnica«. V vseh treh primerih pa, s takšnim ravnanjem (torej »zamrznitvami«, diskriminacijskimi davki ipd.) dela škodo (tudi v zadnjem primeru, saj delodajalci med recesijo dodatnih sredstev ne morejo investirati v gospodarsko dejavnost, zaposlenost pa se zmanjšuje kljub realnemu upadanju plač).

UTEMELJENA NAPOVED BOLJŠIH ČASOV

O gospodarskem položaju v Sloveniji krožijo različne ocene, odkar so se pojavili prvi znaki oživljanja gospodarske rasti. Ocene se razlikujejo tako glede vzrokov za rast kot tudi glede možnosti, da je slovensko gospodarstvo že prešlo najbolj kritično točko. Te dni je o gospodarskem položaju razpravljal ekonomski svet pri vladi in menil, da je gospodarstvo najnižjo točko krize že prešlo. Ekonomski svet je organ, sestavljen iz naših najbolj znanih makroekonomistov, zaradi česar bi kazalo njihove ugotovitve jemati nadvse resno – skratka, kot zanesljive podatke.

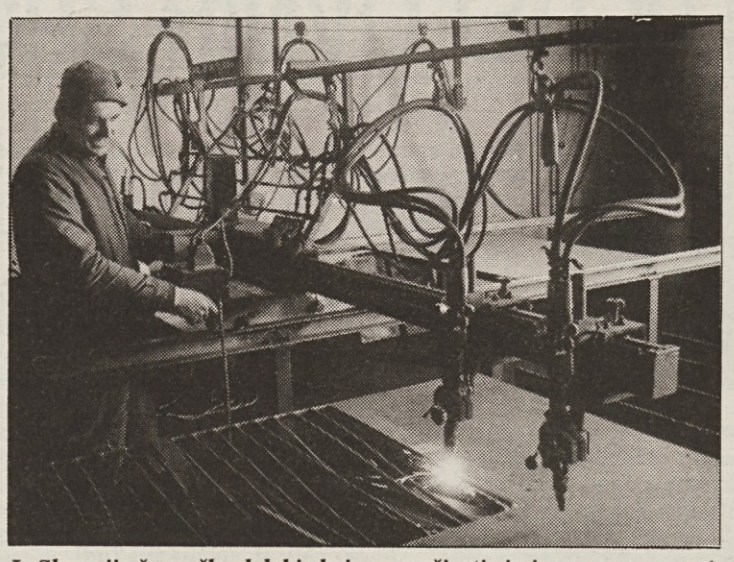

Je Slovenija že prešla obdobje boja za preživetje in je na pragu razvojnega obdobja?

Ekonomski svet se je oprl na takoimenovano spomladansko poročilo Zavoda za makroekonomske analize in razvoj (nekdaj se je tako poročilo imenovalo »majska analiza«), ki je ugotovil, da je slovensko gospodarstvo že prešlo najnižjo krizno točko. Ekonomski svet pa se je vprašal, kako naprej, da se kriza ne bi ponovno poglobila: ali obdržati dosedanje ukrepe, ali kaj dodati, ali kaj spremeniti.

Za uvod odgovorom na ta vprašanja najprej mnenje vlade: ta je prepričana, da zdaj že tričetrt leta trajajoča neprekinjena rast obsega proizvodnje v industriji nudi dovolj temeljev za napoved, da bo letošnja rast dosegla 4-odstotno stopnjo. Drnovšek je celo prepričan, da je ta trend dolgoročen in da naj bi se do leta 1998 povečal na 4,5-odstotno stopnjo letno.

Vendar pa ima ta optimizem bradavico na nosu: stopnjo inflacije, ki se je ustalila na rasti med 1 in 1,5 % mesečno, kar je seveda preveč, da bi gospodarske razmere veljale za urejene. Člani ekonomskega sveta so menili, da bo za zbijanje inflacije potrebno več časa ali pa dodatni ukrepi. Kateri, za sedaj ostaja skrivnost – čeprav izbira ni velika. Stopnja inflacije pa tudi ogroža vladno napoved, da bo odpravila veliki R pri obrestih. Vsekakor bi bilo treba prej še znižati obresti vsaj na stopnjo, ki ne bo presegala deset odstotkov letne rasti, kar pa verjetno ni ne hitro izvedljiva ne lahka naloga. Če hočemo kajpak hkrati ohraniti relativno visoko gospodarsko rast, ta hip po podatkih avtorjev Spomladanske analize eno najvišjih v Evropi.

Indeksi fizičnega obsega industrijske proizvodnje za obdobje I - V v letih 1974 - 1994

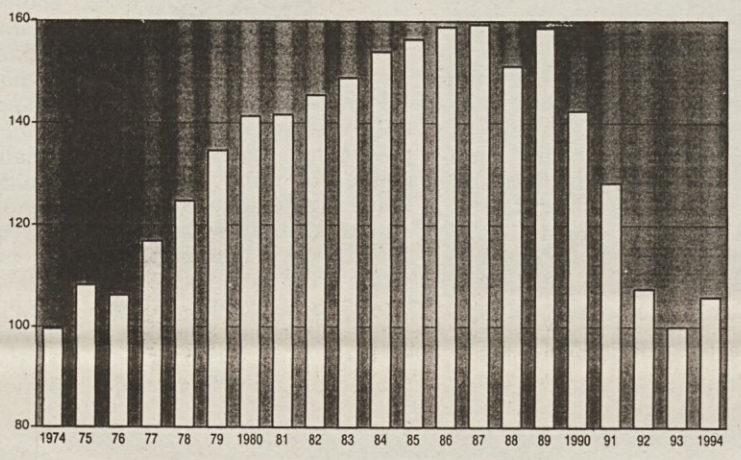

Da bi pospešili gospodarsko rast, je pravzaprav res dober le en sam »ukrep«: zvišanje investicij v ta namen. Lani so se sicer povečale za 12 % realno, in to po šestih letih upadanja, letošnja naložba pa naj bi po napovedih Zavoda za makroekonomske analize in razvoj lani doseženi obseg presegle za 14 %. S tem bi nadomestili že tretjino zmanjšanja v zadnjih šestih letih. Da bi pa bili res na pragu novega obdobja, v katerem bodo v ospredju razvojna in ne preživetvena vprašanja, pa bi morali privabiti tudi veliko tujega kapitala. Tega pa vsaj dokler ne bo končana privatizacija, ne bo. Ekonomski svet se je dotaknil tudi tega vprašanja in razmišljal nekako takole: ker je počasna privatizacija ovira Sloveniji pri vključevanju v Evropo in tudi ključ za privabitev tujih investitorjev, najbrže ne bi bilo dobro, če bi vlada rok za izpeljavo privatizacije še podaljšala. Kot je znano, poteče konec tega leta. Podobno razmišlja tudi vlada. Na povpraševanje po naših izdelkih in storitvah pa vplivajo (med drugimi dejavniki, ki sooblikujejo stroške) tudi plače in člani ekonomskega sveta upajo, da bo zdajšnji dogovor o delitveni politiki trajno umiril rast plač. To upanje je po mnenju ekonomskega sveta tudi edino, kar ostane, saj doslej noben ukrep ni uspel plač umiriti.

Skratka, kot je že iz teh drobcev s seje moč razbrati, razmere kljub optimizmu, ki veje iz Spomladanskega poročila, še niso tako utrjene, da se ne bi mogle še poslabšati. V ključnih točkah preobrazbe smo šele na začetku in zato temu primerno občutljivi. Kljub temu pa doseženo stanje dovoljuje določen optimizem.

B. R.

TURIZEM POSTAJA NAJBOLJ DONOSNA PANOGA

V času, ko na naših cestah proti morju znova doživljamo zastoje in potrebujemo za dobrih sto kilometrov dolgo pot štiri, pet ur, so v parlamentu spet spregovorili o razvoju našega turističnega gospodarstva. Premlevali so strategijo našega turizma, o kateri modrujemo že dolgo vrsto let. Vse pa se, podobno kot na mnogih drugih področjih, ustavi pri besedah, dogovorih, papirjih…

Dokument o strategiji razvoja turizma v Sloveniji, o katerem so te dni razpravljali v parlamentu, je star že več let. Ne glede na to je bil deležen odobravanja in pohval. Morda zato, ker smo spet na pragu glavne turistične sezone in ker v naše poslanske glave vendarle, čeprav strahotno počasi, prodira zavest, da turistično gospodarstvo le ni največji nebodigatreba.

No, strategija razvoja slovenskega turizma, ki naj bi začrtala razvoj na tem gospodarskem področju in s katero so se ubadale vse tri vlade, je na državnem zboru kljub dolgoletnim pomislekom in zapletom prestala »prvo branje«. Podprli so jo vsi poslanski klubi, katerih predstavniki so imeli vrsto predlogov, kako bi izboljšali naše turistično gospodarstvo in ga spremenili v dobičkonosno panogo. Po mnenju poslancev bi morali bolj poudariti naravno in kulturno dediščino, mikavno in neokrnjeno podeželje, pa naravna zdravilišča in sploh vse tisto, kar mi imamo, konkurenca na tem področju pa ne. Res je. Precej bolj bi morali izkoristiti številne prednosti Slovenije, saj je prav to naša najmočnejša karta, od katere si, če jo bomo znali vnovčiti, lahko še veliko obetamo.

Po besedah dr. Maksa Tajnikarja, ministra za gospodarstvo, doživlja turizem v zadnjih treh letih svetle čase. Je vodilna gospodarska panoga in med najbolj donosnimi. Po ministrovih besedah naj bi s strategijo razvoja in programom aktivnosti ter ukrepov za doseganje strateških ciljev opredelili naloge in odnos do turizma. Ker pri nas ne gre več za takoimenovani tranzitni turizem, bo potrebno posodobiti vse stare zmogljivosti in jih napraviti mikavne za goste z ne ravno praznimi žepi.

Turizem tudi ni več samo morje, pravi minister Tajnikar. Poleg morja moramo vnovčiti še gore, zdravilišča in mesta, v katerih nastajajo turistični proizvodi. Kajpak brez ustrezne promocije oziroma predstavitve vsega tistega, kar premore Slovenije, ne bo šlo. Zato je potrebno dodati, da vlada že ustanavlja zavod za promocijo turizma, poskrbela pa bo tudi za mrežo turističnih predstavništev.

Zaenkrat ustvarja turistično gospodarstvo Slovenije samo tri odstotke bruto proizvoda, do konca letošnjega leta pa bi lahko bil ta delež precej večji, osem- ali desetodstoten, pravijo nekateri poslanci. Kajpak jim lahko mirno pritrdimo, saj doslej kljub vsem lepim besedam nismo uspeli izkoristiti na tem področju gospodarstva niti približno tega, kar imamo; pa bi lahko, če bi resno zagrabili.

Očitno še vedno pozabljamo, da je denar, prislužen s tujimi gosti, kapital, ki veča narodni dohodek in polni našo skupno vrečo. Z domačim turizmom si namreč ne bomo kaj dosti pomagali, saj gre, po domače povedano, le za prelaganje iz žepa v žep, pri čemer ostaja država enako revna oziroma bogata.

A. U.

Slika: Saša Bernardi

GORENJCI BI RADI VIDELI DEJANJA

»Župani gorenjskih občin smo skeptični do programa Phare kot pomoči za razvoj drobnega gospodarstva na Gorenjskem, ker nas zanimajo predvsem rezultati, ne samo programi,« nam je dejal radovljiški župan Vladimir Černe, ki je pri programu PHARE tudi koordinator gorenjskih občin. »Naš moto je namreč – kaj storiti, da bo šlo gorenjskemu gospodarstu bolje, in to terjamo tudi od programa PHARE. Moram pa reči, da je program le delno uresničen, marsikaj pa še ni, čeprav bi lahko tudi bilo.«

Gorenjski župani so te dni poslali ministrstvu za gospodarske dejavnosti svoje mnenje o uspešnosti programa PHARE, v katerem je več spodbujanja, naj bi uresničevanje načrtov pospešili, kot pa pohvale za storjeno. Za osvežitev spomina: projekt PHARE je ustanovila Evropska unija, sprva kot pomoč Madžarski in Poljski pri spreminjanju enega gospodarskega sistema v drugega, potem pa so ga postopoma razširili še na druge vzhodnoevropske države in nazadnje vanj vključili tudi Slovenijo. Sredstva, ki jih ima PHARE na voljo, gre za več kot milijardo ekujev, so namenjena predvsem financiranju izobraževanja domačih strokovnjakov, ki bodo širili znanje o podjetništvu med starimi in novimi poslovneži v državah, ki spreminjajo gospodarski sistem v tržnega. V Sloveniji so izbrali Gorenjsko (pet občin, razen kamniške), kot področje, kjer naj bi preizkusili uspešnost te vrste pomoči gospodarstvu – pomoč razvoju malega gospodarstva – in če bi uspel, bi njegove izkušnje prenesli še na druge slovenske regije.

Toda kot smo razumeli radovljiškega župana, se pri uresničevanju tega projekta zatika, najbolj ravno pri najpomembnejšem projektu, izgradnji pospeševalnega centra na Laborah pri Kranju.

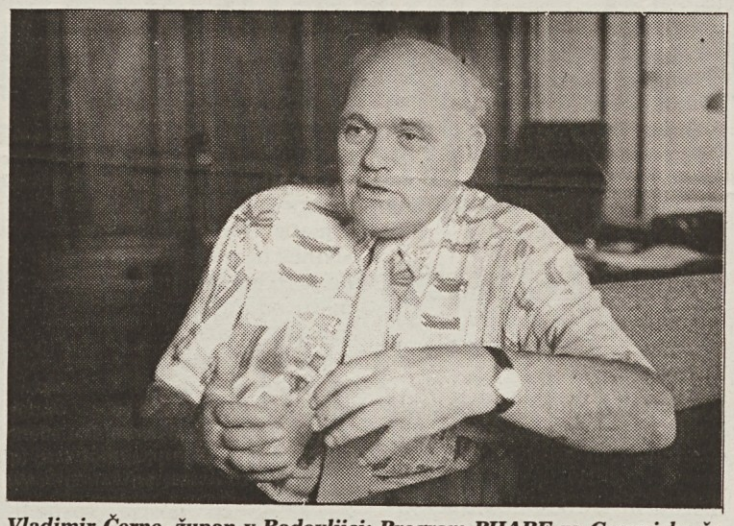

Vladimir Černe, župan v Radovljici: Program PHARE za Gorenjsko še ni dal pričakovanih rezultatov. Najbolj vprašljiv je ravno najpomembnejši projekt poslovnopospeševalnega centra v Kranju.

Gorenjski župani so pisali ministru Maksu Tajnikarju, da projekt dosedaj ni uspel izoblikovati trdne in dokončne vsebine glede ciljev, ki jih zasleduje, rezultatov, ki jih bo dal, in organizacije, ki bo zagotavljala delovanje sistema z merljivimi rezultati in preverbo predvidevanj. Pričakovali so bolj konkretne programe, bolj operativne z analizami stanja gorenjskega gospodarstva in konkretnimi primeri svetovanja iz podjetniške prakse z ekonomskimi učinki. Namesto naštetega so dobili gradiva, ki so pripravljena preveč na splošni, edukativni ravni in s kvalitativnimi ugotovitvami.

»No, vse ni tako zelo slabo,« je dejal Vlado Černe. »V izobraževalnem smislu je projekt opravil svoje poslanstvo. Izobrazil je skupino svetovalcev, katerih pridobljeno znanje pa bo šele treba vgraditi v konkretne gospodarske projekte in katerih učinkovitost (svetovalcev namreč) se bo izkazala čez čas. Je pa to vsekakor dragoceno znanje, ki ga res ne kaže zapraviti.«

Župani so zadovoljni z delom svetovalcev v doslej ustanovljenem PPC-ju v Tržiču ter pri samoorganiziranih svetovalnih aktivnostih v drugih gorenjskih občinah.

Boleča točka pa je neuresničeni poslovnosvetovalni center na Laborah pri Kranju, ki je po prepričanju gorenjskih županov ključnega pomena za pomoč malim podjetnikom pri njihovem razvoju.

»Ne poznam vsega ozadja,« je dejal Vlado Černe, »toda stvari se precej čudno obračajo. Vsi smo bili za to, da se tak center ustanovi v Kranju, dogovorili smo se tudi za finančno soudeležbo občin. Toda lani je samo radovljiška občinska skupščina zagotovila potrebna sredstva iz proračuna, druge pa šele letos. Toda zdaj je denar, delež občin zbran, do uresničitve projekta pa ne pride. Prišli smo do razpisnih pogojev za kadre, naprej pa ne. Ali je kriva naša želja, da bi ta BSC postal državni center, kar pomeni, da bi iz njega prenašali dosežene izkušnje v druga področja države? Država bi se lahko na tem konkretnem primeru najbolje in najlaže poučila, ali so taki centri smotrni, in se odločila, ali jih kaže graditi tudi drugje. Zdi se mi, da država že sili, brez izkušenj, v gradnjo podobnih centrov drugje, kar pa ni smotrno. V celoti gledano projekt PHARE za gorenjsko malo gospodarstvo še ni dal pričakovanih rezultatov.«

Boris Rugelj

PRIHODNOST SOLIN NA SODIŠČU

Najbrže se še kdo med bralci spominja dramatično obarvanih vesti o poginu milijona japonskih kozic, posebnih rakcev, primernih za intenzivno gojenje zato, ker uvoznik, portoroška Droga, ni imela vseh soglasij za uvoz in za gojitev. V Drogi so bili zaradi prepovedi uvoza ob približno 90.000 mark vreden tovor rakcev, posledično pa še ob precej več, če upoštevamo vrednost take pošiljke, godne za prodajo, na trgu. V podjetju zdaj razmišljajo, da bi zadoščenje poiskali v pravdnem in odškodninskem postopku na sodišču. Menijo namreč, da ni bilo prav nobenega razloga, da ne bi dobili vsaj začasnega dovoljenja (s čimer bi mladice verjetno rešili pogina), saj so prepričani, da bi prej ali slej dobili tudi redno dovoljenje za uvoz in za gojitev teh rakcev. Ti rakci, čeprav so iz drugega okolja, po njihovem prepričanju namreč ne ogrožajo nobene domače živalske vrste, kot menijo naravovarstveniki, ki najbolj spodbijajo uvoz in gojitev tujih živali v naravnem okolju. Naravovarstveniki tudi menijo, da ne gre le za škodljiv vpliv japonskih rakcev na domače živalske vrste v sečoveljskih solinah, kjer je Droga nameravala gojiti kozice, ampak tudi za škodo, ki bi jo povzročilo okolju, ki je zaščiteno, intenzivno gojenje. Skratka, ni jasnih odgovorov, poudarjajo naravovarstveniki iz Pirana (konkretno Medobčinski zavod za varovanje kulturne in naravne dediščine iz Pirana), na številna vprašanja: kateri prostori so primerni za vzgojo, katerih vrst morskih organizmov in v kakšnem obsegu. Gre kajpak za takšno gojenje, s katerim ne bi bistveno poslabšali življenjskih razmer za domače vrste živali in rastlin. Ob tem so sečoveljske soline varovano območje, tako z občinskimi odloki kot z mednarodnimi konvencijami, ki ščitijo posebej izbrana območja ob Sredozemskem morju. Iz teh konvencij izhaja, da ni mogoč uvoz tujih vrst v domače ekosisteme brez poprejšnjega temeljitega preverjanja vpliva. Naravovarstveniki se pripravljajo na spodbujanje koncesijske pogodbe, po kateri je Droga najela Soline v upravljanje za 99 let. V Drogi pa sodijo, da ta pogodba vsebuje vsa določila iz odlokov, ki varujejo soline.

Ker so eni in drugi, naravovarstveniki in Droga, prepričani vsak v svoj prav, se obeta, da bo moralo sodišče razsoditi, ali so soline primernejše za naravno znamenitost ali za ponovno pridobitno dejavnost.

B. R.

VINSKI SEJEM JE PRED VRATI!

V Ljubljani se bo v naslednjih dneh začela najbolj priljubljena ljubljanska prireditev, bolj čislana od katerekoli druge prireditve ali nemara celo bolj kot vse druge prireditve skupaj. Pišemo kajpak o vinskem sejmu, ki bo letos praznoval devetintrideseto ponovitev. Seveda je sejem vsakič

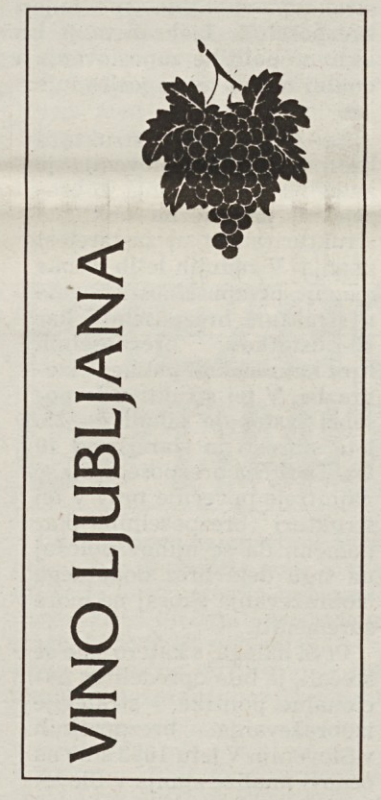

šele konec avgusta in v začetku septembra, toda to je le zaključna, javna prireditev, ki je najvažnejša za ljubitelje – že veste česa. Za vinogradnike in vinarje pa je najpomembnejši uvodni del, ocenjevanje pijač, in to bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani potekalo med 4. in 10. julijem. Pomen priznanj in kolajn, ki jih vinski vzorci dobijo na ljubljanskem sejmu, je zadnjih nekaj let precej večji kot poprej, saj je to prireditev leta 1990 pod svoje okrilje vzel tudi OIV, mednarodni urad za vino in trto iz Pariza, istega leta pa je ljubljansko ocenjevanje priznala tudi Evropska skupnost. To pomeni, da je medalje in diplome, pridobljene na ljubljanskem sejmu, dovoljeno uporabljati v propagandne namene pri promociji vin v državah Evropske skupnosti.

Verjetno so ta priznanja ljubljanskga sejma vzrok, da so vinarji širom po svetu, skupaj iz 21 držav, prijavili na ocenjevanje 1300 vzorcev vin. Vina bo ocenjevalo 45 degustatorjev iz 22 držav, delali bodo v petih komisijah, vodja pa bo slovenski strokovnjak dr. Dušan Terčelj. Diplome in priznanja bodo kot doslej podeljevane v skladu s pravilnikom OIV, se pravi za vsako kategorijo vin naziv šampion za najboljšega iz vsake kategorije (nikakor pa to ne bodo šampinjoni, kot jih je pred mnogimi leti podelil takratni pristojni minister), pa še velika zlata medalja, zlata, srebrna medalja ter pisna priznanja.

Štiridesetletnico vinskega sejma v Ljubljani bodo proslavili tako, da bodo, prvikrat, za najbolje ocenjeno vino iz vsake sodelujoče države podelili naziv »prvak države«, najbolje ocenjeni tokaj pa bo prejel posebno diplomo, diplomo »Akos Asvany«, v spomin na znanega madžarskega enologa, dolgoletnega člana in tudi predsednika ocenjevalnih komisij v Ljubljani. Letos bodo po nekajletnem premoru spet ocenjevali tudi žgane pijače in sokove ter brezalkoholne pijače. Ti dve ocenjevanji pa bosta, to verjamemo, za prave ljubitelje žlahtne kapljice globoko v senci.

B. R.

Piše: Vlado Babić

Pismo iz Beograda

Bratstvo in enotnost

Zelo rad bi si razjasnil, ali je bila »tisto pravo« ljubezen med nami ali je »tapravo« zdajšnja brezbrižnost ali celo medsebojna mržnja. Dolgo so nas učili, da se moramo ljubiti, da moramo oboževati svoje brate in sestre. Vsekakor pa je to trajalo predolgo in smo se zasitili ljubezni. Kmalu smo odkrili, da je sovraštvo privlačnejše, da nam daje več zadovoljstva in da tudi logično razlaga naše probleme in strahove. Doumeli smo, da nam zadošča ljubezen do družine in naklonjenost do prijateljev. Poleg tega je težko ljubiti vse narode, ker so zelo različni. Ko so nam dovolili, da se sovražimo, še več, ko so nas nagovorili k sovraštvu, smo odkrili, kako širok razpon ima. Prej smo se vsi ljubili z enako mero, z vsemi smo bili pobrateni in enotni, toda kadar ljubiš vsakogar, je tako, kot da ne ljubiš nikogar. Zdaj z veseljem sodelujemo v anketah in ugotavljamo, da kakor že koga sovražimo, še vedno lahko za kak drug narod najdemo skrite rezerve tega plemenitega čustva. In še več za kakega drugega, ker je ta najbolj gnusen. Kajne, da nam je lepo, ko nas ne silijo več, da se ljubimo?

Dolga leta gojenih predsodkov o dobrih in slabih, pridnih in lenih ali o kulturnih in zaostalih narodih se težko znebimo in zato še naprej razmišljamo na enak način. Samo vloge smo pomešali. Tiste, ki smo jih oboževali, zdaj sovražimo. Odkrili pa smo čustva proti nekdanjim sovražnikom, okupatorjem ali daljnim sorodnikom. In jih zdaj brezmejno ljubimo, vendar, upam, ne z nekdanjo sumljivo ljubeznijo.

V Beogradu brez besed, vendar s ponosom spremljajo upadanje priljubljenosti srbskega naroda. Pojasnuje ga edinole propaganda, ki spremlja svetovno zaroto proti Srbom v njihovem pravičnem boju za »ohranitev svojih domov«. Ni čudno, da nas sovražijo, menijo propagandisti, ko pa smo najboljši in nam lahko tako zelo zavidajo. Dopisniki iz Ljubljane redno objavljajo rezultate anket o ratingu posameznih narodov. Zadovoljno poudarjajo ocene, ki jih dobivajo Srbi, ker so prepričani, da je to dokaz vzrokov za slovensko odcepitev od SFRJ.

Vendar niti anketirani Srbi ne kažejo kaj prida naklonjenosti do Slovencev. Ne morejo pa jim posvetiti dovolj sovraštva, ker imajo nujnejše opravke. Slovenci so tudi daleč, tako da med bivšimi pobratenimi in enotnimi narodi zavzemajo na lestvici osovraženih šele peto mesto. Slovenci, ne sekirajte se zaradi skromnega petega mesta: s tistimi pred vami se vendarle že nekaj let vojskujemo, ali pa bi to z veseljem počeli.

Madžari so na četrtem mestu smrtnih sovražnikov, ker jih je premalo, niso oboroženi in ker se v velikem številu izseljujejo. Njih sovražimo nekako iz navade, ker jih nikakor ne moremo ljubiti. Bratje Hrvati, za katere je Branko Miljković dejal, da so skupaj z nami »isto govno«, ki ga je kolo zgodovine presekalo na dvoje, so šele na tretjem mestu, čeprav vodimo z njimi krvavo vojno. Morali se bodo bolj potruditi, če hočejo napredovati za kakšen klin. Srbi »muslimanske vere« so osvojili zelo visoko drugo mesto, kar dokazuje, da je sovraštvo med brati najslajše. Imajo vse možnosti, tako v Bosni kot v Sandžaku, da izboljšajo to oceno, čeprav bodo zelo težko prehiteli sovražnika številka ena.

Čeprav se z njimi še ne vojskujemo, nikogar ne sovražimo bolj kakor Albance. To sovraštvo je bilo legitimno tudi v času bratstva in enotnosti in lahko si zamislite, kolikšno je šele zdaj. Če bi bilo potrebno, bi bila mobilizacija objavljena v najkrajšem času in to brez omahovanja. Ne bi se zgodilo, da Srbi množično ne bi hoteli v vojno, kot se je zgodilo v vojni s Hrvaško ali z vojno v BiH. Čeprav za zdaj še ni znakov, da bi se to lahko zgodilo že jutri, se vsake toliko časa sliši novokomponirana pesem s poetičnim naslovom in refrenom: »Slobodane, samo rukom mani, ručaćemo u Tirani.«

Ne vem, kako bo s tem kosilom, lahko da se bo komu zataknilo v grlu. Sem pa prepričan, da bi bilo Srbom boljše, če se ne bi več hranili s sovraštvom. Drugim pa tudi.

PRAVKAR IZŠLO
PRAVKAR IZŠLO
PRAVKAR IZŠLO
PRAVKAR IZŠLO
PRAVKAR IZŠLO

To je prva slovenska knjiga o diplomaciji. Njen avtor je znan družbenopolitični delavec, publicist in doajen slovenske diplomacije.

Knjiga v prvem delu govori o razvoju, teoriji in praksi diplomacije, drugi del pa je zgodovinski pregled dela in deleža Slovencev v diplomatski dejavnosti do danes.

Cena knjige 2.000 SIT, s prometnim davkom 2.100 SIT.

Osrednja junaka sta mlad partizan in na smrt obsojena vohunka, ki jo mora predati štabu divizije.
Odlika tega dela je poglabljanje v samo tkivo sveta in pisateljeva odpoved slehernemu opredeljevanju, ki bi bilo nad njim.

V dogajanje je močno vpeta Suha krajina s svojo tipično problematiko in znano tragiko.

Cena 2.400 SIT, s prometnim davkom 2.520 SIT.

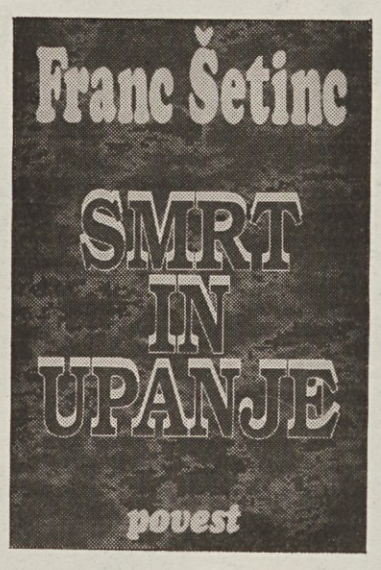

Obe knjigi lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 1310-033, 313-942, faks 311-956.

TAKO JASNO IN RAZUMLJIVO, A VENDAR...

Resnično se mi že upira vsako dokazovanje z dokumentiranimi podatki o žrtvah vojnega nasilja v Sloveniji v letih 1941–1945. Toda vsa današnja stvarnost in pota naše oblasti mi naravnost vsiljujejo naročilo, naj se ponovno oglasimo. Preveč ovinkov, stranskih poti in mimohodov si izmišljajo nekateri odgovorni predstavniki, ki jim ni prav nič do tega, da bi izvedeli in potrdili nasilje nad civilnimi posamezniki in družinami, žrtvami okupacije, med katerimi so bili še posebej surovo in nečloveško prizadeti premnogi slovenski otroci.

Ali so naši poslanci že kdaj pomislili, kje vse bi bil raztresen in tudi zatrt slovenski narod, če se ne bi ves svobodoljuben svet skupaj z našo NOV že leta 1941 uprl nacističnemu okupatorju in njihovim domačim sodelavcem?

Samo Nemci so 122.345 ljudem odvzeli svobodo, ustrelili, ubili ali obesili so 41.930 Slovencev in Slovenk. Požgali so 21.686 hiš in jih 53.679 poškodovali. Za tem nasiljem je ostalo telesno poškodovanih in duševno pretresenih 26.159 naših mož, žena in otrok. Ostalo je 19.512 nepreskrbljenih otrok.

Tudi italijanski okupator je imel svoje načrte uničevanja. Do septembra 1943 je samo v Ljubljanski pokrajini pomoril 8.238 ljudi, z ognjem uničil 13.873 domačij in poškodoval še nešteto gospodarskih poslopij, šol in drugih stavb.

Slovence antifašiste je okupator s pomočjo slovenskih pomagačev preganjal, zapiral, mučil, pošiljal v koncentracijska taborišča, plenil njihovo premoženje. Zato mi, prizadeti, nikoli ne bomo mogli prikimavati in pritrjevati tem pomočnikom. Sestavljali so sezname antifašistov, članov OF, sezname borcev NOV in sezname družin in domačij, ki so podpirale svobodoljubne borce v gozdovih.

Grozljive so številke pobitih, aretiranih, mučenih, izgnanih, ukradenih otrok, taboriščnikov, internirancev, vojnih ujetnikov.

Leta 1941 je Slovenija štela samo 1.600.000 prebivalcev. Okupacija treh nacističnih držav jo je razcepila, ljudi pa morila in jih odganjala z rodnega ozemlja. Le katera dežela na svetu je imela v drugi svetovni vojni toliko žrtev v primerjavi s svojim prebivalstvom? Zato zgodovina govori tudi z natančnimi podatki, kajti brez te statistike bi mnogo težje razumeli množično trpljenje slovenskega ljudstva med II. vojno. In teh žrtev bi bilo mnogo manj, če jih ne bi s prstom kazali okupatorjevi sodelavci.

Ugrabljanje otrok, ki izvira že iz davnine, spada med najbrutalnejše in najbolj barbarske zločine. Slovenci smo ga doživeli ob turških vpadih, ko so si Turki poleg odraslih ujetnikov prilaščali tudi otroke. **V drugi svetovni vojni je ugrabljanje otrok, ki naj bi se nasilno vključili v drugorodno skupnost, prišlo v program voditeljev nacističnega tretjega rajha.** Takšen program so uresničevali tudi na Slovenskem. Njihove žrtve so bile predvsem partizanske družine na Spodnjem Štajerskem in Gorenjskem. (Povzeto iz članka **Staneta Terčka.**)

Pri teh številkah lahko tudi mi pritrdimo ugotovitvi dr. **Toneta Ferenca,** ki pravi: »Nihče ne more in ne sme reči, da je to ena od resnic. Je samo ta in edina zgodovinska resničnost. Različne pa so razlage tega dogajanja, glede na to, komu je razlagalec naklonjen.«

Ob obisku predsednice nemškega parlamenta dr. Rite Schsmuth v Sloveniji, dne 16. 2. 1994, so gostjo sprejeli predsednik države **Milan Kučan,** predsednik slovenskega parlamenta **Herman Rigelnik** in zunanji minister **Lojze Peterle.** Ob tej priložnosti so odprli tudi vprašanje odškodnine samo za prisilne mobilizirance iz Slovenije med II. svetovno vojno. Prof. **Ivica Žnidaršič** se ob tem srečanju sprašuje: »Ali je Republika Slovenija zopet zamudila priložnost, saj ni jasno in ne z argumentiranimi podatki postavila vprašanja plačila vojne škode, ki nam jo je Nemčija, kot naslednica tretjega rajha, dolžna za 62.500 izgnancev, za 900 ukradenih otrok.«

Mi pa še dodajamo: za vse internirance, vojne ujetnike, za pobite talce, za požgane domačije itd. itd. Čudimo se sramežljivi omahljivosti, neodločnosti predstavnikov Slovenije, ki kar ne morejo in ne morejo izustiti te zahteve. Druge prizadete države Evrope so vojno odškodnino že davno odločno zahtevale in jo tudi prejele. Slovenija pa, tako majhna deželica, a po boju proti okupatorjem med prvimi in najhrabrejšimi borci Evrope ter po številu žrtev najbolj prizadeta, pa je zopet potisnjena ob rob.

Kaj zadržuje naše predstavnike naroda, da klonijo pred tem zgodovinskim dejstvom, ki ga priznavajo vsi svobodoljubni narodi, tudi tisti, ki niso bili izpostavljeni genocidu?!

Morali bi že ugotoviti, da je samo upor vsega sveta, kjer smo bili junaško in aktivno udeleženi tudi mi, lahko zrušil tako strahotno moč fašističnega in nacističnega imperija, ki je pretila z uničenjem vsega, kar ni bilo nemškega.

Zakaj obotavljanje, odlašanje z upravičeno zahtevo nekdanjim okupacijskim državam? Mar tudi zato, ker so današnji poslanci zrasli v udobnem ozračju in tako niso nikoli pomislili, kako bi bilo vse drugače, če svet in z njim naša osvobodilna vojna ne bi dosegla zmage.

Jožica Zoroja

Nekaj podatkov o žrtvah II. svetovne vojne v Sloveniji:

odpeljanih v izgnanstvo	62.500 oseb
ukradenih otrok	900 oseb
v zaporih vsa vojna leta	80.000 oseb
v konfinaciji	824 oseb
na prisilnem delu	4.000 oseb
v italijanskih koncentracijskih taboriščih	36.200 oseb
v nemških koncentracijskih taboriščih	19.867 oseb
v madžarskih koncentracijskih taboriščih	688 oseb
v Jasenovcu na Hrvaškem	400 oseb
v koncentracijskih taboriščih skupaj umrlo	18.595 oseb
ustreljenih in do smrti pobitih od teh samo na Urhu 400 žrtev	2.949 oseb
v partizanih padlo in umrlo za ranami	16.000 oseb
zaradi bombardiranja bilo ubitih (tudi v taboriščih)	1.600 oseb
pogrešanih med drugo svet. vojno	6.853 oseb
med borci NOV ranjenih in pozneje invalidnih	22.000 oseb

BREZPOSELNOST JE LAHKO IZZIV

Z naraščajočo brezposelnostjo v Sloveniji konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let (v letu 1994 imamo 14-odstotno brezposelnost) je Andragoški center Slovenije začel v letu 1992 strokovno-razvojno spodbujati in spremljati izobraževanje brezposelnih. Izobraževanje brezposelnih je pomemben ukrep aktivne politike zaposlovanja v Sloveniji, ki ga izvajajo regionalni zavodi za zaposlovanje.

Za izobrazbeno strukturo brezposelnih v Sloveniji je značilna nizka stopnja izobraženosti, neustrezna poklicna strukturiranost in zastarelost znanja. **V zadnjih letih visoke stopnje brezposelnosti imamo v strukturi brezposelnih kar 45-odstotkov brezposelnih brez kakršnekoli poklicne izobrazbe. V tej strukturi še posebej izstopajo mladi do 25. leta starosti in starejši od 40 let.** Tudi čas brezposelnosti se najhitreje povečuje prav v tej strukturi brezposelnih, kar pomeni, da se njihov položaj na trgu dela brez dodatnega izobraževanja skoraj ne more spremeniti.

Prva naloga, s katero smo se srečali, je bila opredelitev nacionalne politike – strategije izobraževanja brezposelnih v Sloveniji. V letu 1992 smo na osnovi analize stanja v Sloveniji in mednarodnih izkušenj na tem področju pripravili strokovna izhodišča za opredelitev vloge izobraževanja v okviru aktivne politike zaposlovanja ter izhodišča za opredelitev odgovornosti za izobraževanje brezposelnih med različnimi družbenimi subjekti (vprašanje financiranja, opredelitve prednostnih skupin in programov za izobraževanje brezposelnih v posameznih obdobjih idr.). Rezultate našega dela smo objavili v publikaciji Izobraževanje in trg dela (Andragoški center Slovenije, 1993) ter s tem omogočili, da so strokovne podlage dostopne vsem, ki delajo na področju izobraževanja brezposelnih.

Da bi opozorili na pomen izobraževanja brezposelnih in le-temu dali spodbude za hitrejši razvoj v praksi, smo v letu 1993 pripravili republiški posvet o izobraževanju brezposelnih. Intenziven tridnevni posvet je pomembno prispeval k hitrejšemu strokovnemu razvoju izobraževanja brezposelnih v Sloveniji. Ob tej priložnosti smo izdali obsežen zbornik prispevkov.

V letu 1993 smo posebno pozornost namenili področju svetovanja brezposelnim za izobraževanje, saj je analiza usmerjanja brezposelnih v izobraževanje v Sloveniji pokazala, da je to področje povsem nerazvito. Poleg prevoda uspešnega angleškega priročnika o svetovanju brezposelnim za izobraževanje, smo skupaj z angleško strokovnjakinjo Vivienne Rivis pripravili delavnico o svetovanju odraslim za izobraževanje.

Že v letu 1993, še posebej pa v letu 1994 smo se z razvijanjem posebnega izobraževalnega programa, namenjenega za premagovanje psihosocialnih posledic brezposelnosti, vključili v PHARE DEMOCRACY PROGRAMME Evropske skupnosti. V okviru tega projekta smo razvili poseben izobraževalni program, pripravili usposabljanje izvajalcev tega programa in izvedli program v 12 občinah Slovenije. Skupaj se ga je udeležilo 130 brezposelnih. V sedanji fazi poteka ta projekt kot eksperiment, saj bomo šele na osnovi prvih izkušenj in temeljite evalvacije tega programa lahko pripravili njegovo najprimernejšo vsebinsko in izvedbeno zasnovo. V tej fazi je program namenjen tistim brezposelnim, ki so v najslabšem položaju: so brez poklica ali imajo poklic, po katerem ni povpraševanja, so stari do 25 let ali nad 40 let, so brezposelni več kot eno leto in do sedaj še niso bili vključeni v noben ukrep aktivne politike zaposlovanja.

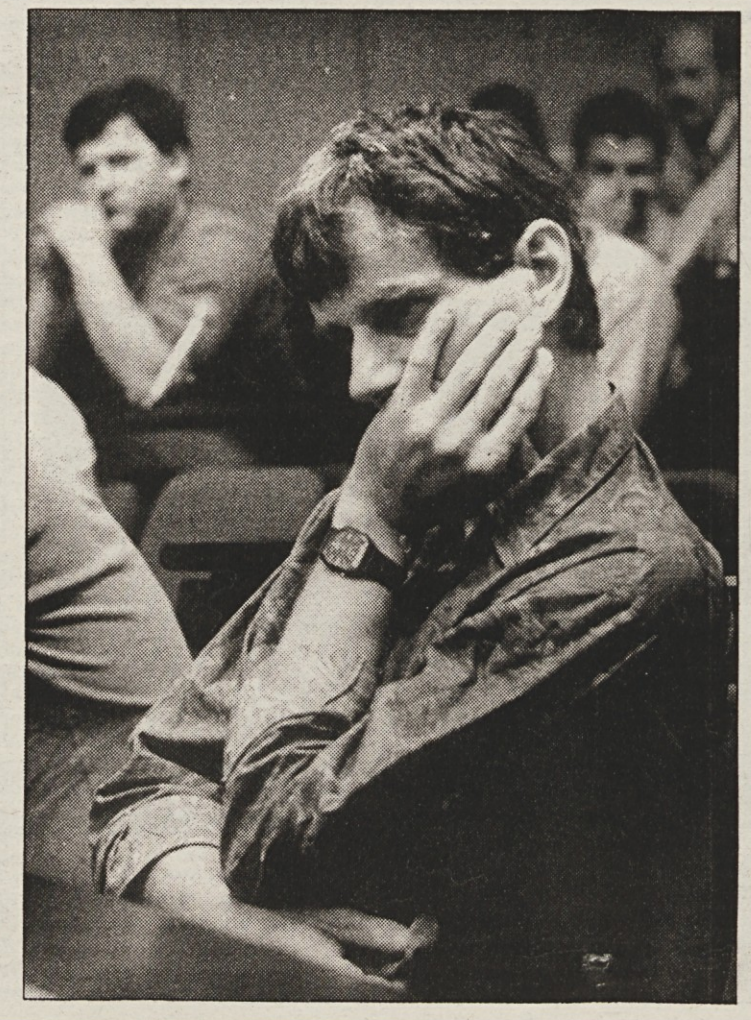

Podatki analize obstoječih programov izobraževanja brezposelnih kažejo, da v Sloveniji še nimamo programov, ki bi brezposelnim pomagali premagovati psihosocialne posledice. Te se pri brezposelnih več kot leto dni in z najslabšimi možnostmi na trgu dela poslabšujejo iz dneva v dan. Zato bomo takšnim vsebinam izobraževanja posebno pozornost namenjali tudi v bodoče ter poskušali zagotoviti, da bodo tudi takšni programi vključeni v nacionalno strategijo izobraževanja brezposelnih v Sloveniji. Vzporedno pa bomo še naprej namenjali posebno pozornost razvijanju svetovanja brezposelnim za izobraževanje ter ustreznega motiviranja za vključevanje v programe izobraževanja.

Tanja Vilič Klenovšek

JAVNA DELA NA VASI

V okviru izvajanja programa javnih del potekajo, čeprav so letos proračunska sredstva v ta namen dokaj okleščena, številni programi na področju turizma. Obseg javnih del v turizmu je enak kot lani. Programi javnih del v turizmu posegajo v ekološke, kmetijske, komunalne in številne druge dejavnosti. V 261 programih je vključeno 2.086 brezposelnih iz vseh slovenskih regij. To je skoraj polovica od 3.737 udeležencev, ki letos sodelujejo v javnih delih.

»Sodelovanje zavoda, Turistične zveze Slovenije, ministrstva za kmetijstvo, ministrstva za okolje in prostor, občin in drugih, ki so vključeni v izvajanje javnih del na področju turizma, je iz leta v leto uspešnejše – letos še posebej pri izvajanju programov javnih del v turizmu na vasi,« ocenjuje Milan Pavliha z republiškega zavoda za zaposlovanje. Zahtevnejši programi razvoja turizma potekajo na podeželju v celjski regiji. V polnem razmahu je razvoj primarnih in dodatnih dejavnosti na vasi v občinah Celje, Laško in Šentjur, celostni razvoj kraja Gorje pri Bledu, razvojni program za Bloke, krožna vinska cesta in kolesarska pot v Pesnici, organizacija popotniške tržnice v Murski Soboti, razvoj podeželja in obnova vasi v Mali Nedelji itd.

Mnogi programi javnih del so se že preoblikovali v razvojne programe kraja ali cele regije, zato bi bilo nujno skupno načrtovanje in sofinanciranje projektov pospeševanja in usposabljanja razvoja turizma na vasi. Različna ministrstva naj v te namene združijo sredstva. Tako so predlagali na nedavnem posvetu Možnosti razvoja turizma na vasi, ki je bil v Škofji Loki. Nujno je sodelovanje ministrstev pri zagotavljanju potrebnega startnega kapitala za uresničevanje posamičnih programov. Vzgojo in izobraževanje za turizem na vasi je treba vključiti v celoten program osnovne šole in ne le v strokovne šole. Poklicno usmerjanje in gospodarstvo morata priklicati v življenje pozabljene in že skoraj izumrle redke poklice, ki so tesno povezani s turizmom.

Razvoj Slovenije naj bi namreč temeljil predvsem na samoiniciativnost in podjetnosti posameznikov. V turizmu na vasi pa imamo za to velike primerjalne prednosti. V turizmu je nešteto ustvarjalnih možnosti za domače prebivalce. Odpirati se začno nova delovna mesta, ki v povezavi z drugimi gospodarskimi panogami sooblikujejo turistično podobo kraja.

M. F.

PODRAVJE DUŠI BREZPOSELNOST

Podravski sindikati zavračajo optimistične ocene Zavoda za zaposlovanje o zniževanju brezposelnosti na območju Maribora in sosednjih občin. Po analizi, ki so jo pred kratkim pripravili, se povpraševanje po delavcih sicer rahlo povečuje, a v večini primerov gre za zaposlovanje za določen čas. Zato ocenjujejo, da sedanje potrebe po delavcih še ne kažejo začetka oživljanja gospodarske dejavnosti. Brezoselnost ostaja še vedno osrednji problem Podravja.

Zaposlitvene možnosti težje zaposljivih (starejših delavcev, mladih, invalidov in tistih z neustrezno izobrazbo) so še vedno silno majhne. Prav tako so za lase privlečene optimistične napovedi o zmanjševanju števila brezposelnih. Iz raznih vzrokov je bilo iz registra brezposelnih v letu 1993 črtanih prek tisoč oseb. **V letošnjem letu je bilo iz registra brezposelnih črtanih 880 brezposelnih, število brezposelnih pa se je v istem času zmanjšalo za 630. To pomeni, da gre zmanjševanje brezposelnosti na rovaš črtanja iz evidence.** Svobodni sindikati Podravja zato na ravni države še vedno pogrešajo programe za zmanjševanje brezposelnosti, konkretne programe odpiranja novih delovnih mest in programe, ki bodo zagotovili socialno varnost težje zaposljivih delavcev.

Brezplačno kosilo za reveže v Mariboru.

Za 2 odstotka nižja brezposelnost

Ob koncu aprila letos je bilo v Sloveniji okrog 128.000 brezposelnih. Brezposelnost se je letos pri nas v primerjavi z lanskim decembrom zmanjšala za 6,1 odstotka, v Podravju pa le za dva odstotka in še to na rovaš znanega črtanja iz evidenc. Ob koncu maja je bilo v Podravju 30.952 brezposelnih, brezposelnost pa je že od lanskega decembra več kot 22-odstotna. Skratka, **brezposelnost se v Podravju bistveno počasneje zmanjšuje kot v Sloveniji. Še posebej zaskrbljujoč pa je podatek, da se zmanjšuje tudi število delovnih mest.**

Konec marca letos je bilo v Podravju približno 111.000 delovno aktivnih prebivalcev, kar je za odstotek oziroma nekaj več kot 1000 oseb manj kot decembra lani.

Brezposelnost je v letu 1993 je ob koncu leta 1992 vrtelo med 18 : 82, še leto poprej pa med 13 : 87. Drugače povedano: to je v letu 1991 pomenilo eno brezposelno osebo na nekoliko počasneje rasla. Brez dela je bilo 32.000 oseb. Stopnja brezposelnosti v Podravju je bila konec lanskega leta 22,2-odstotna (v Sloveniji pa 15,4). Med občinami v regiji ima največjo brezposelnost občina Lenart (27,2 odstotka) in Slovenska Bistrica (23 odstotkov).

Zelo se je poslabšalo razmerje med brezposelnimi in delovno aktivnimi prebivalci. Do konca leta 1993 je doseglo razmerje 22 : 78, medtem ko se skoraj sedem delovno aktivnih, leta 1992 eno brezposelno osebo na skoraj sedem delovno aktivnih, leta 1992 eno brezposelno osebo na približno štiri in pol zaposlene, ob koncu leta 1993 pa eno brezposelno osebo na še komaj tri in pol delovno aktivne prebivalce.

Delo na črno za preživetje

Brezposelnost se ne povečuje, ampak traja vse dlje. Skoraj 40 odstotkov brezposelnih čaka na novo zaposlitev eno do tri leta, od 3 do 5 let je prijavljenih 14 odstotkov, več kot 5 let pa je brez dela 6 odstotkov vseh brezposelnih.

Približno 42 odstotkov jih prejema denarno nadomestilo ali pomoč. Povprečno izplačano denarno nadomestilo skupaj z dodatki za družinske člane je v aprilu doseglo 44.949 tolarjev bruto oziroma 30.800 tolarjev neto, povprečna denarna pomoč pa neto 15.390 tolarjev. Veliko brezposelnih, še posebej tistih, ki ne prejemajo nobenih nadomestil, je prisiljenih delati na črno, če hočejo preživeti, delodajalci pa njihovo stisko izkoriščajo in jih slabše plačujejo.

Sedanji sistem posredovanja zaposlitev ni več ustrezen, ocenjujejo v sindikatih. Predvsem ni ustreznih podatkov o iskalcih zaposlitve.

Podravski sindikati pričakujejo od države take ukrepe na področju aktivne politike zaposlovanja, ki bodo zbliževali iskalce zaposlitve in delodajalce, ki iščejo delavce. Programi prekvalifikacij naj potekajo za določen poklic, za določenega delodajalca, ne pa za izobraževanje na zalogo. Spodbujati bi morali prezaposlitev brezposelnih v dejavnosti gradbeništva, tekstila in gostinstva, kjer se obeta povpraševanje po delavcih. Zvezi svobodnih sindikatov pa podravski sindikati polagajo na srce, naj se čimprej povežejo z izobraževalnimi ustanovami in pospešijo odpravljanje strukturnih neskladij med ponudbo in povpraševanjem po delavcih. Strukturna neskladja postajajo vedno večja cokla na področju zaposlovanja.

Marija Frančeškin

Pomoč brezposelnim

Po najnovejših podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje je letošnji mesec maj že peti mesec zapored, ko brezposelnost pri nas pada, in to prvič v zadnjih petih letih. Ob koncu maja je bilo v Sloveniji točno 125.029 registriranih brezposelnih oseb, lani decembra pa dobrih 137.000.

Že naslednji mesec napovedujejo ponovno, a bolj umirjeno rast brezposelnosti. Za junij tako napovedujejo nekaj več kot 126.000 brezposelnih, avgusta 131.000, septembra 134.000, ob koncu leta pa okrog 140.000 brezposelnih. Brezposelnost bo porasla predvsem zaradi mladih, ki so končali šole, a ne bodo dobili dela.

V zadnjih nekaj mesecih stagnira število zaposlenih, narašča pa število dolgotrajno brezposelnih. Ob koncu maja je bilo med tistimi brez dela več kot 59 odstotkov dolgotrajno brezposelnih oseb!

V letošnjem letu so bili v dveh različnih zakonih sprejeti posebni ukrepi, ki naj bi pospeševali zaposlovanje ravno tistih, ki najtežje dobijo delo, to so mladi brez delovnih izkušenj, dolgotrajno brezposelni in starejši. Tako je po spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti Republiški zavod za zaposlovanje dolžan vračati prispevke delodajalcem, če zaposlijo iskalca prve zaposlitve ali osebo, ki je neprekinjeno prijavljena več kot dve leti pri zavodu za zaposlovanje. Prva povračila prispevkov delodajalcem bodo zaradi pomanjkanja denarja in kadrov začeli organizacijam nakazovati šele konec julija, čeprav zakon velja že od 14. januarja.

V drugi polovici junija so na zavodu za zaposlovanje začeli sklepati pogodbe tudi o refundiranju prispevkov delodajalcem, če zaposlijo brezposelno osebo, ki je upravičena do denarnega nadomestila ali denarne pomoči. V tem primeru gre za uresničevanje zakona o pogojih za refundiranje prispevkov, ki ga je državni zbor sprejel aprila letos. Prispevke bodo refundirali od uveljavitve zakona, to je od 19. aprila dalje. S tem ukrepom bodo za delodajalce postali zanimivi predvsem starejši delavci, ki so že dlje časa brez dela.

M. F.

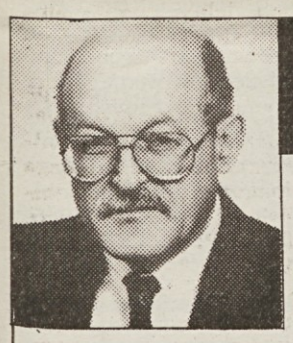

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Tudi v vodo obuti

V tistih starih časih, ko je bila Ljubljanica še čista, smo se kopali na Špici. Ob bregu sem stopil na tla oziroma na dno reke. Nekaj me je zaščemelo na podplatu desne noge. Nisem sicer omedlel, pa ni dosti manjkalo. Iz podplata ob mezincu je lila kri. Stopil sem na razbito steklenico. Brazgotino imam še danes. Zato sem še vedno zaskrbljen, kadar vidim na plaži razbite steklenice ali konzerve. Sam pa hodim po plaži vedno obut. Pa niso po dnu rek ali morskem dnu nevarni samo ostanki steklenic. Tudi morski ježki nam delajo skrbi in prav težko jih je odstraniti.

Zdravniki smo vedno priporočali hojo z bosimi podplati. Še posebej tistim, ki so imeli ploske noge ali točneje podplate. V starih časih smo rekli, da ima tisti s ploskimi nogami platfus. In otroci smo zmerjali one s ploskimi podplati, da so platfusarji. No in ravno tem smo zdravniki priporočali, naj hodijo bosi. Seve si nikoli nisem predstavljal, kakšna je hoja po sveže požeti njivi pšenice. Zdrava je ta hoja bila. Tudi boleča.

Danes imamo na razpolago celo vrsto raznih obutev – od adidask, kot jih imenujemo, do takih ali dugačnih plastičnih copat. Moderni kriki. Moda takšna ali dugačna. Glavno je, da varuje podplate in prste pred poškodbami. Da nas varuje pred kamenjem, tujki, steklovino, zarjavelimi žeblji in konec koncev pred žuželkami in celo pred kačami.

Za hojo po morskem ali pa tudi po rečnem bregu bom vedno priporočil obutev. Če se bomo poskušali, kako znamo premagovati skale na skaloviti obali, kako znamo skočiti čez razpoko nad morsko obalo, je vedno bolj varno in zdravo, da imamo obute celo copate ali čevlje, ki varujejo gleženj.

Včasih si varujemo podplate pred nevarnimi ali še bolje zoprnimi morskimi ježki kar s plavutkami. Te imajo navadno zato debel podplat. Šele ko si natančno ogledujemo podplat, ugotovimo, kolikokrat smo podrsali po ježku z gumo. Na vsak način bolje, kot če bi to naredili z boso nogo.

Zelo enostavna obutev so plastični copati. Trden in debel podplat. Na gležnju in med prsti le tanki pasovi. Voda lahko hitro odteče. Primož me je opozoril, da so ga v otroških letih taki nerodni copati vedno ožulili. Včasih celo do krvi. Sponka je bila kovinska. Copati niso ravno dolgo trajali zaradi kovinske sponke, ki je pogosto zarjavela. Sedaj ko ima Primož svojega dojenčka, mu bo kupil copatke, ki bodo imeli plastično sponko. Verjetno pa še krajšo življenjsko dobo.

Zelo moderne so bile pred časom japonke. Zelo enostavno si jih nataknil. Še hitreje so padle z noge. Še hitreje so zdrsnile in si se potolkel ali pa stopil na tujek.

Včasi opazujem ob morju »fine dame« z visokimi petkami. Visoke pete so tako ali tako manj zdrave kot nizke. Za plažo (razen za tisto italijansko, kjer so kilometri peska ali pa morda celo betona) niso primerni. Če pa vas pot zanese med jahte, boste prav gotovo opazili, da so visoke pete ženskih čevljev naravnost prepovedane.

Deskarji so navadno izredno dobro opremljeni. Tudi njihova obutev je primerna. Copati pokrivajo gleženj. So torej visoki in dobro ščitijo enega najobčutljivejših sklepov noge – gleženj. Podplati so močni in če deskar pade v vodo (kar se zgodi pogosto) in se dotakne morskega dna (kar se zgodi mnogo redkeje), ne stopi na ježka. Tudi nevarnost, da bi se podrgnil ob ostre skale je veliko manjša.

PREZGODNJI OPTIMIZEM

Optimistične napovedi ob rahlem zmanjševanju števila brezposelnih v Sloveniji – vsaj kar se tiče Podravja – niso resnične, saj se je doslej število brezposelnih zmanjšalo zlasti na račun tistih, ki so jih črtali iz evidenc brezposelnih, in ne na račun tistih, ki so našli zaposlitev. To so med drugim poudarili na seji sveta območne organizacije ZSSS za Podravje, na kateri so osrednjo pozornost namenili problemom brezposelnosti v regiji.

Natančne podatke o številu brezposelnih, teh je bilo aprila v Podravju 31.275 (brezposelnost je 22,3-odstotna), je predstavila **Marija Erakovič.**

Tudi predsednica sveta območne organizacije ZSSS za Podravje **Metka Roksandič** je poudarila, da se problemi brezposelnosti v regiji v zadnjem času zaostrujejo. **V juniju je bil uveden stečaj v lenarškem Capriceu, v dveh družbah koncerna TVT, kmalu pa bo moral v stečaj tudi ormoški Optiplast. Tudi v Elektrokovini se je zmanjšalo število zaposlenih. Odprto je vprašanje Špadtransa, presežne delavce pabodo ugotavljali v MTT-ju v Melju in še nekaterih podjetjih. Nič ne kaže, da bi v Podravju v tem letu lahko prišlo do kakšnega gospodarskega oživljanja, zato so ukrepi države za blažitev problemov brezposelnosti nujni.**

Werner Petek je v razpravi opozoril na probleme zaposlovanje »na črno«, ki jih še posebej občutijo v trgovini in gostinstvu. Vendar nič ne kaže, da se država namerava s tem problemom spopasti. **Erih Šerbec** se je zavzel za to, **da bi delavci, obrtniki, podjetniki in kmetje imeli ločene sklade za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje ter za zavarovanje za čas brezposelnosti, saj delavci sedaj največ prispevajo v skupno vrečo. Franci Bratuša** pa je menil, da se je treba upreti centralizaciji v Sloveniji, ki prinaša Ljubljani nova delovna mesta, medtem ko se število delovnih mest v večini občin zmanjšuje. **Franci Toš** pa je opozoril, da država nenehno poskuša brezposelnim zmanjševati pravice iz njihovega zavarovanja za čas brezposelnosti. Zato so brezposelni dandanes pri nas že popolnoma brezpravni, kar je nedopustno.

Razpravo so sklenili s sprejetjem zahteve, da se mora država z ukrepi aktivne politike zaposlovanja mnogo bolj kakor doslej spopasti s problemom brezposelnosti, enim osrednjih problemov v Sloveniji in še zlasti v Podravju.

Tomaž Kšela

BEDA V SLIKI

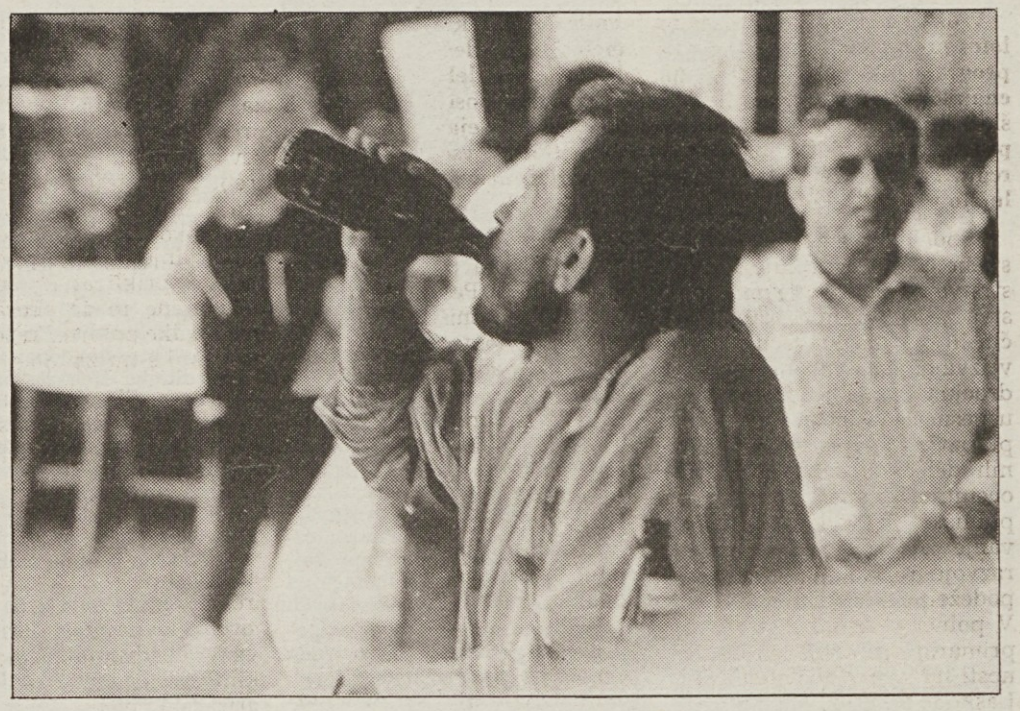

Naj skrb steče po grlu.

Slika: Sašo Bernardi

Proslave, ognjemeti, programi in davkarija

Šolsko leto se je izteklo in vse bolj smo v znamenju časa, ki ga Ljubljanski festival upodablja s sloganom: Ko se prične poletje, se prižgo luči poletnega festivala.

Tako smo na začetku poletja uspeli zvedeti, kako je ministrstvo za kulturo sklenilo razdeliti denar v letu, ki se je v času, ko boste to brali, že prevesilo v drugo polovico. Kako prijetno je gospodariti, ko devet mesecev ne veš, kje si (programe je treba prijaviti oktobra in potem lahko šest mesecev ali drugo polovico leta veš, kje si, v mesecih od julija do decembra so še dopusti pa hkrati tudi prijave programa za naslednje leto), vedo le izkušeni gospodarstveniki.

Za kulturnike je to vse skupaj v resnici božja volja. Kako se v takšnih razmerah opredeljevati do programov v tujini, ki bi v povezovanju s svetom morali priti tudi k nam ali pa kaj našega predstaviti na tujem, pa po vseh podpisanih sporazumih o kulturnem sodelovanju s tujino in mnogih potovanjih Lojzeta Peterleta po svetu človek tudi ne ve.

Zato je obetavna obljuba, da bo menda letos zadnjič tako, ko diši še po samoupravnem in interesnem, kar je slovenske kulturnike prignalo v položaj, da so od vlade terjali znatno več sredstev, kot jih je na voljo in sta celo dve strokovni komisiji odrekli svoj blagoslov razmeram, kakršne smo doživeli.

Po novem letu bo vse drugače! Seveda, če bomo imeli krovni zakon slovenske kulture in če se bo kdo spomnil, da se moraš s tujino pogovarjati vsaj za dve sezoni vnaprej. Sicer ostaneš pri domačnosti slovenskih logov in dobrohotnosti države, ki v tem trenutku še ne ve čisto jasno, kako se bo državno-upravno-lokalno preuredila.

Samo iz tega vedenja lahko raste kakovostna državna, lokalna, institucionalna in društvena kulturna politika. Ker pa tega ni, se bo dogajalo tudi v prihodnje, da nam bodo spretni menedžerji za proslavo dneva državnosti v času, ko sosedi Italijani odpirajo vprašanje medsebojnih meja in mečejo polena pod noge našim prizadevanjem za vključitev v evropske integracije, pripravljali osamosvojitvene proslave v osvobojeni Primorski z Verdijevimi arijami, slovensko glasbeno samobitnost pa pošiljali za zapeček. Prihodnjič bomo na Štajerskem konec junija za praznik poslušali Straussove valčke in ob desetletnici se bo kdo spomnil, da bi morda proslavili v Šentvidu, kjer se zbere toliko domačih pevcev za svoj praznik.

Vmes bomo gledali osladne in slabo prirejene holywoodske spektakle ob obletnicah mest in na gledaliških festivalih, obenem pa spoznavali, da naše samobitnosti zares ni več kot za R + 3. Ob prvi obletnici mi je kolega, tržaški Slovenec, dejal: »Čestitam za samostojnost, ampak sedaj boste vsaka štiri leta morali kot davkoplačevalci politični smetani plačati tisto, kar ste prej v štiridesetih letih eni sami politični eliti.«

Afere, scenopisi proslav in pogoltnost države, ki je večja kot v preteklosti, ga po mojem mnenju potrjujejo. Hvala politiki in bogu, da pride čas kislih kumaric in dopustov.

Potem pa znova. Kulturniki bomo pripravili programe za leto 1995 in čakali na dan osamosvojitve, da bi izvedeli, kaj v letu smejo pripraviti, kaj pa je stvar naše dobrohotnosti, dobre volje, sposobnosti in globine naših žepov ter denarnic. Vmes pa bodo proslave, ognjemeti in davkarija ter seveda afere.

Milan Bratec

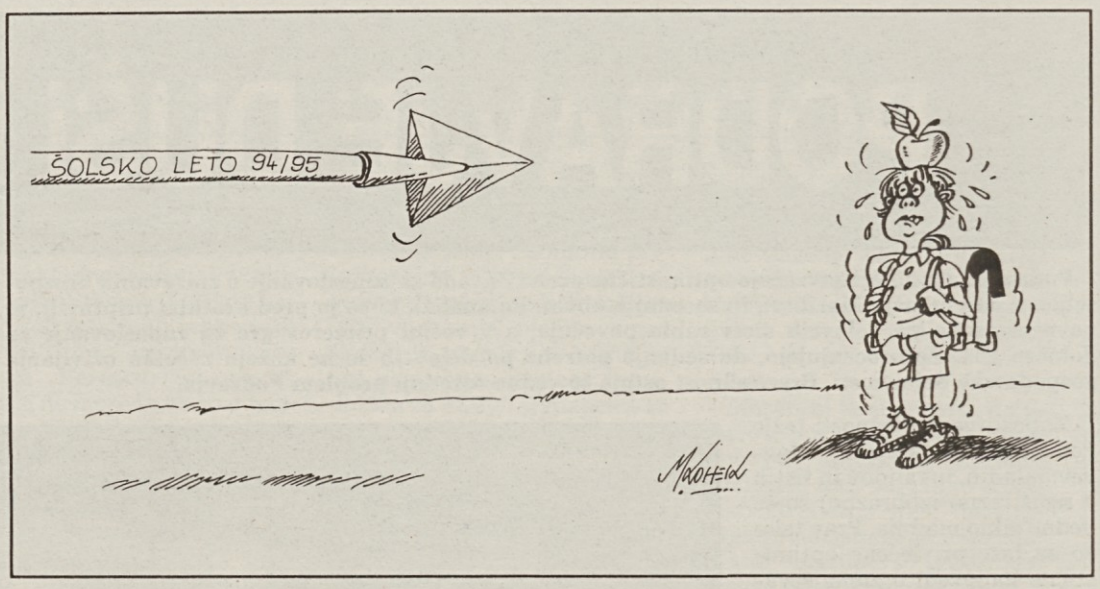

Na Bledu mednarodna konferenca ILSCAE o izobraževanju odraslih

Učenje odraslih in moč

Na Bledu poteka osma mednarodna konferenca o izobraževanju odraslih na temo »učenje odraslih in moč«. Konferenco v sodelovanju z Andragoškim centrom Republike Slovenije organizira ILSCAE – Mednarodna liga za družbeno angažiranje pri izobraževanju odraslih.

Osemnajstim tujim udeležencem iz Anglije, Severne Irske, Švedske, Švice, Poljske, Čila, Kostarike, Filipinov in Somalije ter domačim udeležencem bodo na konferenci spregovorili številni slovenski in tuji strokovnjaki, s predavanjem o aktualnem položaju na tem področju v Sloveniji pa je že sodelovala tudi dosedanja ministrica za delo, družino in socialne zadeve Jožica Puhar.

Delo na konferenci je razdeljeno v štiri programske sklope, namenjena pa je razpravam in diskusijam o vprašanju položaja žensk v družbi, narodnosti oziroma etničnim skupinam, beguncem, nacionalizmu, ekonomski moči, državljanstvu, civilni družbi in prostovoljnim organizacijam.

Prvi tematski sklop so delovno poimenovali kar spol, gre pa za obravnavo položaja žensk v različnih okoljih. Ukvarjajo se z vprašanjem pravnega položaja žensk, njihovim vsakodnevnim življenjem in demokratizacijo odnosov v ožjem okolju, z izobraževalnimi programi, ki so namenjeni predvsem ženski populaciji. Odprli so tudi vprašanje ženske kulturne identitete in vloge ženske v ekonomskem in družbenem razvoju v različnih državah.

Druga tema je namenjena vsebinam, kot so »rase«, sestava po narodnosti, begunci in nacionalizem. V tem okviru jih zanima kulturna identiteta naroda, manjšin, imigrantov in beguncev, vloga izobraževanja odraslih pri tem in vloga »učitelja«. Zanimiva je bila izmenjava izkušenj konkretnih izobraževalnih oblik in programov za begunce.

V tretjem programskem sklopu so se posvetili vprašanjem odvisnosti in povezanosti ekonomske moči države s položajem izobraževanja in usposabljanja. Skušali so ugotoviti, kakšen je relativni položaj izobraževanja in usposabljanja za ekonomski razvoj države in za posameznika, ki ima privatne ekonomske interese, ter povezanost med njima. V ta sklop so vključili tudi odnos do dela, zaposlitve in do pojavov drugačne delitve dela.

Končno so se na konferenci ukvarjali tudi s pojmom in vsebino civilne družbe. Zanimala jih je vloga in prispevek političnega izobraževanja odraslih v demokratizaciji družbe in praktični primeri, kjer je odraslim dana možnost demokratične kontrole. Pri tem so se omejili predvsem na izobraževalne procese za odrasle. Obravnavali so še prostovoljske organizacije in vlogo izobraževanja odraslih v njih ter vlogo države in drugih organizacij, ki izpeljujejo različne programe, pri izobraževanju odraslih.

Udeleženci se bodo seznanili tudi z nekaterimi konkretnimi projekti v Sloveniji ter jih obiskali. Domači strokovnjaki pa bodo s predstavitvami in sodelovanjem v diskusijah popestrili konferenco in udeležencem pomagali sestaviti »mozaik« Slovenije danes z vidika položaja žensk, narodnosti, državljanstva, civilne družbe in drugih.

I. Ž.

Jaka Matičič, gostilničar, ki je pregnal nedeljsko mrtvilo v Ljubljani

Enkrat bo pri nas koncertirala Filharmonija

Če si se v Ljubljani včasih dogovoril za zmenek ali pa če si hotel srečati prijatelje in znance, je bilo to gotovo na poti med Figovcem in Pošto. In poleti si na vrtu pri Figovcu v hladu ob pivu srečal prav vse tiste, ki si jih pogrešal. Pa se je spremenilo. Figovčev vrt se je nenehno manjšal, se umikal parkiranim avtomobilom, družabno težišče Ljubljane se je preselilo v stari del mesta in še kam. V zadnjem letu pa se je pri Figovcu spet vse spremenilo. Ploščad je lepo prenovljena, vrt postaja spet dostojno in priljubljeno shajališče, tudi pihalno godbo in še kaj lahko poslušate v hladu Figovčevega vrta. In prav o tem »še kaj« smo se pogovarjali z Jakom Matičičem, ki skupaj z Borutom Dularjem upravlja lokal.

Od nekdaj sem prepričan, da gresta gostinstvo in kultura skupaj. Ko sva s kolegom prevzela Gostilno Figovec, sem razmišljal, kako bi si zamislil kulturni projekt, in bolj ko sem razmišljal, bolj se mi je zdelo, da se je v lokalu v tem koncu Ljubljane treba povrniti k starim šegam, ki so vladale v ljubljanski zgodovini.

– In kaj naj bi to konkretno pomenilo?

Najprej smo prišli do nedeljskih promenadnih koncertov. Ti so v zgodovini Ljubljane imeli ugledno mesto, poglejte pa danes nedeljsko Ljubljano in mrtvilo na ulicah, da te je skoraj strah. Najprej smo se obrnili na mestno zvezo kulturnih organizacij in tam so nam pomagali z nasveti, zdaj imamo to že toliko napeljano, da zmoremo sami. Začeli smo konec maja in zdaj že lahko rečemo, da so nastopi folklore in pihalnih godb pomembno oživili mestni utrip.

– Vendar niste ostali samo pri nedeljah.

Na osnovi nedeljski izkušenj smo se odločili še za četrtkove in petkove programe. Spet smo izhajali iz ljubljanske in slovenske zgodovine in se odločili za narodnozabavno glasbo, ki je na Slovenskem avtohtona in pristna, pa je zanjo značilno, da v mestu nima pravih možnosti, čeprav ima dovolj poslušalcev in občudovalcev. Pri tem smo s pomočjo kasetne produkcije RTV Ljubljana naredili izbor ansamblov, ki zvečer koncertirajo v narodnih nošah, kar je zlasti za obiskovalce iz tujine zelo zanimivo.

– Urejena ploščad poleti in ob lepem vremenu omogoča takšne prireditve, notranji prostori pa najbrž zahtevajo kaj bolj komornega?

Ob tem, kar sem omenil, pripravljamo na prostem še folklorne nastope, občasno bo nastopala alternativna lutkovna skupina ma-

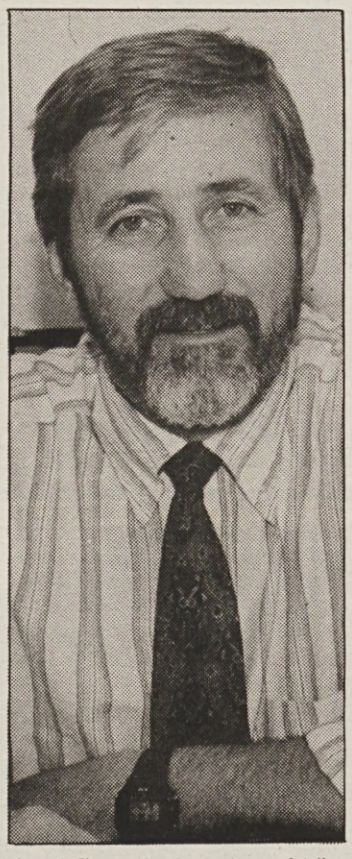

rionet Conecticon, za jesenski čas pa moramo seveda računati z notranjimi prostori, ki pa so majhni. V restavraciji nameravamo pripravljati večere z igralci, monodrame, kakšen kabaret.

– Menda je s tem povezana še ena vaša želja v zvezi s prostori?

Da, prostor pred lokalom, celotna ploščad je primerno preurejena – preureditev je financirala Ljubljana, vse kar je na ploščadi postavljeno pa mi – sedaj pa postaja naša pobožna želja zasteklen zimski vrt pred vhodom v lokal. Tu bodo imeli zadnjo besedo urbanisti, za nas pa bo to pomenilo veliko boljše pogoje za delo in seveda večjo rentabilnost lokala.

– S prireditvami na vaši ploščadi ste tudi nekoliko premaknili težišče prireditev, ki se je prestavilo v staro Ljubljano. Gre za konkurenco?

Mislim, da lahko delamo v sožitju. Tudi iz društva za oživljanje kulturne podobe starega mestnega jedra imamo pomoč in nasvete in ni izključeno, da bodo tudi oni prihodnje leto kako prireditev pripravili pri nas.

– Ali se kulturnih programov pri vas lotevate ljubiteljsko ali gre za komercialni interes?

Poglejte, prireditve financiramo sami, torej gre za komercialo, toda zaupati vam moram, da zaenkrat šele rinemo proti pozitivni ničli. Dolgoročno se nam bo to gotovo obrestovalo, upam pa, da bo mesto ta naš prispevek tudi ustrezno ovrednotilo.

– Na kakšen način?

Morda nam za ploščad ne bo treba plačevati tolikšne najemnine ali pa kako drugače. Poglejte, ob nedeljah, ko Ljubljana spi in je neskončno dolgočasna, pri nas turisti slikajo folklorne nastope v centru mesta. Ne gre samo za njihovo zadovoljstvo, že precej fotografij in reportaž je bilo objavljenih v tujem časopisju, zlasti v bližnji Italiji, in tako gotovo prispevamo h glasu o Ljubljani in Sloveniji.

– Ob pivu in drugi pijači pa ponujate tudi kulinarično kulturo.

Da, del ploščadi je namenjen klasični postrežbi, kjer posebno pozornost namenjamo pripravi in izbiri hrane. Ob tradicionalnem konjskem mesu in jedeh iz njega smo predstavili tudi hrano vseh slovenskih pokrajin in nekatere eksotične kuhinje. Pri tem bomo vztrajali in še kaj dodali in obogatili jedilnike. Del vrta bo deloval tudi pozimi, kjer bodo v nadgrajenem pultu na voljo topli napitki, tudi kuhano pivo in pivske klobase. Načrtov pa je še veliko, na primer, da bi pri nas v parku pozimi vzletal balon, pa še vrsta drugih stvari.

– Kakšna želja je morda posebej velika?

Moja velika želja je, da bi nekoč pri nas koncertirala slovenska filharmonija. Zaenkrat je še želja, prepričan pa sem, da jo bomo enkrat uresničili.

Igor Žitnik

BOGAT TEDEN Z LITERARNIMI NAGRADAMI

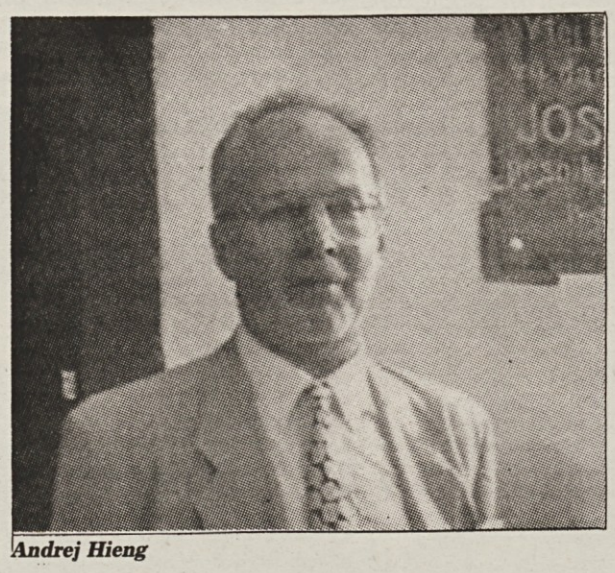

Andrej Hieng

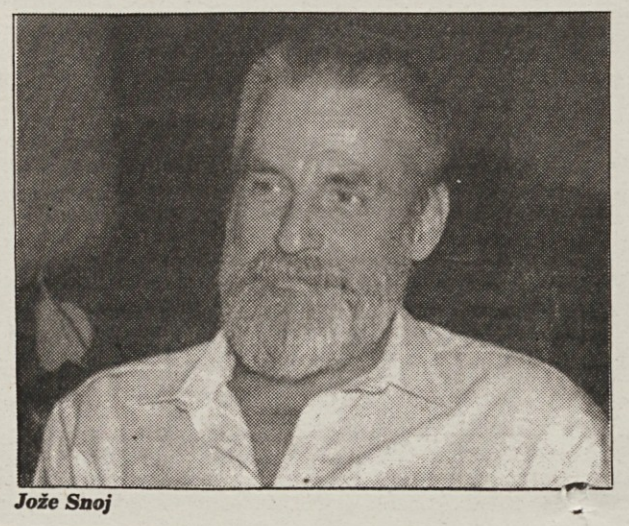

Jože Snoj

Prejšnji teden je bil izjemno bogat z nagradami za slovenske književnike. Kar dva dnevnika slovenskega glavnega mesta sta podelila svoji (morda tudi po razvpiti Slejkovi zamisli) kar bogati in ugledni literarni nagradi. Na Muljavi je dnevnik Delo skupaj z društvom Slovenskih pisateljev na kresni večer podelil nagrado Kresnik 1994 za najboljši slovenski roman, izdan v lanskem letu, na slovesni podelitvi v Volčjem Gradu na Krasu, na domačiji pokojnega pisatelja Marjana Rožanca, pa sta časopis Dnevnik in založba Mihelač podelila po pokojniku imenovano nagrado za esejistiko.

Najprej h Kresniku. Žirija, pod vodstvom Aleksandra Zorna, je med petintridesetimi izvirnimi romani, izdanimi v letu 1993, najprej izbrala pet finalistov. V ožji izbor je uvrstila romane Pes iz Atlantide Mateta Dolenca, Posmehljivo poželenje Draga Jančarja, Vzemljohod Lojzeta Kovačiča in Zrno od frmentona Marjana Tomšiča. In seveda kasnejšega nagrajenca Andreja Hienga z romanom Čudežni Feliks. Poleg časti je nagrajenec dobil tudi 10.000 nemških mark. Podelitev nagrade Kresnik je spremljal bogat strokovni in zabavni program. Ta je iz podeljevanja nagrade napravil spektakel, ki ga je kljub svetovnemu nogometnemu prvenstvu posredovala tudi televizija.

Druga podelitev je bila nekoliko bolj komorna, kakršna je najbrž v literaturi tudi vloga eseja. Žirija pod vodstvom Jaroslava Skrušnyja je med devetimi knjigami esejev, ki so jih na razpis poslali slovenski založniki, nagradila delo Jožeta Snoja, esejistično zbirko Med besedo in Bogom.

1942: GRAD GORI, GROF BEŽI
1994: NADŠKOF ŠUŠTAR VRNITEV BLAGOSLOVI

Škandal na Otočcu

Dolenjska se te dni hihita nad škandalom, ki se je pripetil kresnega večera, 23. junija na Otočcu, kjer je slovenski metropolit, nadškof Šuštar blagoslovil poroko hčerke grofa Margherija in srečno vrnitev družine na Otočec. Tembolj, ker so Dolenjci pred tem v Dolenjskem listu lahko prebrali, da zahteva Margheri nazaj grad Otočec, in še zlasti zato, ker je bil članek opremljen s sliko grofa Margherija v družbi s Francem Jurečičem. Ta je samega sebe preimenoval v Valta in ga tamkašnja javnost pozna predvsem po umoru lastnice gradu Gracarjev turn, zaradi katerega naj bi prestajal 15-letno zaporno kazen. Pravimo, naj bi, saj se Jurečič med domnevnim prestajanjem kazni bolj uveljavlja kot heraldični, genealoški in veksiloški strokovnjak, kar potrjuje tudi njegova funkcija predsednika društva Slovenski ščit. Grof de Vilavicencio-Margheri pa je podpredsednik tega društva, kar naj bi bil menda razlog za omenjeni skupni posnetek.

Če podrobnosti tega (za naše čase in običaje) nenavadnega kresnega dogodka na Otočcu prepustimo pozornim peresom rumenega tiska, nas bo bolj zanimalo, kam na Otočec naj bi se »srečno vrnila družina«, ki je dobila blagoslov nadškova dr. Alojzija Šuštarja. Grof Margheri je namreč nemški upokojenec, ki je leta 1942, ko je imel 11 let, skupaj z družino zapustil Otočec in se umaknil v nemški rajh v Brežice. Po njegovi izjavi za Studio D menda zato, ker so bili okoli Otočca partizani. Iz Brežic se je potem družina maja leta 1945 z nemško vojsko umaknila na Dunaj. Sin zadnjega lastnika gradu na Otočcu, ki so ga partizani med vojno zažgali, je potem nekaj časa živel v Frankfurtu, zadnjih 20 let pa živi v Hamburgu, kjer je delal v Lufthansi.

Grof zahteva grad Otočec

Po logiki stvari in po denacionalizacijskem zahtevku za vrnitev otoškega gradu naj bi se torej »družina srečno vrnila« na grad Otočec. Popotni blagoslov pa je v tamkajšnji cerkvi v nemškem jeziku izrekel nadškof Šuštar. Kakšne so možnosti, da bi beseda tudi meso postala?

Formalno nobenih, toda... V tej zmedeni državi, ki še vedno težko loči med stranko in državno upravo, katere uradniki se prodajajo za nekaj deset tisoč (stanovanjskih in drugih) mark, se lahko zgodi prav vse. O tem več kot zgovorno priča zgodba o državljanstvu, ki ga je slovenska država podelila **Carlu grofu Villavicencio-Margheriju markizu de Alcantara del Cuervo.** Ministrstvo za notranje zadeve je namreč Margheriju dvakrat zavrnilo prošnjo za dodelitev slovenskega državljanstva, tretjič pa je njegovi prošnji vendarle ugodilo. Seveda se bo vsakdo pri zdravi pameti vprašal, kakšni razlogi so na ministrstvu prevladovali pri prvih dveh odločitvah in kakšni pri tretji. Dnevnik se je kar naravnost vprašal, kdo je bil boter tej (tretji in ugodni) odločitvi.

Na vprašanje je reagiralo ministrstvo za notranje zadeve in pojasnilo, da je »gospod grof za pridobitev slovenskega državljanstva zaprosil po izredni naturalizaciji, za kar je potrebno mnenje vlade Republike Slovenije. Pri tretjem presojanju razlogov za obstoj državnega interesa je dala vlada pozitivno mnenje zaradi priporočil ustreznih resorjev **(ministrstev za kulturo, promet in zveze in zunanje zadeve)«.**

Nas zanimajo seveda prav ti razlogi, ki so slovensko vlado letos februarja prepričali, da je uporabila 13. člen zakona o državljanstvu, po katerem »oseba lahko pridobi državljanstvo z izredno naturalizacijo, če to koristi državi zaradi znanstvenih, gospodarskih, kulturnih, nacionalnih ali podobnih razlogov«, in na podlagi katerega je ministrstvo za notranje zadeve Margheriju podelilo slovensko državljanstvo. V telefonskem pogovoru s **Slavkom Debelakom,** direktorjem uprave za upravnopravne zadeve na notranjem ministrstvu pa smo zvedeli le to, da je ministrstvo glede tega že odgovorilo v Dnevniku in da ne misli zadeve več dodatno pojasnjevati. Tudi v primeru, če podpisani ne bi bil zadovoljen z razlago.

Podobne sreče smo bili na kulturnem ministrstvu, kjer nam zaradi odsotnosti pristojnega uradnika ni uspelo zvedeti za konkretne koristi, ki jih je država

Slovenija imela od Margherija, zaradi katerih je ministrstvo za kulturo vladi priporočilo podelitev državljanstva za »otoškega grofa«. Seveda s tem ta del zgodbe še zdaleč ni sklenjen, saj vse skupaj diši po spretni manipulaciji, ki ji je hote ali nehote nasedel celo kulturni minister **Sergej Pelhan.**

Zveza – Pelhan?!

Cilj te manipulacije pa je na dlani. Margheri je očitno ocenil, da potrebuje državljanstvo kot pogoj za ugodno rešen denacionalizacijski zahtevek za vrnitev gradu Otočec, ki ga je obnovila in mu dala sedanjo podobo novomeška Krka in ki naj bi bil po nekaterih ocenah zgolj kot objekt vreden štiri milijone DEM. Mimogrede povejmo, da je Margheri vložil denacionalizacijski zahtevek, ko še ni bil slovenski državljan in da je ta prav te dni z novomeške občine priromal na ministrstvo za kulturo, ki naj bi bilo pristojno – grad je kulturni spomenik – za njegovo reševanje. Kot smo zvedeli na kulturnem ministrstvu, o njem za zdaj še niso rekli nobene. To pa grofa Carla seveda prav nič ne moti, da ne bi še vnaprej razglašal, kako bo grad v vsakem primeru dobil nazaj, saj da ima v Ljubljani odlične zveze, ki mu bodo omogočile pospešitev postopka. V tej zvezi poleg ljudi iz krščanskodemokratske stranke pogosto omenja prav kulturnega ministra Pelhana.

Seveda bi takšne podatke v našem pisanju mirno lahko zanemarili, če nam dosedanje izkušnje ne bi govorile, da so takšne ali drugačne zveze pogosto močnejše od zakona, kar seveda po svoje govori o pravnosti slovenske države.

Ministrstvo za notranje zadeve je namreč v omenjenem odgovoru v Dnevniku črno na belem zapisalo, da sicer ni pristojno za razlago zakona o denacionalizaciji, vendar je kljub temu pojasnilo, da je do **»denacionalizacije upravičena le oseba, ki je bila v času, ko ji je bilo premoženje podržavljeno, jugoslovanski državljan in ji je bilo po 9. maju 1945 oziroma 15. septembru 1947 to državljanstvo priznano z zakonom ali mednarodno pogodbo«.** Analogno temu na ministrstvu za notranje zadeve poudarjajo, da »torej do denacionaizacije ne more biti upravičen nekdo, ki je pridobil državljanstvo po datumu, ko mu je bilo premoženje podržavljeno«. Hoteli so torej reči, da **grof Margheri ni upravičen do denacionalizacije.** Že, že, kaj pa v tem kontekstu pomeni Šuštarjev »blagoslov za srečno vrnitev družine Margheri na Otočec«? In to še v nemščini!!! Ali ne živimo v časih, ko »božja« volja pogosto dobiva tudi posvetno-državna obeležja? Na dokončne odgovore na naša vprašanja bo seveda treba še malce počakati. Že zdaj pa je moč reči, da je zgodovinski recidiv, ki se je zgodil na Otočcu in ga zakonodaje dežel, po katerih se najraje zgledujemo, v farsični pojavni obliki prepovedujejo, zelo jasno označil utrip posameznih (političnih) krogov v Sloveniji, kar še zlasti velja za katoliško cerkev.

Ivo Kuljaj

Mister X

Kolikšna je diskontna cena slovenskih politikov? Pravzaprav njihovega pisarjenja, s katerim so osrečili slovensko javnost?

Kakor se pri neizterljivih dolgovih njihova cena zniža, tako je tudi založnik Mihelač ustrezno znižal ceno knjig, ki se jih težko proda.

Samo še 40 % originalne cene dosegajo knjige Andreja Capudra (SKD) in Cirila Zlobca (eks-SZDL in ZKS). 50 % originalne cene dosegajo knjige Dimitrija Rupla (eks-ZKS, eks-SDZ, eks-DS in sedaj L+DS) in Franceta Bučarja (eks-isto kot Rupsi). Še najbolje se držita Ciril Ribičič (75 % cene) in Viktor Blažič (100 % cene).

Toliko, da se ve. Tržišče je najbolj zanesljiv sodnik.

X – 25

Sindikati postajajo »falotje«?

Piše: Pavle Čelik

Tako rekoč neposredno po izvolitvi v državnem zboru se je začel novi notranji minister na veliko pogovarjati s časnikarji. Hitel je dokazovati, da obvlada področje, ki mu načeluje. Bralec je skoraj dobil občutek, da gre za policista po karieri. Prav ta izražena zgovornost mi dopušča, da za oceno skladnosti njegovih besed in dejanj ne počakam sto dni, marveč to storim sproti.

Najprej o strankarstvu v policiji. Dejal je, da se ga bo čimbolj izogibal. Naneslo pa je tako, da se je moral že tretjega dne preleviti v krščanskega demokrata, sicer bi moral ministrske predpravice odstopiti drugemu. Nato o pravih ljudeh na pravih mestih. Dvomljivo je imenovanje drugega človeka temeljne službe v javni varnosti. Ministrova ocena o tako imenovanem pismu poštenih policistov, ki da niso niti policisti niti pošteni, je preuranjena, saj je zadeva na sodišču, ki mora in more reči zadnjo besedo. Zato je njegova odločitev sporna in spodbuja govorice o ozadju tega imenovanja. Zanimiva je njegova usmeritev, ki naj pripelje do tega, da se bodo falotje bali policistov. To se sliši lepo in prav. Vprašanje nastane ob tem, kdo bo določal lopove. Če bo to dano vsakemu posamezniku, se bodo mariborski primeri dogajali še drugod po Sloveniji.

Za sindikalne člane in aktiviste je morda najbolj vprašljiva ministrova odločitev o »policizaciji« sindikalnega boja. *Skoraj hkrati z ministrovo izjavo o falotih so potekala pogajanja med predstavniki vlade in sindikata cestnega prometa Slovenije, ki povezuje nad pet tisoč članov. Zastopniki ministrstva za promet in zveze, ki ga vodi krščanski demokrat, so pokazali tako toga stališča, da so se pogovori skoraj razbili. Tedaj smo v vladni delegaciji nenadoma zagledali drugega uniformiranega policista, ki je sedel poleg vodje vladnih pogajalcev. Kolikor mi je znano, se kaj podobnega ni zgodilo vse od leta 1945 dalje. Pač pa so se sindikalni aktivisti v enostrankarski ureditvi večkrat posvetovali z miličniki o tem, kako bi čimbolj varno izpeljali stavko ali drugo javno manifestacijo; seveda po tem, ko sta politika in sindikat ločeno opravila svoje razgovore.*

Z malce zlobe bi se lahko marsikdo vprašal, kaj tako vpletanje policije v sindikalna prizadevanja sploh pomeni. Ali so sindikati postali čez noč nekakšen »falot«, ki ga je treba zastrašiti ali ukrotiti? Ali je to oblika pritiska na sindikat, da popušča pod senco policijskega pendreka?

Ta vprašanja so še bolj pereča po prejšnjem petku, ko se je zgodil Črni Kal. Moštvo postave je s silo posredovalo ob socialnih zahtevah združenja poklicnih ribičev slovenske obale, kar se je pri nas zgodilo prvič po koncu druge svetovne vojne. Ministrstvo za kmetijstvo, ki ga vodi krščanski demokrat, ni uspelo ali hotelo najti take rešitve, ki bi zadovoljilo že tri leta trajajoče nezadovoljstvo ribiškega združenja oz. sindikta. Res je moč domnevati, da nekdo namenoma sili ribiče v dejanja, ki so na meji obupa in za nekatere državljane nesprejemljiva.

Prve ministrove poteze so torej lahko tudi za marsikoga sporne. Zanimivo bo videti, kako jih bodo sprejemali njemu podrejeni. Ali jih bo moral vsiliti s pomočjo besede »komandovanje«, ki jo je začel uporabljati prvi mož na Štefanovi ulici št. 2, čeprav je na razpolago lepa slovenska beseda.

Vse to bi utegnilo kmalu pomeniti znamenje »Stoj« za novega notranjega ministra. Sicer bo javnost zahtevala menjavo voznika že zdavnaj pred ministrovim ciljem.

Pavle Čelik

Nova knjiga

Avtor, magister sociologije in miličnik, je policiji bil in je še zapisan z dušo in telesom; bil je komandir policijske postaje, ravnatelj kadetske policijske šole, načelnik slovenske policije. V knjigi Policija, demonstracije, oblast opisuje svoja opažanja in ocene, kako je policija ravnala v minulih 30 letih, predvsem v Ljubljani, ob demonstracijah, zborovanjih, ustanavljanju strank, še posebej v prelomnih časih slovenske republike in države.

V tej knjigi riše portrete posameznikov, opisuje dogodke in njihova ozadja. Kot rdeča nit se v 30-letnem loku njegovega angažiranja v policiji nehote izpisuje zgodba o policistu, ki ne sme zbujati strahu, ampak mora biti tudi in predvsem človek.

Cena knjige je 2.600 SIT, 5-odstotni prometni davek je vključen v ceno.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 061-321-255, 1310-033, faks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige POLICIJA, DEMONSTRACIJE, OBLAST.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Naročeno dne: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju

Žig _____ Podpis naročnika

Slovenske investicije po novem

Cerkev žalostne matere božje na Breznici na Gorenjskem

Humoreska

Premier kot clio

»Če bo šlo tako naprej, bo dr. Drnovšek v kratkem stopil v delovni odnos z Revozom,« je slovesno izjavil tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je po običaju sedel za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in mirno žulil svoje pivo.

– Kako to mislite?

»No, hočem reči, da se bo naš premier zaposlil v novomeški tovarni avtomobilov Revoz...«

– Dajte no, dajte. Človek njegovega kova vendar ne bo po tako bleščeči karieri zlezel v provincialno tovarno...

»Prvič, o kakšni bleščeči karieri govorite?«

– No ja. Mož je bil diplomat, gospodarski strokovnjak, predsednik predsedstva SFR Jugoslavije, predsednik slovenske vlade...

»Če je to bleščeča kariera, potem sem jaz pesnik. Kot predsednik predsedstva, torej kot diplomat, je zafural Jugoslavijo. To mu niti ne štejem v zlo, ker je bila Jugoslavija res ena čudna tvorba. Mu pa močno zamerim, ker bo, kot predsednik vlade, gospodarsko zafural Slovenijo. Sicer pa, kaj ste hoteli reči s tisto 'provincialno tovarno'. Saj je bil v enako provincialni tovarni, namreč v novomeški Adrii Caravan zaposlen Jelko Kacin, ki na lestvicah priljubljenosti lovi prav Drnovška...«

– Pa ja vendar ne boste primerjali diplomatskega svetovljanstva našega predsednika z obramboslovno zakotnostjo našega obrambnega ministra...

»Veste kaj, jaz se nič ne spoznam na svetovljanstva in zakotnosti, ampak vem le to, da je Kacin med vojno sijajno vodil po vašem sicer 'zakotno' propagando in da mu je ratalo...«

– Ja, ampak pri tem je lagal. Sam je priznal.

»Bog pomagaj. Potem je še dober diplomat, kajti vsi so mu verjeli. Drnovšek pa se gre tudi diplomata, pa mu nihče ne verjame, kadar odpre usta. Sicer pa, če mislite, da novomeški Revoz za našega premiera premalo, si pa lahko poišče službo v Renaultu.«

– Zakaj pa naj bi sploh iskal službo?

»Zato, ker je odstavil že Jazbinška, pa Puharjevo, Janšo, Bizjaka, zdaj pa bo moral odstaviti še Kozinca zaradi stanovanjske afere pa šolskega ministra Gabra, ker je med svojim mandatom sicer doktoriral, pozabil pa je na letošnjih šolskih spričevalih zamenjati 'SFR Jugoslavijo' z 'Republiko Slovenijo', kar je prvovrsten škandal... Skratka, če bo odstavil še nekaj ministrov, in z roko na srcu so za to zreli vsi, potem se samo še lahko vprašamo tako kot pri reklami za clio: 'Kaj sploh še ostane velikemu!?' In odgovor je preprost: naj gre kot živa reklama v službo bodisi v Revoz ali pa v Renault...«

– Ja kdo bo pa potem vladal v Sloveniji?

»Majhni!«

Bogo Sajovic

Šuštarjev blagoslov

Dr. Alojzij Šuštar, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit, je na Otočcu v nemščini maševal za blagoslov poroke hčerke grofa Margherija in srečno vrnitev družine na Otočec. Ker se je družina Margheri leta 1942 iz znanih razlogov z Otočca umaknila v nemški rajh v Brežice in potem maja 1945 pobegnila skupaj z umikajočo se nemško vojsko, si to njegovo gesto ni moč tolmačiti drugače kot poskus legitimitete kolaboracije slovenske katoliške cerkve z okupatorskimi fašističnimi in nacističnimi silami med drugo svetovno vojno. Iz vsebine njegovega blagoslova je razvidna tudi želja Cerkve, da bi zavrtela kolo zgodovine za več kot 50 let nazaj. To pa je preprosto nemogoče, ker se je »narod hlapcev« medtem že dvakrat odločil, da si bo sodbo pisal sam in da mu je ne bosta ne frak in ne talar. Še najmanj pa grofovsko-farsični zgodovinski recidiv.

Golobičev zakon

Gregor Golobič, generalni tajnik LDS, je ugotovil, da Kozinčeva stanovanjska komisija pri vladi ni delovala v nasprotju z zakonom. Popolnoma točno, komisija res ni delovala v nasprotju z zakonom, temveč kar brez njega. Liberalna demokracija Slovenije tako postaja vse bolj podobna svojemu (rdečemu) političnemu predniku in dokazuje resničnost ljudskega pregovora, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Takšno ugotovitev pa so očitno zaznale tudi že javnomnenjske ankete. Na naslednjih volitvah bodo premagali sami sebe!

Gasparijeva vreča

Mitja Gaspari, finančni minister, je lahko še tako velik monetarni strokovnjak, vendar je s svojim članstvom v vladi stanovanjski komisiji in z diletantskim odpiranjem državne blagajne za stanovanjska posojila »svinjam pri koritu« dokazal, da ugleden strokovnjak še ni nujno tudi dober gospodar. Davkoplačevalci si namreč strokovnjaka, ki z njihovim denarjem počne kot svinja z mehom, lahko nekam zataknejo. Zato je tembolj zanimivo, da temu strokovnjaku še ni prišlo na misel, da bi zaradi rabote, pri kateri je držal odprto vrečo, ponudil nepreklicni odstop. Še bolj pa to, da ga ni na to spomnil predsednik vlade. Enaki ptiči skupaj lete.

Tancigov luksuz

Dr. Peter Tancig, poslanec LDS, dokazuje, da ni tjavendan predsednik odbora državnega zbora za znanost, tehnologijo in razvoj in nasploh tehnicistično navdahnjen tip.

Takim pa se rado dogaja, da se znajo zapičiti v drevo, ne vidijo pa gozda. Skladno s tem za Tanciga očitno ni problem, da je po zaslugi funkcionarskega korita prišel do hiše, temveč dejstvo, da so novinarji namesto točne številke kvadratnih metrov površine hiše z dvema decimalnima mestoma (103,22) uporabili kar tendencioznih »več kot 100 m²«. Podobno velja za njegovo ugotovitev, da mu kljub gromozanski poslanski plači 3.000 DEM ne bo uspelo obogateti, saj bo za novi stanovanjski »luksus« plačeval vsaj do upokojitve. Spet napaka, Peter: ker so poslanske delovne dobe kratkega daha, bo treba »luksus« odplačevati tudi še po upokojitvi. Če pa bo slučajno potrebno privilegij valorizirati na raven normalnih obrestnih mer, se odplačevanje »luksusa« utegne raztegniti vse do smrti. Šele to bi bil pravi »luksus«!

Kuli

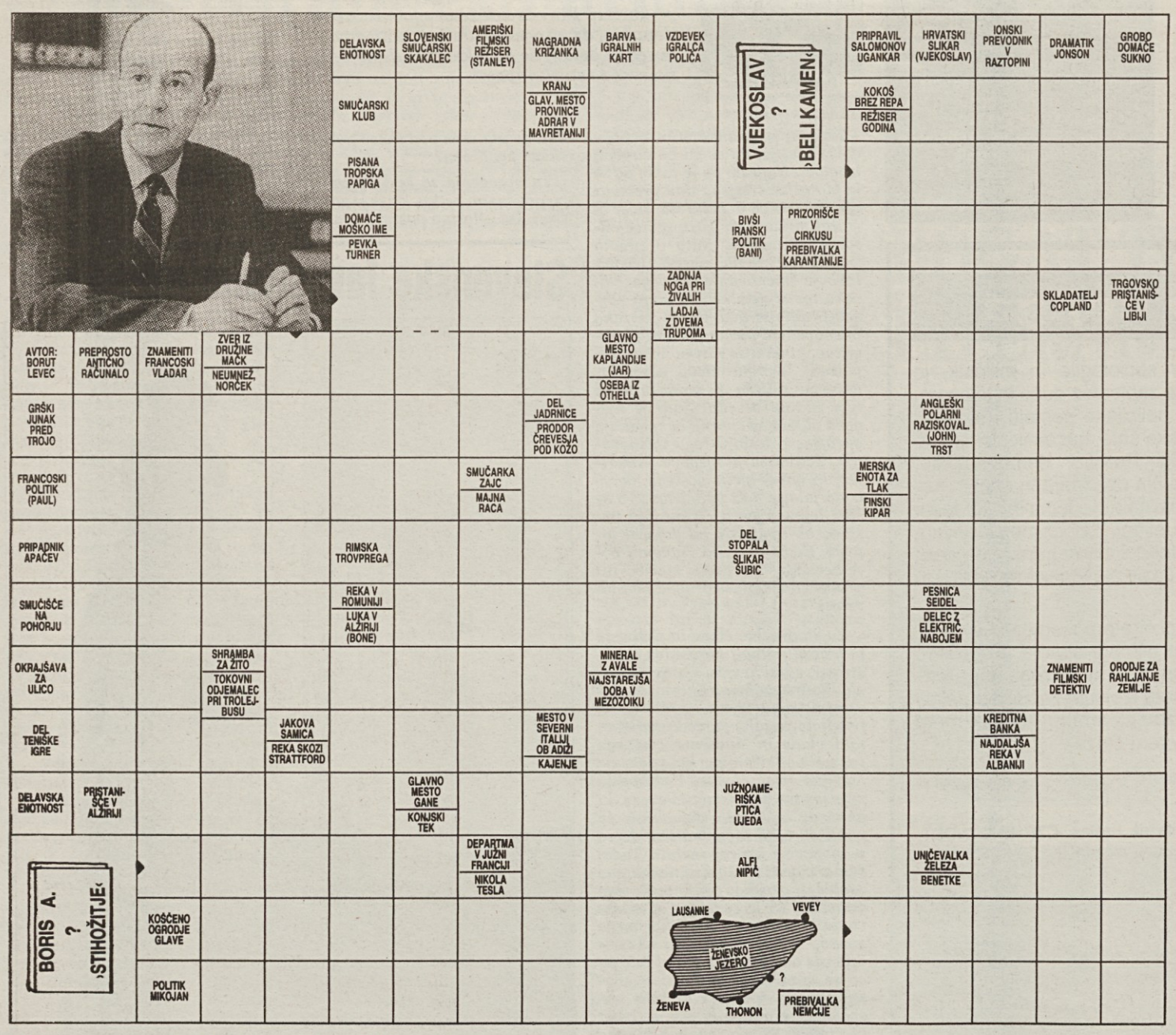

Nagradna križanka št. 28

Rešeno križanko nam pošljite do 11. junija 1994 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 28. Nagrade so 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 26

ZORAN, STRAH, ORANT, ARONA, DAMA, SVILAR, INA, STIKALO, MAGNIFICO, IN, AKE, NAPALM, BOBR, PALE, ORSK, JULES VERNE, ARTEL, ETER, OLTAR, FAVNA, ARE, TALK, IDI, AIR, RENOIR, POTEK, TLA, OMAR, ANAIS, ASTON, LINK, BALATON, EČO, AJDA, KRAVAR, MAKSA, SAT, ATRANS, AMATI

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 26

1. Franc Kegu, Levec 76, 63301 Petrovče
2. Igor Pirc, Puhova 3, 61000 Ljubljana-Bežigrad
3. Maša Ceglar, Ul. Bratov Učakar 108, 61000 Ljubljana

Nagrade bomo poslali po pošti.

Križanko pripravil

SALOMONOV UGANKAR

Horoskop

Popolnoma jasno

Zaradi različnih političnih in dinastičnih interesov tako italijanskih kot tudi okoliških vladarjev in vlad je bila Italija še v 19. stoletju razdeljena na množico majhnih kraljevin, kneževin in vodstev. V 19. stoletju pa se je vse bolj uveljavljala želja po združitvi teh državic v eno državo. Med zagovorniki te ideje je bil na pomembnem mestu tudi Giuseppe Garibaldi (rojen 4. julija 1807), človek, ki je v praksi uresničil teoretične politične vizije grofa di Cavourja, glavnega tvorca združitve. Vendar pa se je Garibaldi ločil od drugih politikov, ki so bili večinoma plemiškega rodu oziroma iz zgornjih plasti meščanstva, po tem, da je dajal velik poudarek tudi socialni preobrazbi Italije in varovanju šibkejših plasti prebivalstva. Sicer pa je Garibaldi nasploh podpiral spremembe tako doma kot v tujini, z besedami in dejanji. Tako se je udeležil spopadov v Južni Ameriki, ko so se tamkajšnje španske kolonije bojevale za osamosvojitev od matične dežele. Podpiral je tudi unionistično in protisuženjsko stran v ameriški državljanski vojni. V vojni med Prusijo in Francijo, ko je francoski cesar odstopil in se je kazalo razsulo Francije, je Garibaldi ponudil svojo pomoč. Podpiral je tudi pariško komuno. Stara leta je preživel v pokoju, čeprav je imel še vedno veliko obiskovalcev, ki so ga prihajali občudovat in prosili za nasvete glede dnevne politike.

Garibaldi je znal biti tudi oster. Takole je nekoč zastavil dnevno povelje svojim četam:

»Vojaki! Vi ste največji junaki sveta. Vi ste elita narodov, nepremagljivi in brez primere hrabri. Vam moram vse to še enkrat praviti? Ne, saj vam je to že samim davno znano. Reči moram le to, da junakom ne pristaja beg. Če še enkrat naletim med vami na strahopetca in bojazljivca, ga ukažem brez milosti ustreliti. Zapomnite si to, vi čudoviti vojaki!«

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Sončen konec tedna

Vsi vremenski procesi so odvisni od različnosti vremenskih dejavnikov, zaradi katerih vreme nastaja. Če je hladni zrak dosti hladnejši od toplejšega, se ciklon močneje zavrti, fronta je izrazita, padavin je več... Če pa so te razlike manjše, je vse skupaj bolj medlo. In poleti je polarna zračna masa pomaknjena dosti severneje, zato se le redko zgodi, da prodre proti jugu. Kadar pa se to le zgodi, se pri nas v nekaj urah temeljito ohladi (po prehodu fronte seveda) in namesto motnega, zamegljenega poletnega ozračja nas navdušuje neverjetno prozoren zrak, ki je hkrati prijetno svež, »da bi ga kar jedel«. Večina poletnih front pa gre mimo nas, ne da bi se pošteno ohladilo.

Pozimi je drugače. Mrzel polarni zrak seže večkrat globoko proti jugu. Posledica so globoki cikloni, obenem pa se ohlajeni zrak, ki nad Evropo doteka iznad Sibirije in je zaradi večje gostote »težak«, kar uleže in ga zlepa ne premakne noben veter ali fronta. Tedaj nastanejo obsežni anticikloni in tlak je tedaj tudi 1050 mb, česar poleti zagotovo ne boste doživeli. Na drugi strani se tudi pri nas pritisk ob prehodu ciklona pogosto spusti pod 1000 mb, tako da razlike znašajo do 50, 60 mb! O vremenu, ki te meteorološke procese spremlja pa več prihodnjič.

Kaj nas čaka v soboto in nedeljo? Večinoma sončno bo, temperature bodo poletne, čeprav posebne vročine le ne bo.